

NOVEMBER 2023

SPRÁVA O ŠTÁTNOM ŠTATISTICKOM ZISŤOVANÍ V OBLASTI KULTÚRY 2022

ODDELENIE VZDELÁVANIA, VÝSKUMU A ŠTATISTIKY
NÁRODNÉ OSVETOVÉ CENTRUM
Námestie SNP 12, Bratislava

Obsah

1. Vymedzenie, účel a spôsob realizácie štátneho štatistického zisťovania	3
1.1 Vymedzenie a účel štátneho štatistického zisťovania	3
1.2 Spôsob získavania údajov	3
1.3 Ročné výkazy KULT a NM štátneho štatistického zisťovania za rok 2022	4
1.4 Zber a spracovanie údajov	5
2. Výsledky štátneho štatistického zisťovania v oblasti kultúry	7
2.1 Počet oslovených subjektov, spravodajské jednotky, poskytnutie súčinnosti v štátnom štatistickom zisťovaní	7
2.2 Kultúra v číslach – stav v roku 2022, vybrané ukazovatele	8
2.3 Ekonomické ukazovatele – finančné a personálne zabezpečenie	9
3. Doplnkové ukazovatele – kultúra pre znevýhodnené a vybrané špecifické skupiny obyvateľov	14
4. Výsledky za jednotlivé parciálne oblasti kultúry	21
4.1 Galérie	21
4.2 Múzeá	26
4.3 Knižnice	30
4.4 Subjekty profesionálneho scénického umenia	60
4.5 Hudba	66
4.6 Audiovizia	75
4.7 Vysielanie rozhlasových a televíznych programových služieb	81
4.8 Vydávanie periodickej tlače	88
4.9 Vydávanie neperiodických publikácií	89
4.10 Kultúrno-osvetová činnosť	95
4.11 Astronomické zariadenia	98
4.12 Cirkvi a náboženské spoločnosti	101
4.13 Ochrana pamiatkového fondu	104
4.14 Multimediálny priemysel	106
4.15 Špecializované dizajnérske činnosti	109
4.16 Kultúra národnostných menšín	112

1. Vymedzenie, účel a spôsob realizácie štátneho štatistického zisťovania

1.1 Vymedzenie a účel štátneho štatistického zisťovania

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky v zmysle zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov (ďalej zákon č. 540/2001 Z. z.) vykonáva každoročne dlhodobé štátne štatistické zisťovanie v oblasti kultúry. Štatistické zisťovanie sa riadi programom štátnych štatistických zisťovaní, ktorý zostavuje Štatistický úrad Slovenskej republiky (ďalej ŠÚ SR) v súčinnosti s ministerstvom na obdobie troch rokov a ktorý sa vydáva vyhláškou. Sumárne výsledky štátneho štatistického zisťovania za jednotlivé parciálne oblasti kultúry sú zverejňované v štatistických ročenkách za SR a jednotlivé samosprávne kraje, poskytujú sa európskym a medzinárodným inštitúciám na účely porovnávania a tvorby analýz vývojových trendov v jednotlivých oblastiach kultúry, využívajú sa pri tvorbe stratégií a koncepcií rozvoja kultúry v SR.

1.2 Spôsob získavania údajov

Údaje štátneho štatistického zisťovania za jednotlivé parciálne oblasti kultúry sa získavajú prostredníctvom 19 ročných štatistických výkazov KULT a NM 1-01. Od roku 2018 sa zbierajú údaje aj prostredníctvom ročných výkazov KULT 20-01 o multimediálnom priemysle a KULT 21-01 o špecializovaných dizajnérskejších činnostiach.

Okrem údajov získaných prostredníctvom štatistických výkazov KULT sa údaje v štátnom štatistickom zisťovaní získavajú z administratívnych zdrojov. Ministerstvo v súčasnosti týmto spôsobom získava údaje za oblasť periodickej tlače, administratívnym zdrojom údajov je evidencia periodickej tlače vedená ministerstvom podľa zákona č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) v znení zákona č. 221/2011 Z. z., i údaje za oblasť kolektívov záujmovej umeleckej činnosti, administratívnym zdrojom je zoznam kolektívov a jednotlivcov z oblasti záujmovej činnosti a neprofesionálnej umeleckej tvorby podľa zákona č. 189/2015 o kultúrno-osvetovej činnosti vedený Národným osvetovým centrom.

1.3 Ročné výkazy KULT a NM štátneho štatistického zisťovania za rok 2022

KULT 1-01 Ročný výkaz o ochrane pamiatkového fondu

KULT 3-01 Ročný výkaz o kultúrno-osvetovej činnosti

KULT 4-01 Ročný výkaz o neperiodických publikáciách

KULT 5-01 Ročný výkaz o hudobnom telese a umeleckom súbore

KULT 6-01 Ročný výkaz o galérii

KULT 7-01 Ročný výkaz o vysielaní rozhlasovej programovej služby

KULT 8-01 Ročný výkaz o vysielaní televíznej programovej služby

KULT 9-01 Ročný výkaz o múzeu

KULT 10-01 Ročný výkaz o knižnici

KULT 11-01 Ročný výkaz o audiovízii

KULT 12-01 Ročný výkaz o subjektoch v oblasti profesionálneho scénického umenia

KULT 14-01 Ročný výkaz o astronomickom zariadení a pracovisku

KULT 15-01 Ročný výkaz o cirkvi a náboženskej spoločnosti

KULT 16-01 Ročný výkaz o verejných podujatiach v oblasti profesionálnej hudobnej kultúry

KULT 17-01 Ročný výkaz o festivaloch a prehliadkach v oblasti profesionálneho scénického umenia

KULT 19-01 Ročný výkaz o výrobe a distribúcii zvukových záznamov hudobných diel

KULT 20-01 Ročný výkaz o multimediiálnom priemysle

KULT 21-01 Ročný výkaz o špecializovaných dizajnerských činnostiach

NM 1-01 Ročný výkaz o kultúre národnostných menšín

1.4 Zber a spracovanie údajov

Zber a spracovanie údajov v oblasti kultúry sa realizujú prostredníctvom elektronického systému štatistického zisťovania ministerstva. Koordináciu postupu, plnenie úloh štátneho štatistického zisťovania a poskytovanie údajov ŠÚ SR zabezpečuje oddelenie vzdelávania, výskumu a štatistiky Národného osvetového centra (ďalej OVVŠ NOC). V etape prípravy zberu a spracovania údajov predkladá sekcií projektového riadenia a informatiky ministerstva požiadavky na úpravu výkazov KULT a NM, koordinuje aktualizáciu zoznamov spravodajských jednotiek a zabezpečuje testovanie elektronického systému štatistického zisťovania. Počas zberu a spracovania údajov zabezpečuje odstraňovanie nedostatkov súvisiacich najmä s funkcionalitou systému, poskytuje metodickú pomoc spracovateľom výkazov aj spravodajským jednotkám. Po ukončení zberu údajov kompletizuje a poskytuje v súlade s dohodou o spolupráci a poskytovaní údajov a informácií na účely štátnej štatistiky medzi ministerstvom a ŠÚ SR údaje do ročenky za Slovenskú republiku a systému údajov ŠÚ SR, pripravuje sumárne výkazy a zoznamy spravodajských jednotiek na zverejnenie na webovom sídle ministerstva. V poslednej etape pripravuje správu o výsledkoch štátneho štatistického zisťovania za príslušný kalendárny rok a predkladá ju ministerstvu. Spracovateľmi jednotlivých výkazov sú pracovníci OVVŠ NOC a odborní pracovníci inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva. Spracovateľ každoročne v období prípravy zberu a spracovania údajov aktualizuje zoznam spravodajských jednotiek a podieľa sa na testovaní elektronického systému štatistického zisťovania. Počas zberu údajov poskytuje metodickú pomoc spravodajským jednotkám, kontroluje údaje a v prípade nejasností vo výkaze oslovuje spravodajskú jednotku. Po ukončení zberu údajov podľa zoznamu spravodajských jednotiek kontroluje stav poskytnutia súčinnosti a komunikuje so spravodajskými jednotkami v prípade zaslania urgencie pre neposkytnutie súčinnosti. Po úplnom ukončení zberu kontroluje výkazy a údaje, generuje sumárne výkazy za jednotlivé parciálne oblasti kultúry a pripravuje komentár k výsledkom štátneho štatistického zisťovania za príslušný kalendárny rok.

Spracovatelia štatistického zisťovania

Štatistický výkaz KULT	Spracovateľ výkazu
KULT 1-01 o ochrane pamiatkového fondu	Mgr. Jana Vargová Pamiatkový úrad SR
KULT 3-01 o kultúrno-osvetovej činnosti	Jana Brúderová Ing. Ivo Šimunek Národné osvetové centrum
KULT 4-01 o neperiodických publikáciách	Mgr. Mária Červíková Mgr. Viera Petrovičová Slovenská národná knižnica
KULT 5-01 o hudobnom telese a umeleckom súbore	Mgr. Dominik Kopcsay Hudobné centrum
KULT 6-01 o galérii	Mgr. Kristína Matuchovičová Slovenská národná galéria
KULT 7-01 o vysielaní rozhlasovej programovej služby	Jana Brúderová Ing. Ivo Šimunek Národné osvetové centrum
KULT 8-01 o vysielaní televíznej programovej služby	Jana Brúderová Ing. Ivo Šimunek Národné osvetové centrum
KULT 9-01 o múzeu	Mgr. Ivana Jurčíková Mgr. Katarína Kaža Slovenské národné múzeum
KULT 10-01 o knižnici	PhDr. Iveta Kilárová, CSc. Mgr. Nikola Kianicová Slovenská národná knižnica
KULT 11-01 o audiovizii	Mgr. art. Lukáš Würfl Mgr. Richard Kováčik, PhD. Slovenský filmový ústav
KULT 12-01 o subjektoch v oblasti profesionálneho scénického umenia	Mgr. Peter Štefanec Divadelný ústav
KULT 14-01 o astronómickom zariadení a pracovisku	Mgr. Eduard Koči Slovenská ústredná hvezdáreň
KULT 15-01 o cirkvi a náboženskej spoločnosti	Mgr. Miroslav Lojda Ministerstvo kultúry SR
KULT 16-01 o verejných podujatiach v oblasti profesionálnej hudobnej kultúry	Mgr. Dominik Kopcsay Hudobné centrum
KULT 17-01 o festivaloch a prehliadkach v oblasti profesionálneho scénického umenia	Mgr. Peter Štefanec Divadelný ústav
KULT 19-01 o výrobe a distribúcii zvukových záznamov hudobných diel	Mgr. Dominik Kopcsay Hudobné centrum
KULT 20-01 o multimediálnom priemysle	Mgr. Barbora Káňová Slovenské centrum dizajnu
KULT 21-01 o špecializovaných dizajnerských činnostiach	Mgr. Barbora Káňová Slovenské centrum dizajnu
NM 1-01 o kultúre národnostných menšín	Mgr. Branislav Bango Mgr. Denis Valent Ministerstvo kultúry SR

2. Výsledky štátneho štatistického zisťovania v oblasti kultúry

2.1 Počet oslovených subjektov, spravodajské jednotky, poskytnutie súčinnosti v štátnom štatistickom zisťovaní

Za rok 2022 bolo do zoznamu spravodajských jednotiek (SJ) k výkazom KULT a NM za jednotlivé parciálne oblasti kultúry zaradených 8 063 subjektov. Súčinnosť v štátnom štatistickom zisťovaní poskytlo 7 557 spravodajských jednotiek, dosiahnutá návratnosť bola 93,7 %.

Prehľad o počte spravodajských jednotiek

	počet spravodajských jednotiek	neposkytli súčinnosť
KULT 1-01 o ochrane pamiatkového fondu	84	1
KULT 3-01 o kultúrno-osvetovej činnosti	1 849	1
KULT 4-01 o neperiodických publikáciách	1 708	232
KULT 5-01 o hudobnom telese a umeleckom súbore	31	
KULT 6-01 o galérii	33	
KULT 7-01 o vysielaní rozhlasovej programovej služby	44	1
KULT 8-01 o vysielaní televíznej programovej služby	166	3
KULT 9-01 o múzeu	129	1
KULT 10-01 o knižnici	1 555	
KULT 11-01 o audiovizii	549	12
KULT 12-01 o subjektoch v oblasti profesionálneho scénického umenia	163	5
KULT 14-01 o astronomickom zariadení a pracovisku	23	
KULT 15-01 o cirkvi a náboženskej spoločnosti	32	
KULT 16-01 o verejných podujatiach v oblasti profesionálnej hudobnej kultúry	159	7
KULT 17-01 o festivaloch a prehliadkach v oblasti profesionálneho scénického umenia	53	1
KULT 19-01 o výrobe a distribúcii zvukových záznamov hudobných diel	165	20
KULT 20-01 o multimediiálnom priemysle	156	68
KULT 21-01 o špecializovaných dizajnerských činnostiach	297	154
NM 1-01 o kultúre národnostných menšín	867	

2.2 Kultúra v číslach – stav v roku 2022, vybrané ukazovatele

Počet galérií, múzeí, astronomických zariadení, televíznych a rozhlasových programových služieb, registrovaných cirkví je vo viacročnom porovnaní stabilný. Z dôvodu oslovenia malých, nezávislých, nezriaďovaných subjektov od roku 2021 narástol počet divadiel. Počet kín stúpol z dôvodu väčšieho počtu jednosálových kín, letných kín a autokín. Počet knižníc pokračuje v dlhodobom zostupnom trende. Od roku 2018 klesá počet vydávanej periodickej tlače a od roku 2019 tiež počet vydávanej neperiodickej tlače.

Stav v roku 2022

Oblasť kultúry	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	25	35*	33	33	33	33	33	33	33
múzeá	111	111	287*	244	252	238	239	234	236
divadlá	77	77	82	82	80	109**	99	136***	133
kiná	121	123	135	139	149	147	155	142	168
knižnice	2 084	1 906	1 857	1 797	1 721	1 676	1 554	1 504	1 488
astronomické zariadenia a pracoviská	23	23	23	23	23	23	23	23	22
rozhlasové programové služby	42	42	43	44	44	41	41	41	39
televízne programové služby	130	129	130	129	130	139	136	137	137
vydávaná periodická tlač	1 753	1 803	1 817	1 840	1 828	1 745	1 679	1 637	1 565
vydané neperiodické publikácie	10 298	11 448	10 736	10 396	11 442	10 275	10 032	9 935	9 450
cirkvi a náboženské spoločnosti	30	32	34	34	32	32	32	32	32

* Pobočky galérií sú od roku 2015 sledované ako samostatné spravodajské jednotky/galérie.

Pobočky múzeí sú od roku 2016 sledované ako samostatné spravodajské jednotky/múzeá.

**V roku 2019 bol rozšírený počet oslovených subjektov v oblasti scénického umenia.

***V roku 2021 bol rozšírený počet oslovených subjektov v oblasti scénického umenia o malé, nezávislé, nezriaďované divadlá.

Návštevnosť kultúrnych zariadení z dôvodu zrušenia protipandemických opatrení v roku 2022 výrazne stúpla, vo väčšine kultúrnych oblastí však nedosiahla úroveň predcovidového obdobia.

Počet návštevníkov

Oblasť kultúry	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	679 425	2 611 183*	594 309	644 217	617 932	653 733	305 608	348 291	477 197
múzeá	4 238 075	4 269 045	4 826 382	5 383 635	5 420 754	5 569 540	2 903 958	3 035 131	4 407 256
knižnice	6 448 714	6 094 581	5 933 437	6 013 203	5 963 537	5 815 215	3 392 834	3 749 341	4 683 692
divadlá	1 791 950	1 606 175	1 632 910	1 615 889	1 592 957	1 612 924	646 502	432 095	1 328 838
divadelné festivaly	103 071	117 595	116 927	103 755	119 340	104 380	21 213	82 096	98 371
kiná	4 142 803	4 711 828	5 648 561	6 513 770	5 859 903	6 432 357	2 291 413	1 940 041	4 149 807
filmové festivaly	-	238 777	180 530	271 899	292 868	194 287	141 180	138 567	110 566
astronomické zariadenia	186 202	198 973	181 254	168 921	178 967	198 575	78 008	83 109	182 677
koncerty/vystúpenia v oblasti hudby	1 640 089	1 540 348	1 732 951	1 986 907	2 030 449	2 099 287	206 010	384 750	1 988 861
koncerty stálych hudobných telies	460 552	404 303	530 568	359 009	474 794	372 676	68 250	102 307	343 703

* Múzeum moderného umenia A. Warhola vykázalo 2 083 844 návštevníkov vďaka úspešnej participácii vlastného projektu na výstave EXPO MILANO 2015.

2.3 Ekonomické ukazovatele – finančné a personálne zabezpečenie

Od roku 2015 sú do štatistického zisťovania zahrnuté aj dva ekonomické moduly. V týchto moduloch zisťujeme základné informácie o príjmoch a výdavkoch spravodajských jednotiek, ako aj informácie o zamestnanosti a osobách, ktoré danú kultúrnu oblasť zabezpečujú. Od roku 2016 je počet zamestnancov zisťovaný ako priemerný evidenčný počet zamestnancov prepočítaný.

V nasledujúcich troch tabuľkách je uvedený medziročný vývoj príjmov, výnosov a výdavkov v jednotlivých oblastiach kultúry.

Príjmy (v mil. eur)

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	12,5	11,1	12,2	12,0	13,7	14,1	14,7	18,9
múzeá	68,0	51,4	52,6	63,4	68,6	65,6	70,4	89,8
knižnice	69,4	56,7	55,7	60,3	68,4	67,3	63,9	69,6
divadlá	63,2	68,0	71,3	74,1	68,6	73,5	74,9	99,8
divadelné festivaly	1,8	2,1	1,8	2,1	1,8	0,8	1,9	2,1
hudobné telesá a umelecké súbory	16,5	20,4	8,0	9,6	8,7	11,6	13,4	14,5
podujatia profesionálnej hudobnej kultúry	19,7	24,4	42,4	38,0	40,4	27,7	28,5	37,0
výroba a distribúcia zvukových záznamov hudobných diel	3,0	2,9	3,6	5,1	5,8	5,9	7,6	8,9
rozhlasové vysielanie	44,6	45,0	44,4	47,2	51,6	46,1	43,8	50,9
televízne vysielanie	228,2	283,7	214,6	230,7	243,6	283,8	301,3	318,3
audiovizia	x	75,2	96,1	95,8	97,9	57,8	64,6	122,8
vydávanie neperiodických publikácií	93,5	70,9	91,7	113,7	77,2	112,6	99,1	116,1
kultúrno-osvetová činnosť	55,9	59,3	66,6	73,5	72,9	47,8	54,6	74,9
astronomické zariadenia a pracoviská	2,2	2,3	2,3	3,1	3,5	3,2	3,3	3,7
multimediálny priemysel	x	x	x	41,2	42,5	57,4	58,6	54,9
špecializované dizajnérske činnosti	x	x	x	10,6	8,1	5,2	4,8	5,2

Výnosy (v mil. eur)

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	0,8	0,7	0,8	0,8	1,0	1,0	0,8	1,5
múzeá	10,6	10,8	11,7	12,5	14,3	8,8	9,7	13,6
knižnice	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,3	1,4	1,5
divadlá	12,1	13,8	15,5	15,3	16,8	6,6	5,6	17,2
divadelné festivaly	0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	0,1	0,2	0,3
hudobné telesá a umelecké súbory	2,2	2,3	1,1	1,2	0,9	0,4	0,7	2,2
podujatia profesionálnej hudobnej kultúry	8,4	8,6	12,4	13,6	13,9	2,3	2,8	11,8
výroba a distribúcia zvukových záznamov hudobných diel	2,7	1,9	2,5	4,1	5,4	5,6	7,0	8,3
rozhlasové vysielanie	14,7	14,7	14,2	14,9	14,7	13,6	14,2	16,1
televízne vysielanie	122,2	150,1	129,0	138,4	141,3	192,9	202,6	221,6
audiovizia	x	61,1	79,0	76,3	80,4	36,9	44,0	97,7
vydávanie neperiodických publikácií	48,5	49,2	72,8	86,4	54,7	85,1	70,1	85,6
kultúrno-osvetová činnosť	11,2	12,5	14,7	17,2	12,9	5,1	4,7	11,4
astronomické zariadenia a pracoviská	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,4
multimediálny priemysel	x	x	x	40,7	42,0	57,1	58,1	53,3
špecializované dizajnérske činnosti	x	x	x	9,4	6,8	5,0	4,6	5,1

Náklady (v mil. eur)

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	13,1	11,7	12,4	11,9	14,2	14,5	14,6	19,0
múzeá	52,5	54,0	56,2	63,9	71,6	65,5	70,1	76,1
knižnice	56,1	53,8	55,3	62,6	67,1	65,0	62,7	67,6
divadlá	63,8	67,3	71,4	73,6	83,2	73,9	76,4	92,5
divadelné festivaly	1,7	2,1	1,7	2,0	2,1	0,8	1,8	2,1
hudobné telesá a umelecké súbory	17,4	22,5	14,2	13,9	13,9	16,0	17,3	20,7
podujatia profesionálnej hudobnej kultúry	23,5	25,3	44,2	38,3	41,2	28,1	29,5	43,3
výroba a distribúcia zvukových záznamov hudobných diel	2,6	3,0	3,6	4,0	4,9	5,2	6,4	6,7
rozhlasové vysielanie	36,5	40,4	39,7	41,5	43,8	45,1	47,2	50,4
televízne vysielanie	220,6	274,8	204,1	209,5	213,8	226,6	244,4	259,1
audiovizia	x	74,6	88,9	85,3	79,3	55,3	60,3	99,0
vydávanie neperiodických publikácií	70,8	63,8	58,2	74,3	65,7	81,8	86,0	98,9
kultúrno-osvetová činnosť	55,2	58,5	63,5	66,6	71,0	45,9	51,8	69,7
astronomické zariadenia a pracoviská	2,3	2,4	2,6	2,9	3,2	3,1	3,2	3,4
multimediálny priemysel	x	x	x	33,2	26,0	25,9	46,1	49,3
špecializované dizajnérske činnosti	x	x	x	7,1	5,7	3,8	3,3	4,2

V nasledujúcich troch tabuľkách je uvedený vývoj počtu pracovníkov zabezpečujúcich oblasti kultúry a vývoj priemernej mzdy zamestnancov.

Osoby zabezpečujúce činnosť

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	930	1 204	1 221	1 538	1 098	861	1 142	1 049
múzeá	4 446	4 222	4 288	4 661	4 246	3 429	3 573	4 142
knižnice	5 160	4 410	4 229	4 577	4 475	3 681	3 778	4 325
divadlá	6 492	6 097	6 990	6 769	6 681	5 972	6 301	6 758
divadelné festivaly	925	1 940	1 441	1 382	2 025	488	947	942
hudobné telesá a umelecké súbory	1 846	1 938	1 828	2 755	2 450	1 718	1 716	2 560
podujatia profesionálnej hudobnej kultúry	3 641	3 161	4 752	5 293	5 968	1 581	1 633	3 503
výroba a distribúcia zvukových záznamov hudobných diel	52	41	276	298	160	122	142	130
rozhlasové vysielanie	983	1 021	1 633	1 096	1 973	8 711*	1 092	1 153
televízne vysielanie	2 524	2 360	2 480	2 276	2 430	4 760*	6 425*	5 124*
audiovizia	x	7 472	5 549	4 804	6 217	5 133	4 465	4 813
vydávanie neperiodických publikácií	5 021	6 951	7 287	8 982	7 538	6 395	6 458	6 175
kultúrno-osvetová činnosť	13 281	14 116	15 430	16 189	16 734	6 892	8 042	12 256
astronomické zariadenia a pracoviská	324	318	312	371	331	265	291	327
multimediálny priemysel	x	x	x	621	504	414	450	559
špecializované dizajnérske činnosti	x	x	x	690	515	239	193	173

* Vyšší počet osôb pracujúcich na dohodu a zmluvu o diele vykázala RTVS.

Zamestnanci

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	468	479	491	504	510	506	578	493
múzeá	2 085	2 139	2 133	2 156	2 191	2 198	2 153	2 158
knižnice	2 992	2 386	2 338	2 400	2 371	2 291	2 261	2 233
divadlá	2 579	2 752	2 789	2 722	2 811	2 709	2 620	2 672
divadelné festivaly	268	773	548	334	1 112	20	113	121
hudobné telesá a umelecké súbory	575	584	503	493	541	591	628	608
podujatia profesionálnej hudobnej kultúry	899	755	1 086	1 417	1 156	682	636	692
výroba a distribúcia zvukových záznamov hudobných diel	16	15	43	60	50	53	35	26
rozhlasové vysielanie	651	672	677	720	688	721	729	789
televízne vysielanie	1 679	1 729	1 759	1 540	1 724	1 707	1 716	1 796
audiovizia	x	639	689	644	661	651	663	690
vydávanie neperiodických publikácií	1 791	2 026	2 236	2 737	2 242	1 980	1 918	1 999
kultúrno-osvetová činnosť	2 351	2 347	1 900	2 062	1 962	1 664	1 662	1 949
astronomické zariadenia a pracoviská	119	118	117	116	127	124	120	122
multimediálny priemysel	x	x	x	359	252	233	290	318
špecializované dizajnérske činnosti	x	x	x	250	150	92	80	80

Priemerná mzda (v eurách)

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	666	690	779	811	942	960	980	1 066
múzeá	711	721	812	872	1 003	1 076	1 120	1 195
knižnice	357	528	594	835	947	1 006	1 043	1 118
divadlá	700	731	746	931	996	1 046	1 100	1 163
divadelné festivaly	753	328	684	871	869	915	1 016	1 142
hudobné telesá a umelecké súbory	932	1015	1147	1 287	1 294	1 418	1 484	1 434
podujatia profesionálnej hudobnej kultúry	699	752	817	1 057	1 081	1 101	1 159	1 217
výroba a distribúcia zvukových záznamov hudobných diel	887	986	576	858	912	967	1 482	991
rozhlasové vysielanie	813	857	961	1 144	1 188	1 129	1 250	1 372
televízne vysielanie	878	935	940	1 077	1 198	1 172	1 200	1 250
audiovizia	x	611	587	961	1 030	1 091	1 126	1211
vydávanie neperiodických publikácií	864	384	867	1 154	1 127	1 427	1 163	1 349
kultúrno-osvetová činnosť	482	643	768	853	960	1 008	1 070	1 160
astronomické zariadenia a pracoviská	688	718	768	864	966	1 027	1 057	1 127
multimediálny priemysel	x	x	x	1 020	1 456	1 698	1 453	1 536
špecializované dizajnérske činnosti	x	x	x	827	863	1 041	1 077	1 101

3. Doplnkové ukazovatele – kultúra pre znevýhodnené a vybrané špecifické skupiny obyvateľov

Počet kín s bezbariérovým prístupom rastie, počet ostatných kultúrnych zariadení s bezbariérovým prístupom je ustálený.

Počet podujatí pre deti a mládež stúpol a priblížil sa hodnotám predpandemických rokov, v prípade divadiel ich prekonal z dôvodu rozšírenia počtu spravodajských jednotiek.

Podobne sa pri knižniciach a kultúrno-osvetovej činnosti priblížil k predpandemickým hodnotám počet podujatí pre znevýhodnené skupiny obyvateľov a počet podujatí pre osoby so zdravotným postihnutím.

Počet múzeí so zvýhodneným vstupným pre osoby so zdravotným postihnutím každoročne mierne rastie. Počet kín so zvýhodneným vstupným pre osoby so zdravotným postihnutím, pre seniorov a pre deti do 15 rokov medziročne klesol.

Počet spravodajských jednotiek

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	35	33	33	33	33	33	33	33
múzeá	111	125	125	124	125	125	125	125
knižnice	1 906	1 857	1 797	1 721	1 676	1 554	1 504	1 488
divadlá	77	80	82	80	109*	99	136**	133
divadelné festivaly	93	68	63	46	35	15	33	25
kiná	123	135	139	149	147	155	142	167
filmové festivaly	39	41	39	53	43	34	32	37
hudobné podujatia	3 425	3 465	4 682	4 518	4 741	1 587	1 899	3 236
astronomické zariadenia	23	23	23	23	23	23	23	22
kultúrno-osvetová činnosť (objekty a zariadenia)	1 832	1 982	1 999	2 067	2 125	1 417	1 385	1 842

* V roku 2019 bol rozšírený počet oslovených subjektov v oblasti scénického umenia.

** V roku 2021 bol rozšírený počet oslovených subjektov v oblasti scénického umenia o malé, nezávislé, nezriaďované divadlá.

Počet spravodajských jednotiek so zabezpečeným bezbariérovým prístupom

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	15	13	14	13	14	12	13	13
múzeá	41	51	56	54	57	59	57	56
knižnice	353	379	392	397	417	401	410	414
divadlá	44	43	41	45	65*	58	75**	73
divadelné festivaly	45	36	37	37	34	12	19	18
kiná	97	103	105	115	112	119	114	130
filmové festivaly	24	25	24	26	29	18	19	21
hudobné podujatia	288	288	342	335	373	215	237	325
astronomické zariadenia	9	10	10	11	11	11	12	11
kultúrno-osvetová činnosť (objekty a zariadenia)	366	532	563	596	669	421	426	620

* V roku 2019 bol rozšírený počet oslovených subjektov v oblasti scénického umenia.

** V roku 2021 bol rozšírený počet oslovených subjektov v oblasti scénického umenia o malé, nezávislé, nezriaďované divadlá.

Počet podujatí, aktivít, predstavení, koncertov pre deti a mládež

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	3 334	3 434	2 837	3 069	3 677	1 225	1 300	3 456
múzeá	5 384	5 554	7 259	8 020	8 947	2 129	2 475	5 387
knižnice	25 577	25 598	26 869	26 850	27 761	9 520	9 507	24 032
divadlá	3 081	2 976	3 124	2 978	2 871	1 298	1 641	3 720
divadelné festivaly	x	x	x	x	x	x	x	x
kiná	x	x	x	x	x	x	x	x
filmové festivaly	x	x	x	x	x	x	x	x
hudobné podujatia	494	456	382	609	563	181	68	251
astronomické zariadenia	3 579	3 374	3 292	3 418	3 514	1 014	1 142	2 841
kultúrno-osvetová činnosť	x	x	x	x	x	x	x	x

V riadkoch označených „x“ sa uvedený údaj nesleduje.

Počet podujatí pre znevýhodnené skupiny

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	x	x	x	x	x	x	x	x
múzeá	x	x	x	x	x	x	x	x
knižnice	2 686	2 944	3 257	3 726	3 946	1 702	1 654	4 069
divadlá	x	x	x	x	x	x	x	x
divadelné festivaly	x	x	x	x	x	x	x	x
kiná	x	x	x	x	x	x	x	x
filmové festivaly	x	x	x	x	x	x	x	x
hudobné podujatia	x	x	x	x	x	x	x	x
astronomické zariadenia	x	x	x	x	x	x	x	x
kultúrno-osvetová činnosť	5 567	5 568	5 644	4 315	4 437	989	1 198	4 088

Počet podujatí pre osoby so zdravotným postihnutím

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	x	x	x	x	x	x	x	x
múzeá	x	x	x	x	x	x	x	x
knižnice	1 040	947	988	1 297	1 103	558	424	921
divadlá	x	x	x	x	x	x	x	x
divadelné festivaly	x	x	x	x	x	x	x	x
kiná	x	x	x	x	x	x	x	x
filmové festivaly	x	x	x	x	x	x	x	x
hudobné podujatia	x	x	x	x	x	x	x	x
astronomické zariadenia	x	x	x	x	x	x	x	x
kultúrno-osvetová činnosť	552	655	676	703	858	134	214	711

Počet spravodajských jednotiek a podujatí so zvýhodneným vstupným pre osoby so zdravotným postihnutím

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	27	28	29	29	30	29	30	30
múzeá	86	101	99	101	102	105	109	110
knižnice	x	x	x	x	x	x	x	x
divadlá	49	53	48	47	70*	60	75**	74
divadelné festivaly	32	29	30	26	24	7	13	14
kiná	69	75	86	99	89	92	91	80
filmové festivaly	12	13	13	18	18	5	9	13
hudobné podujatia	149	120	151	181	195	88	79	139
astronomické zariadenia	x	x	x	x	x	x	x	x
kultúrno-osvetová činnosť	x	x	x	x	x	x	x	x

* V roku 2019 bol rozšírený počet oslovených subjektov v oblasti scénického umenia.

** V roku 2021 bol rozšírený počet oslovených subjektov v oblasti scénického umenia o malé, nezávislé, nezriaďované divadlá.

Počet spravodajských jednotiek a podujatí so zvýhodneným vstupným pre seniorov

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	x	x	x	x	x	x	x	x
múzeá	x	x	x	x	x	x	x	x
knižnice	x	x	x	x	x	x	x	x
divadlá	x	x	x	x	x	x	x	x
divadelné festivaly	x	x	x	x	x	x	x	x
kiná	26	37	62	81	72	77	79	69
filmové festivaly	9	9	11	14	16	7	7	14
hudobné podujatia	x	x	x	x	x	x	x	x
astronomické zariadenia	x	x	x	x	x	x	x	x
kultúrno-osvetová činnosť	x	x	x	x	x	x	x	x

Počet spravodajských jednotiek a podujatí so zvýhodneným vstupným pre deti do 15 rokov

Oblasť kultúry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
galérie	x	x	x	x	x	x	x	x
múzeá	x	x	x	x	x	x	x	x
knižnice	x	x	x	x	x	x	x	x
divadlá	x	x	x	x	x	x	x	x
divadelné festivaly	x	x	x	x	x	x	x	x
kiná	47	49	71	97	91	91	86	79
filmové festivaly	8	9	11	15	16	6	9	14
hudobné podujatia	x	x	x	x	x	x	x	x
astronomické zariadenia	x	x	x	x	x	x	x	x
kultúrno-osvetová činnosť	x	x	x	x	x	x	x	x

*Vybrané ukazovatele pre znevýhodnené a vybrané špecifické skupiny obyvateľov
– rozhlasové a televízne vysielanie*

Rozsah odvysielaných hodín programov pre deti a mládež oproti minulému roku v rozhlasovom vysielaní stúpol o 7 %, v televíznom vysielaní zostal na rovnakej úrovni.

Vysielanie pre seniorov v rozhlasovom vysielaní je za posledných päť rokov vyrovnané s výnimkou nárastu v roku 2020, podobne v televíznom vysielaní bol počet odvysielaných hodín programov pre seniorov za posledných päť rokov na približne rovnakej úrovni.

Vysielanie programov pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením v rozhlasovom vysielaní medziročne kleslo o 15 %. V televíznom vysielaní počet odvysielaných hodín pre túto skupinu obyvateľov stúpol o 7 %.

Vysielanie programov zameraných na rovnosť príležitostí a nediskrimináciu v rozhlasovom vysielaní medziročne mierne stúplo, v televíznom vysielaní po výraznom náraste v predchádzajúcom roku pokračovalo v roku 2022 ďalším zvýšením o šestinú.

Rozsah vysielania programov pre osoby so zdravotným postihnutím (v prípade televízií v slovenskom posunkovom jazyku nepočujúcich) je v rozhlasovom vysielaní s výnimkou nárastu v roku 2020 vyrovnaný, v televíznom vysielaní sa v roku 2022 medziročne zvýšil trojnásobne z dôvodu jeho používania na nových staniciach RTVS Šport a RTVS 24 a tiež na staniciach spoločnosti Markíza Dajto a Doma.

V televíznom vysielaní z dlhodobého hľadiska kontinuálne rastie počet odvysielaných hodín programov sprevádzaných skrytými alebo otvorenými titulkami a počet hodín programov s hlasovým komentárom pre nevidiacich.

Rozsah rozhlasového a televízneho vysielania pre znevýhodnené a špecifické skupiny obyvateľov (rozsah vysielania v hodinách)

Počet programových služieb/rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
rozhlasové vysielanie	42	42	44	44	41	41	41	39
televízne vysielanie	129	130	129	130	139	136	137	137
programy pre deti a mládež								
rozhlasové vysielanie	6 039	6 793	6 910	6 814	7 214	7 111	7 087	7 557
televízne vysielanie	26 982	29 062	33 661	30 175	30 208	29 705	36 209	36 251
programy pre seniorov								
rozhlasové vysielanie	1 287	1 349	1 493	2 966	2 999	4 239	3 180	3 188
televízne vysielanie	549	930	10 996	13 619	12 603	13 039	11 785	13 026
programy pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením								
rozhlasové vysielanie	410	458	367	215	232	791	413	353
televízne vysielanie	488	422	91	584	1 662	586	600	643
programy zamerané na rovnosť príležitostí a nediskrimináciu								
rozhlasové vysielanie	101	134	137	176	166	197	196	207
televízne vysielanie	330	448	947	410	2 509	731	3 469	4 054
programy pre osoby so zdravotným postihnutím alebo v slovenskom posunkovom jazyku nepočujúcich								
rozhlasové vysielanie	265	287	330	389	379	841	454	354
televízne vysielanie	986	625	895	836	864	1 666	1 472	4 630
programy sprevádzané skrytými alebo otvorenými titulkami								
televízne vysielanie	18 033	16 486	20 826	22 124	24 259	31 074	28 653	37 426
programy s hlasovým komentárom pre nevidiacich								
televízne vysielanie	7 365	8 007	8 337	8 852	10 701	15 454	15 454	17 984

4. Výsledky za jednotlivé parciálne oblasti kultúry

4.1 Galérie

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania je získanie informácií o činnosti, personálnom a finančnom zabezpečení zbierkotvorných galérií v Slovenskej republike.

Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami sú zbierkotvorné galérie zapísané v registri galérií ministerstva. V zozname spravodajských jednotiek sú galérie a ich pobočky uvedené ako samostatné subjekty. Súčinnosť poskytlo všetkých 33 spravodajských jednotiek.

Sieť galérií, expozície

V roku 2022 vykonávalo činnosť 25 zbierkotvorných galérií s 8 pobočkami:

- 1 štátna Slovenská národná galéria (SNG), dočasne umiestnená v objekte Hurbanových kasární. Od januára 2016 do októbra 2022 sa uskutočnila rekonštrukcia jej hlavného areálu v Bratislave. Úplné presťahovanie všetkých jej oddelení a depozitárov je naplánované najneskôr do konca roku 2023. SNG má 4 pobočky (Zvolenský zámok, kaštieľ Strážky, Galériu L. Fullu v Ružomberku a Schaubmarov mlyn v Pezinku), súčasťou SNG je i Digitalizačné centrum v Banskej Bystrici.
- 16 galérií v zriaďovateľskej pôsobnosti vyšších územných celkov: Banskobystrický kraj – 1, Košický kraj – 2, Nitriansky kraj – 2, Prešovský kraj – 3, Trenčiansky kraj – 1, Trnavský kraj – 2, Žilinský kraj – 5 (+ 4 pobočky – 2 pobočky Oravskej galérie: Galéria Márie Medveckej v Tvrdošíne a Slanický ostrov umenia a 2 pobočky Liptovskej galérie P. M. Bohúňa: Galéria Kolomana Sokola a Dom Jana Hálu).
- 7 galérií zriadených obcou: 1 mestská zriadená magistrátom (Galéria mesta Bratislavy), 1 galéria zriadená mestskou časťou (Múzeum Vojtecha Löfflera, Košice), 1 galéria, ktorá je súčasťou mestského úradu (Galéria Mikuláša Galandu, Turčianske Teplice), 4 mestské galérie, ktoré sú súčasťou mestských kultúrnych stredísk (Štúrovo, Rimavská Sobota, Humenné, Nové Mesto nad Váhom).
- 1 galéria, ktorej zriaďovateľom je iná právnická osoba (Pamätný dom Júliusa Szabóa, Lučenec).

Galérie spravovali 44 vlastných objektov, v ktorých prezentovali 77 stálych expozícií.

Stav zbierkových predmetov v galériách	2018	2019	2020	2021	2022
počet prírastkových čísel	172 460	175 679	196 829	198 526	198 825
počet kusov	180 934	183 914	206 806	209 309	211 490

Údaj o počte prírastkových čísel a počte kusov zbierkových predmetov je orientačný a jeho platnosť je vzhľadom na neustále prebiehajúce zmeny obmedzená, má skôr informačný charakter, lebo galérie neustále pracujú na evidencii diel (rozpisujú konvolúty zbierkových predmetov, albumy a skicáre na jednotlivé listy či predmety).

Akvizičná činnosť galérií

Galérie do svojich fondov v roku 2022 získali 698 kusov diel.

Rok	Počet získaných diel (kusov) spolu	V tom získané		
		kúpou	do daru	prevodom
2018	1 508	456	907	145
2019	2 987	1 652	1 329	6
2020	1 949	244	1 697	8
2021	1 809	271	1 438	100
2022	698	242	436	20

V roku 2022 vynaložili galérie na nákup zbierkových predmetov z vlastných zdrojov 128 932 eur. Mierne vzrástla aj výška finančných prostriedkov z iných zdrojov použitá na nákup zbierkových predmetov na 102 242 eur.

Rok	Finančné zdroje na nákup zbierok (v eurách)	
	z vlastných zdrojov	z iných zdrojov
2018	111 073	308 355
2019	179 480	398 278
2020	65 312	348 558
2021	118 222	95 500
2022	128 932	102 242

Reštaurovanie diel

V roku 2022 bolo v galériách reštaurátorsky ošetrovaných celkovo 2 176 diel, z toho komplexne reštaurovaných bolo 299 diel.

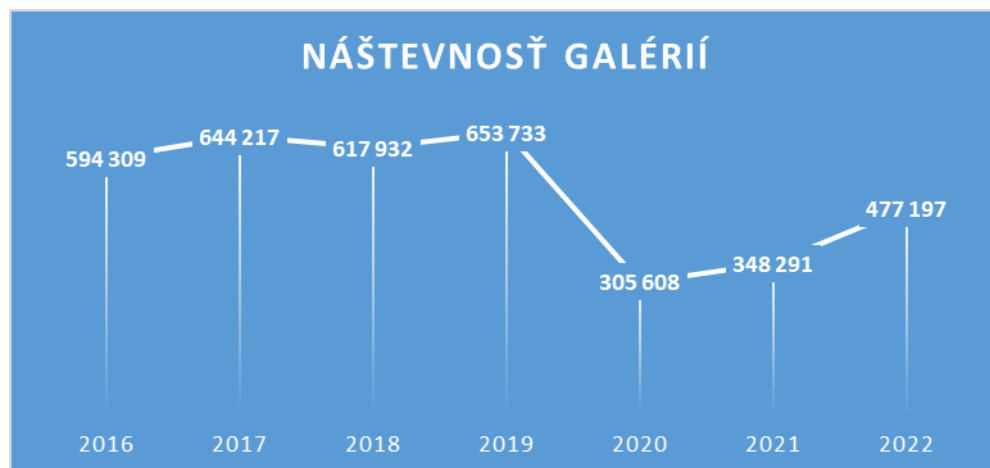
V sterilizačnej komore Kapitánskeho domu na Zvolenskom zámku sa v priebehu roka 2022 ošetrilo pre SNG 86 zbierkových predmetov. Pre externé subjekty ošetrili 7 654 diel, 415 zbierkových predmetov a 7 029 škatúl archívneho materiálu.

Rok	Ošetrené diela spolu	Z toho komplexne reštaurované
2018	11 686	420
2019	3 323	261
2020	1 409	203
2021	2 041	290
2022	2 176	299

Činnosť galérií

V roku 2022 sa počet výstav výrazne zvýšil a dosiahol počty výstav organizovaných v období pred pandémiou v rokoch 2018 a 2019. Galérie zrealizovali 351 výstav, z toho bolo 298 vlastných, 28 prevzatých, 8 vyvezených do zahraničia a 17 dovezených zo zahraničia.

Rok	Počet výstav spolu	V tom výstavy			
		vlastné v SR	prevzaté zo SR	vyvezené do zahraničia	dovezené zo zahraničia
2018	373	307	35	12	19
2019	340	299	22	10	9
2020	237	213	17	3	4
2021	266	233	20	8	5
2022	351	298	28	8	17

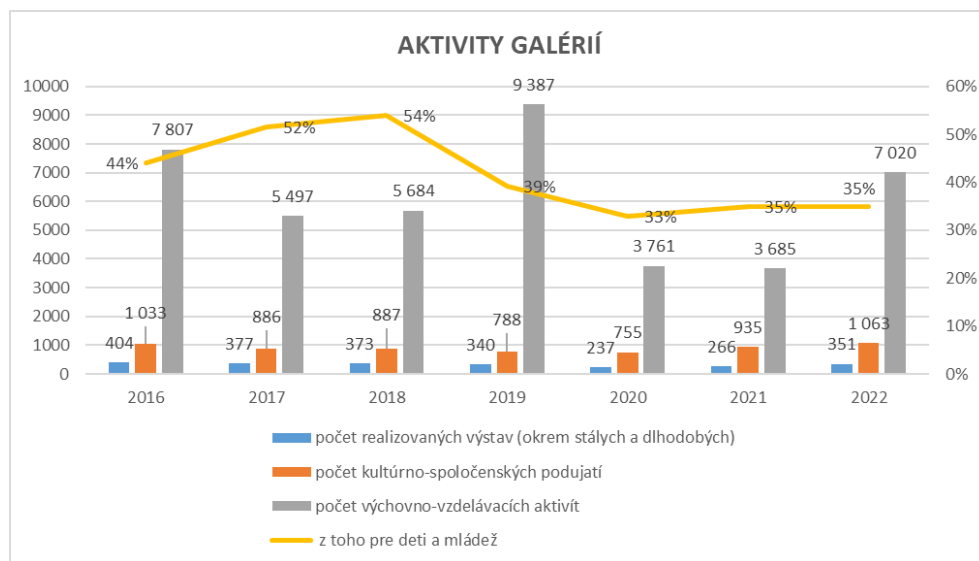

Celková návštevnosť si zachovala stúpajúcu tendenciu aj napriek tomu, že činnosť galérií bola v prvom štvrťroku ešte stále obmedzená.

Galérie vykázali za rok 2022 návštevnosť v počte 477 197 osôb, z toho neplatiacich návštevníkov bolo 135 495. V celkovej návštevnosti sú zahrnuté expozície a výstavy vo vlastných objektoch – 270 300 návštevníkov, mimo vlastných objektov – 91 201 návštevníkov, výstavy v zahraničí – 4 384 návštevníkov, na výchovno-vzdelávacích aktivitách sa zúčastnilo 70 091 osôb (z toho detí a mládeže bolo 55 519), kultúrno-spoločenské podujatia navštívilo 41 221 osôb.

Kultúrne a vzdelávacie aktivity

Úlohou vzdelávacích programov bolo priblížiť aktuálne výstavy a galerijné zbierky širokému publiku s ohľadom na špecifiká konkrétnej cieľovej skupiny (deti, teenageri, školské skupiny, seniori, návštevníci so špeciálnymi potrebami). Galérie v roku 2022 ponúkli verejnosti spolu 8 083 kultúrnych a vzdelávacích programov, na ktorých sa zúčastnilo 111 312 návštevníkov.

Edičná činnosť

V roku 2022 vzrástol počet vydaných titulov na 82 (73 titulov v roku 2021), z toho 18 titulov bolo periodických (predtým 9). Vzhľadom na finančnú náročnosť je edičná činnosť naviazaná najmä na výstavné projekty.

Personálne a finančné zabezpečenie činnosti galérií

V roku 2022 boli príjmy galérií najvyššie za posledných päť rokov. Výnosy sa v porovnaní s rokom 2021 takmer zdvojnásobili, výrazne však vzrástli i náklady na činnosť galérií, tie boli takmer o 4,5 mil. eur vyššie ako v predchádzajúcom roku.

Rok	Finančné zabezpečenie činnosti galérií (v eurách)		
	príjmy	z toho výnosy	náklady na činnosť
2018	11 981 695	820 472	11 901 390
2019	13 700 528	1 010 772	14 159 011
2020	14 147 667	1 006 743	14 536 118
2021	14 674 891	847 274	14 586 359
2022	18 894 668	1 535 867	19 019 334

Počet zamestnancov v roku 2022 bol 493 (578 v roku 2021), z toho bolo 70 % žien. Odborných zamestnancov bolo 218.

Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca na plný pracovný úväzok predstavovala 1 066 eur, u žien 1 043 eur. Nárast miezd bol okrem iného spôsobený aj zvýšením platových taríf o 3 % od 1. 7. 2022. Na mzdy zamestnancov sa vynaložilo 7 272 365 eur, čo je o 916 507 eur viac ako v predchádzajúcom roku.

Oproti predchádzajúcemu roku boli finančné príspevky na činnosť galérií od štátu, samosprávnych krajov aj obcí vyššie.

Finančné zabezpečenie činnosti galérií podľa zriaďovateľa (v eurách)						
Zriaďovateľ galérie		2018	2019	2020	2021	2022
štát	príjmy galérií	4 758 475	5 363 862	5 274 131	5 759 585	9 252 673
	náklady galérií	5 048 667	5 836 907	6 329 407	5 759 585	9 244 272
VÚC	príjmy galérií	5 863 400	6 475 983	6 565 966	6 895 828	7 264 542
	náklady galérií	5 718 731	6 636 194	6 488 628	6 871 875	7 361 807
obec	príjmy galérií	1 356 470	1 856 163	2 304 260	2 019 478	2 373 453
	náklady galérií	1 130 642	1 681 764	1 718 083	1 954 899	2 409 255

4.2 Múzeá

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania je činnosť múzeí v Slovenskej republike. Prostredníctvom štatistického zisťovania boli získané údaje o počte múzeí a ich pobočiek, údaje o počte expozícií a výkonoch múzeí, o počte výstav, údaje o počte návštevníkov múzeí, o finančnom zabezpečení činnosti múzeí, údaje o osobách zabezpečujúcich činnosť múzea.

Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami sú múzeá zapísané v Registri múzeí a galérií Slovenskej republiky, ktorý vedie Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky. Múzeá a ich pobočky evidujeme v zozname spravodajských jednotiek samostatne. V roku 2022 poskytlo súčinnosť v štatistickom zisťovaní 128 zo 129 spravodajských jednotiek. V sledovanom období vykonávalo činnosť 125 subjektov, 3 nevykonávali/prerušili činnosť.

Sieť múzeí, expozície

V roku 2022 na Slovensku vykonávalo činnosť 236 múzeí, pobočiek a vysunutých expozícií (234 v roku 2021). Múzeá evidovali 645 vlastných objektov. Z celkového počtu 574 expozícií múzeí bolo 25 nových.

Činnosť múzeí

Začiatok roka 2022 bol ešte poznamenaný pandemickou situáciou. Múzeá sa snažili zostať v kontakte s verejnosťou, a tak mnohé aktivity a prezentácie ponúkali v online priestore. Na propagáciu svojich aktivít využívali sociálne siete (Facebook, Twitter, Instagram), regionálne a celoslovenské médiá (rozhlas, televízia), TASR, tlačové médiá a rôzne portály.

Akvizičnou činnosťou múzeá rozširujú svoj zbierkový fond, pričom na nadobúdanie zbierkových predmetov využívajú spôsoby, ktoré im umožňujú právne predpisy – kúpou, darom, vlastným výskumom, prevodom správy, zámenou s iným múzeom. Akvizičná činnosť bola financovaná z prioritných projektov, vlastných výnosov, dotácií od zriaďovateľa alebo od iných subjektov. Vedecký výskum spojený s nadobúdaním nových zbierkových predmetov sa financoval z príspevku na činnosť. Múzeá v roku 2022 získali do svojich fondov 52 110 kusov zbierkových predmetov (čo je v porovnaní s rokom 2021 o 41 665 kusov menej), z toho 26 147 kúpou (v porovnaní s rokom 2021 o 31 174 kusov menej), 11 300 kusov darom (o 3 621 kusov

menej), 8 208 kusov výskumom (o 2 027 kusov menej), 18 kusov zámenou, 6 437 kusov prevodom (o 4 861 kusov menej v porovnaní s rokom 2021).

Rok	Prírastok zbierkových predmetov (počet kusov) spolu	V tom získané				
		kúpou	do daru	prevodom	výskumom	zámenou
2018	56 145	28 268	11 511	2 878	13 487	1
2019	57 056	32 941	9 632	856	13 627	0
2020	80 749	44 056	16 719	2 019	17 879	76
2021	93 775	57 321	14 921	11 298	10 235	0
2022	52 110	26 147	11 300	6 437	8 208	18

Náklady na nákup zbierkových predmetov predstavujú sumu 538 395 eur (nákup zbierkových predmetov z vlastných zdrojov 267 358 eur, nákup zbierkových predmetov z iných zdrojov 271 037 eur).

Podľa vykazovaných údajov evidujeme v múzeách Slovenskej republiky celkovo 16 292 816 kusov zbierkových predmetov.

Odborné ošetrovanie zbierkových predmetov je jednou zo základných odborných činností múzea. Je to forma ochrany, ktorá vedie k uchovaniu ich dobrého fyzického stavu, pri reštaurovaní dokonca k zlepšeniu ich fyzického stavu. Za vykazované obdobie boli na odborné ošetrovanie zbierkových predmetov vynaložené finančné prostriedky vo výške 502 472 eur a ošetrených bolo spolu 98 955 kusov zbierkových predmetov. Z celkového počtu ošetrených zbierkových predmetov najväčší počet – 83 511 kusov – tvorí ošetrovanie formou konzervovania.

V jarných mesiacoch došlo k postupnému uvoľňovaniu opatrení v súvislosti s pandémiou Covid-19 a múzeá otvorili svoje brány. Okrem sprístupnenia expozícií a výstav začali organizovať rôzne podujatia ako prednášky, výstavy, koncerty, divadelné predstavenia. Mesiace júl až september sú pre múzeá najsilnejšie, pretože prebieha hlavná turistická sezóna. Toto obdobie je spojené s množstvom podujatí. Situácia sa zlepšila aj s príchodom nového školského roka, keď do múzeí začali prichádzať školské skupiny, pre ktoré sa organizovali špeciálne edukačné programy a kultúrno-vzdelávacie aktivity.

V októbri 2022 boli bezplatné vstupy počas prvej nedele v mesiaci zrušené a nahradené bezplatnými vstupmi počas prvej stredy v mesiaci. Pod zvýšenie návštevnosti múzeí sa podpísali tradičné podujatia, ktoré sa v predchádzajúcich rokoch nedali realizovať. Prvou väčšou akciou bolo Otvorenie letnej turistickej sezóny

(najmä na hradoch, zámkoch, kaštieľoch) a zapojenie do celoeurópskej aktivity Noc múzeí a galérií.

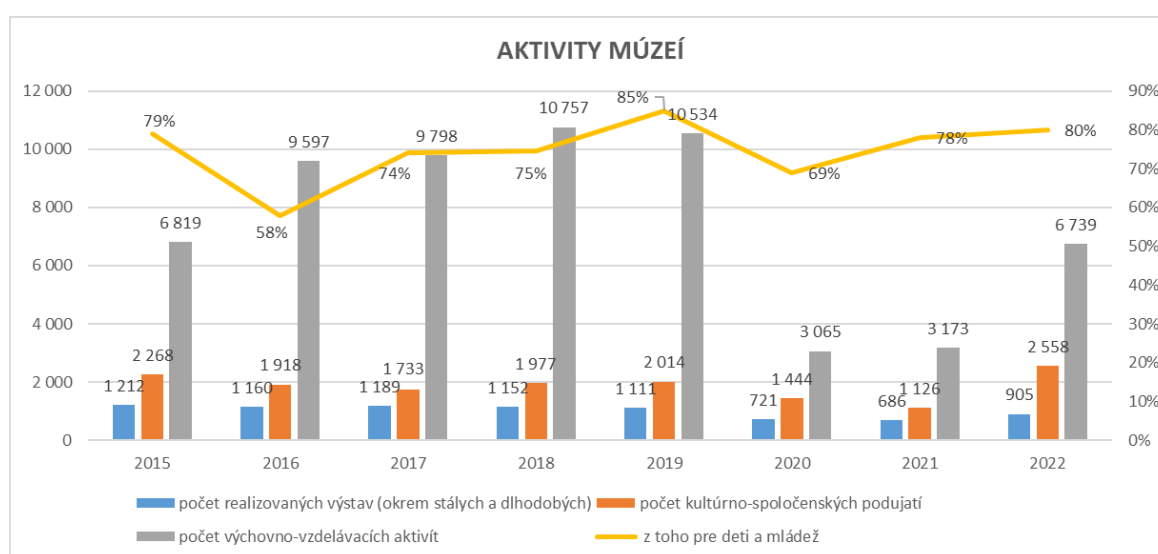
V roku 2022 navštívilo múzeá dovedna (expoziície, výstavy, výchovno-vzdelávacie aktivity a kultúrno-spoločenské podujatia) 4 407 256 návštevníkov, čo predstavuje nárast o 1 372 125 návštevníkov v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Z celkového počtu návštevníkov 4 407 256 bolo 1 133 592 neplatiacich návštevníkov.

Expozície a výstavy vo vlastných objektoch múzea navštívilo 3 358 205 návštevníkov, expoziície a výstavy mimo vlastných objektov múzea v SR navštívilo 346 287 návštevníkov, expoziície a výstavy múzea v zahraničí 48 090 návštevníkov.

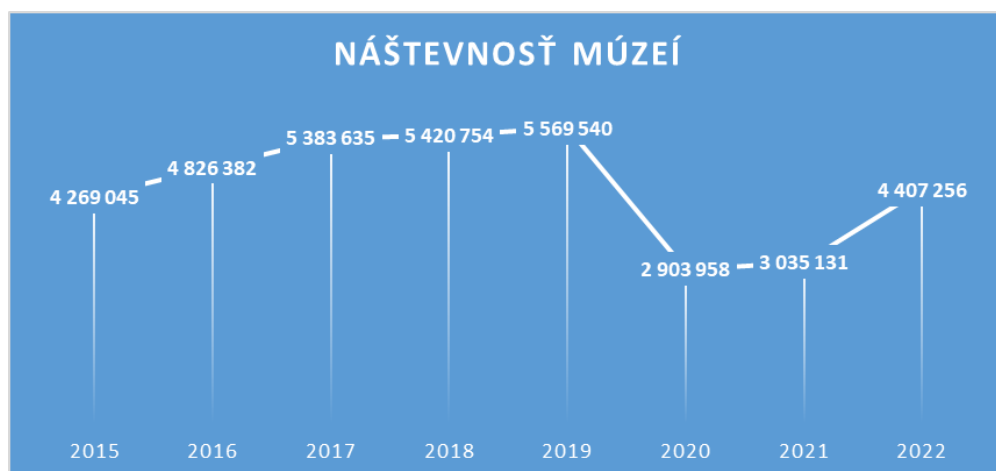
Príjem zo vstupného v porovnaní s predchádzajúcim obdobím zaznamenal nárast o 46 %.

Aj napriek prijatým hygienickým opatreniam múzeá zrealizovali a sprístupnili celkovo 905 výstav, z toho 604 vlastných, 250 prevzatých, 12 výstav bolo vyvezených do zahraničia a 39 dovezených zo zahraničia.

Rok	Počet výstav spolu	V tom výstavy			
		vlastné v SR	prevzaté zo SR	vyvezené do zahraničia	dovezené zo zahraničia
2018	1 152	717	343	27	65
2019	1 111	702	295	41	73
2020	721	486	189	22	24
2021	686	468	178	16	24
2022	905	604	250	12	39

Múzeá usporiadali 6 739 výchovno-vzdelávacích aktivít s počtom návštevníkov 282 104, z toho pre deti a mládež zorganizovali 5 387 aktivít s počtom 183 224 návštevníkov. Kultúrno-spoločenských podujatí bolo 2 558 a zúčastnilo sa na nich 372 570 návštevníkov.

Personálne a finančné zabezpečenie činnosti múzeí

V sledovanom období činnosť múzeí zabezpečovalo 4 142 osôb, podiel žien tvoril 56,8 %. Z celkového počtu osôb zabezpečujúcich činnosť múzeí bolo 2 158 zamestnancov v pracovnom pomere, podiel odborných zamestnancov tvoril 50,3 %. Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca na plný pracovný úväzok predstavovala 1 195 eur (ženy 1 171 eur).

V roku 2022 múzeá hospodárili s celkovými príjmami 89 800 208 eur, čo predstavuje nárast o 19 398 001 eur oproti predchádzajúcemu roku. Výnosy spolu (okrem výnosov z predaja hmotného a nehmotného majetku) predstavovali finančné prostriedky vo výške 13 639 980 eur. Príjmy zo vstupného (10 705 135 eur) zaznamenali nárast o 3 358 098 eur (46 %) v porovnaní s rokom 2021 (7 347 037 eur).

Výdavky na zabezpečenie činnosti múzeí boli 76 103 823 eur, z toho mzdové náklady tvorili 29 389 790 eur.

4.3 Knižnice

Predmet zisťovania

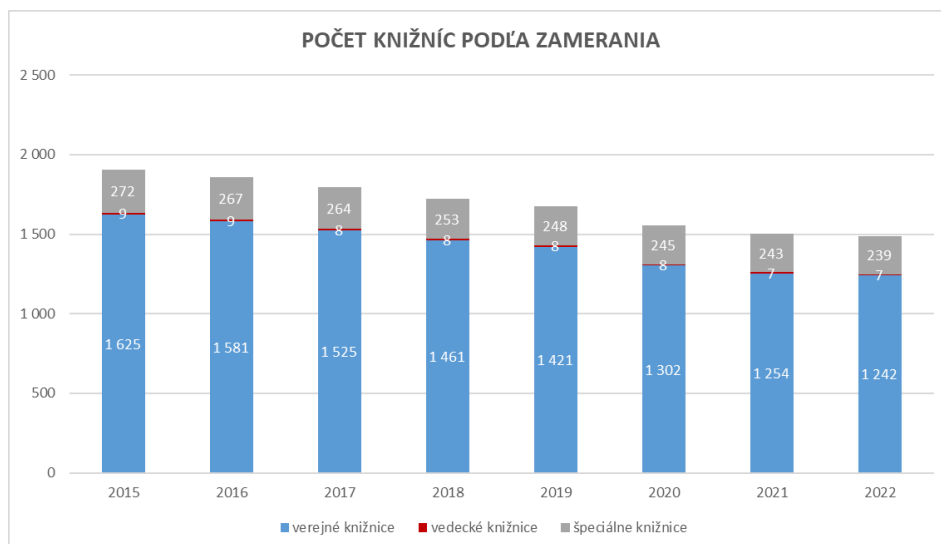
Predmetom štatistického zisťovania je oblasť knižníc. Prostredníctvom štatistického zisťovania boli získané údaje o počte knižníc v Slovenskej republike v členení na verejné, vedecké a špeciálne knižnice, údaje o knižničnom fonde, výkonoch a poskytovaných službách knižníc. Osobitne boli získané údaje o finančnom a personálnom zabezpečení knižníc.

Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami (SJ) sú knižnice, ktoré poskytujú knižnično-informačné služby verejnosti, a vlastníci alebo správcovia historického knižničného dokumentu a historického knižničného fondu. Bolo oslovených 1 555 spravodajských jednotiek, ktoré poskytli štatistické údaje za rok 2022 v oblasti činnosti 1 556 knižníc. Po dvoch rokoch protipandemických opatrení knižnice už počas jari 2022 obnovili svoju činnosť v normálnom režime. Novou potrebou, na ktorú knižnice promptne reagovali, sa stalo informovanie a poskytovanie knižničných služieb utečencom z Ukrajiny.

Z celkového počtu 1 556 knižníc bolo 95,7 % (1 489) poskytujúcich služby verejnosti – fungujúcich (pokles o 16 knižníc oproti roku 2021), 4,2 % (66) knižníc prerušilo poskytovanie služieb verejnosti – stagnujúce, a 0,1 % (1) bolo zrušených. Podľa typu knižníc bolo 83,9 % (1 305) verejných, 0,4 % (7) vedeckých a 15,9 % (244) špeciálnych.

Služby verejnosti poskytovalo spolu 1 489 knižníc, z toho bolo 83,4 % (1 242) verejných, 0,5 % (7) vedeckých a 16,1 % (240) špeciálnych. Činnosť prerušilo 66 knižníc, z toho bolo 63 verejných obecných a 3 špeciálne lekárske. Ostalo 32 fungujúcich lekárske knižníc (v roku 2002 ich bolo 154), okrem nich poskytovalo služby 6 technických, 6 pôdohospodárskych, 72 knižníc múzeí a galérií, 44 knižníc ústavov Slovenskej akadémie vied (SAV), 9 vojenských, 43 Zboru väzenskej a justičnej stráže (ZVJS), 28 iných špeciálnych. Zrušená bola 1 špeciálna (iná) – Knižnica Slovenskej agentúry životného prostredia.

Verejné knižnice

Počet knižníc

V roku 2022 z celkového počtu verejných knižníc 1 305 knižnično-informačné služby verejnosti poskytovalo 1 242 knižníc (95,2 %) so 138 pobočkami, čo bol úbytok o 12 fungujúcich knižníc oproti roku 2021, 63 knižníc (4,8 %) prerušilo poskytovanie služieb, stagnovali, žiadna verejná knižnica nebola zrušená. Poskytovanie služieb obnovilo 16 (v roku 2021 až 45) knižníc. Pri počte obyvateľov 5 428 792 k 31. 12. 2022 v SR podľa DATAcube Štatistického úradu Slovenskej republiky sme mali 4 371 obyvateľov na 1 verejnú knižnicu, v Českej republike to bolo 2 060 obyvateľov (10 827 529 obyvateľov a 5 256 verejných knižníc).

Údaje o verejných knižniciach ČR sú dostupné v materiáli Kultura České republiky v číslech podľa štatistických zisťovaní Národného informačného a poradenského strediska pro kulturu (NIPOS) na:

https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2023/05/kultura_v_cislech_2022_web2.pdf

a počet obyvateľov ČR na:

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystupobjekt&f=TABULKA&z=T&skupId=4792&katalog=33157&pvo=DEMDCR1Q&pvo=DEMDCR1Q>

Svoje služby poskytovalo 1 242 fungujúcich verejných knižníc v obciach s počtom obyvateľov 4 301 035, čo predstavuje 79,2 % obyvateľov SR (z celkového počtu je potrebné odpočítať počet obyvateľov mestskej časti Bratislava-Staré Mesto a Prievidze, ktoré majú regionálnu aj mestskú knižnicu, Košíc a Žiliny, ktoré majú regionálnu knižnicu s krajskou pôsobnosťou aj mestskú knižnicu, v sumárnom

formulári o verejných knižniciach je počet ich obyvateľov 398 005 započítaný dvakrát). V obciach do 300 obyvateľov poskytovalo svoje služby 92 knižníc.

Mesto Žilina zriadilo v roku 2021 novú Mestskú knižnicu Žilina, ktorá bola vytvorená odčlenením 6 pobočiek od Krajskej knižnice v Žiline, poskytovanie služieb verejnosti obnovila v roku 2022 Mestská knižnica v Dudinciach.

Sieť 1 242 verejných knižníc tvorilo 8 regionálnych knižníc s krajskou pôsobnosťou (RKK), čo bolo z celkového počtu 0,6 %, 30 regionálnych knižníc (RK), čo bolo 2,4 %, 104 mestských knižníc (MsK), čo bolo 8,4 %, 1 100 obecných knižníc (OcK), čo bolo 88,6 %.

Regionálne rozdiely vo verejných knižniciach v krajoch SR

Najvyšší počet verejných knižníc je v Banskobystrickom kraji – 210 (2 942 obyvateľov na 1 knižnicu a 11,4 % obyv. SR v Banskobystrickom kraji) a v Žilinskom kraji – 203 (3 390 obyvateľov na 1 knižnicu a 12,7 % obyv. SR), najnižší počet je v Bratislavskom kraji – 55 (13 243 obyvateľov na 1 knižnicu a 13,4 % obyv. SR) a v Košickom kraji 100 (7 795 obyvateľov na 1 knižnicu a 14,4 % obyv. SR). Najvyšší podiel obyvateľov SR má Prešovský kraj – 14,9 %, 194 knižníc (4 165 obyv. na 1 knižnicu) a najnižší podiel obyvateľov SR má Trnavský kraj – 10,42 %, 128 knižníc (4 419 obyv. na 1 knižnicu) a Trenčiansky kraj – 10,51 %, 158 knižníc (3 612 obyv. na 1 knižnicu). Nitriansky kraj má 12,35 % obyvateľov SR, 194 knižníc (3 457 obyv. na 1 knižnicu). Kraje s najvyšším počtom knižníc dosahujú aj vyššie hodnoty v počte výpožičiek na obyvateľa kraja a v percentuálnom podiele registrovaných používateľov z počtu obyvateľov kraja. Výnimkou je Bratislavský kraj, ktorý dosiahol najvyšší podiel registrovaných používateľov z počtu obyvateľov kraja – 8,5 % (najvyšší počet registrovaných používateľov – 61 904) a 1,9 výpožičky na 1 obyv. kraja, ale realizovali len 82 podujatí na tisíc registrovaných detí do 15 rokov (23 865 registrovaných detí), deti predstavovali podiel 38,6 % z celkového počtu registrovaných používateľov kraja a 3,28 % z obyvateľov kraja (vyšší podiel detí z obyv. kraja mali len v Žilinskom kraji – 3,43 %). Vo verejných knižniciach Bratislavského kraja mali pomerne vysoký prepočítaný úväzok zamestnancov na 10-tisíc obyvateľov kraja – 2,54 a vysoký počet zamestnancov s vysokoškolským (VŠ) vzdelaním – 1,22.

Najvyšší počet výpožičiek na 1 obyvateľa kraja realizovali v Žilinskom kraji – 2,8, mali 7,4 % registrovaných používateľov z obyvateľov kraja, najvyšší podiel registrovaných detí do 15 rokov z počtu obyvateľov – 3,43 %, každý obyvateľ kraja mal 0,9 návštev knižníc, realizovali 6,8 podujatí na tisíc obyvateľov, na 10-tisíc obyvateľov kraja mali

najvyšší prepočítaný úväzok zamestnancov – 2,59 a 1,19 s VŠ vzdelaním, z nich bolo 0,37 úväzkov s VŠ knihovníckym vzdelaním, po knižniciach Prešovského kraja mali druhý najvyšší prírastok knižničných jednotiek (KJ) získaných nákupom – 44,1 KJ na tisíc obyvateľov kraja, z knižničného fondu (KF) vyradili 4,5 % KJ, na 1 obyvateľa kraja majú 2,77 KJ. V Banskobystrickom kraji mali 2,5 výpožičiek na 1 obyvateľa kraja, 6,1 % obyvateľov bolo zaregistrovaných, urobili 0,67 návštev knižníc na 1 obyvateľa, na 10-tisíc obyvateľov mali prepočítaný úväzok zamestnancov 2,58 a 1,1 úväzku s VŠ vzdelaním, z toho 0,5 úväzku s VŠ knihovníckym vzdelaním, nakúpili len 38,6 KJ na tisíc obyvateľov, preto aj málo KJ vyradili z KF (1,5 %), na 1 obyvateľa kraja majú v knižniciach 3,1 KJ.

Osobitnú pozornosť si zaslúžia verejné knižnice v Prešovskom kraji, kde mali v roku 2022 najvyšší prírastok KJ získaný do KF vo forme nákupu – 45,16 KJ na tisíc obyvateľov kraja, celkovo mali v KF 2,16 KJ na 1 obyvateľa, realizovali 1,96 výpožičiek na 1 obyvateľa, registrovali 6,1 % obyvateľov, v priemere každý urobil 0,77 návštev knižníc, realizovali najväčší počet podujatí na tisíc obyvateľov – 7, na tisíc registrovaných detí realizovali 187 podujatí, realizovali zo všetkých krajov najviac podujatí zameraných na znevýhodnené skupiny obyvateľov – 629. Pracovali v nich na 10-tisíc obyvateľov zamestnanci s prepočítaným úväzkom 2,2, v rámci krajov mali najvyšší podiel zamestnancov s VŠ vzdelaním – 1,37, z nich malo VŠ knihovnícke vzdelanie – 0,37 úväzkov (30 zamestnancov), celkovo malo VŠ vzdelanie 110,4 zamestnancov.

Špecifikom knižníc Košického kraja je najvyšší počet registrovaných detí do 15 rokov v rámci krajov – 23 927 (3,1 % z obyvateľov kraja), ich podiel z registrovaných používateľov je 53,6 %, celkovo mali 5,7 % používateľov z obyvateľov kraja, realizovali 1,4 výpožičky na 1 obyvateľa, urobili 0,9 návštev knižníc, realizovali 6,35 podujatí na tisíc obyvateľov, zúčastnilo sa na nich najviac návštevníkov (vrátane online pripojených v reálnom čase prenosu) – 227 270, čo bolo 292 návštev podujatí na tisíc obyvateľov kraja. V KF mali len 1,6 KJ na 1 obyvateľa kraja, na tisíc obyvateľov nakúpili v rámci krajov najmenej KJ – 25. Na 10-tisíc obyvateľov v nich pracovali zamestnanci s prepočítaným úväzkom 2,1, z nich malo VŠ vzdelanie 1,14 a 0,29 malo VŠ knihovnícke vzdelanie.

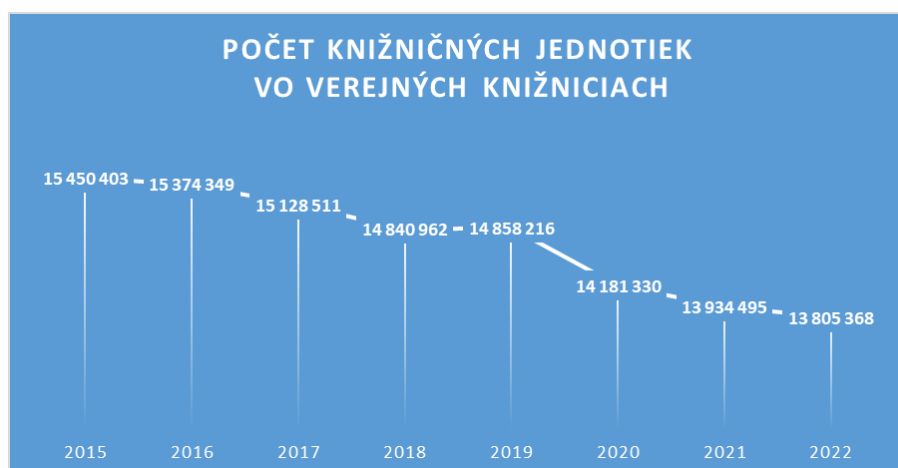
Budovanie knižničného fondu

Celkový počet knižničných jednotiek (KJ) v knižničných fondoch (KF) vo verejných fungujúcich knižniciach v roku 2022 bol 13 805 368, čo bol pokles oproti roku 2021

(13 934 495 KJ) o 129 127 KJ (0,9 %). Pokles objemu KJ bol okrem úbytku fungujúcich knižníc spôsobený aj vyradovaním zastaraných KJ. Vyradili 408 336 KJ, čo bolo 2,96 % KF.

V roku 2022 bolo vo fungujúcich verejných knižniciach na 1 obyvateľa Slovenskej republiky k dispozícii 2,5 KJ, na 1 obyvateľa sídla knižnice boli 3,2 KJ.

V rámci jednotlivých krajov dlhodobo zaznamenávame veľké rozdiely v podmienkach a výkonoch knižníc. Najväčší objem KF bol v roku 2022 vo verejných knižniciach Nitrianskeho kraja (3,19 KJ na 1 obyvateľa kraja) a v knižniciach Banskobystrického kraja (3,10 KJ/1 obyv.), najmenší objem KF bol v knižniciach Košického kraja (1,64 KJ/1 obyv.) a Bratislavského kraja (2,15 KJ/1 obyv.), tesne nasledoval Prešovský kraj (2,155 KJ/1 obyv.).

Celkový prírastok do knižničných fondov (KF) fungujúcich verejných knižníc bol 308 987 KJ (2,2 % z celkového objemu KF), čo predstavuje pokles oproti roku 2021 (364 211 KJ) o 55 224 (15,2 % prírastku v roku 2021), 96 480 KJ (2021 dostali 104 009 KJ) z celkového prírastku (28,6 %) tvoria KJ získané vo forme daru.

Oproti roku 2021 (257 324 KJ) došlo k poklesu objemu prírastku KJ kúpou o 51 597 KJ (20 % pokles) na 205 727 KJ.

Pokračuje pokles počtu titulov dochádzajúcich periodík o 112 (1,9 %) na 5 899, počet získaných titulov zahraničných periodík klesol o 50 (8,4 %) na 547.

Problémom je zastaranosť a dlhodobo pomalá obnova knižničných fondov. Podľa odporúčaní The International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) by mali byť vo fondoch verejných knižníc minimálne 2 až 3 KJ na 1 obyvateľa a súčasne by sa mal knižničný fond (KF) systematicky doplňovať ročne o 7 % objemu KF. V SR by podľa odporúčaní IFLA v roku 2022 pri minimálnom objeme 2 KJ na 1 obyvateľa mal byť základný KF 10 857 584 KJ, potom ročný prírastok kúpou by mal

byť 760 031 KJ pri 7 % objeme dopĺňovania KF (pri objeme 3 KJ na 1 obyvateľa by mal byť základný KF 16 286 376 KJ a ročný prírastok kúpou by mal byť 1 140 046 KJ). Prírastok KJ kúpou bol len 205 727, čo bolo 1,5 % z celkového objemu KF v roku 2022 a súčasne 27,1 % (pri 2 KJ na 1 obyvateľa) alebo 18 % (pri 3 KJ na 1 obyvateľa) odporúčania IFLA pri 7 % objeme dopĺňovania.

Na 1 obyvateľa SR zakúpili verejné knižnice 0,047 (0,06 na obsluhovanú populáciu) KJ, čo bol rovnaký podiel ako v roku 2021. Podľa odporúčaného SNK Štandardu pre dobrý knižničný fond

https://www.snk.sk/images/Informacie_pre/Kniznice_a_knihovnikov/Dokumenty_pre_knihovnikov/Standard_pre_dobry_kniznicny_fond.pdf, by do aktuálneho KF mala knižnica zakúpiť 0,1 - 0,2 KJ na 1 obyvateľa ročne. Podľa vzorového prepočtu v odporúčaní IFLA sa odporúča 0,225 KJ na 1 obyvateľa v sídlach s počtom obyvateľov 25 000 až 50 000 a v sídlach s počtom obyvateľov menej ako 25 000 je to 0,25 KJ/1 obyvateľa.

Pre budovanie kvalitných KF je nutné vo verejných knižniciach riešiť popri systematickej akvizícii aj vyradovanie zastaraných fondov. Počet úbytkov KJ v roku 2022 bol 408 336 (2,93 % z celkového objemu KF), v porovnaní s prírastkom bol dvojnásobne vyšší, prírastok kúpou dosiahol 50,4 % objemu úbytku KJ. Pokles počtu vyradených KJ v porovnaní s rokom 2021 bol o 53 086 KJ (11,5 %).

V priemere sú najzastaranejšie KF v 1 100 fungujúcich obecných knižniciach (OcK), kde bolo v roku 2022 na 1 obyvateľa sídla knižnice 3,62 KJ, ale mali veľmi nízky podiel prírastku KJ kúpou: 0,86 % KJ z celkového objemu KF OcK, podiel vyradených KJ predstavoval z celkového KF len 1,42 %, na 1 obyvateľa sídla OcK zakúpili len 0,031 KJ.

V objeme KF sú na druhom mieste s 3,37 KJ na obyvateľa regionálne knižnice (RK), mestské knižnice (MsK) majú 2,28 KJ na 1 obyvateľa sídla knižnice, najmenší objem KF na obyvateľa sídla knižnice majú regionálne knižnice s krajskou pôsobnosťou (RKK) 2,17 KJ. Veľmi nízky bol z celkového objemu KF podiel prírastku kúpou v MsK – 1,61 %, v RK – 2,15 %, v RKK – 2,52 %, podiel úbytkov KJ z celkového KF bol v MsK 3,71 %, v RK – 3,84 %, v RKK – 5,84 %. Po OcK nakúpili najmenej KJ na 1 obyvateľa sídla MsK – 0,037, nasledujú RKK s 0,055 KJ a RK s 0,072 KJ.

Najviac KJ nakúpili v prepočte na tisíc obyvateľov v Prešovskom kraji (45,2 KJ) a v Žilinskom kraji (44,1), v Bratislavskom kraji (40,7), v Trenčianskom kraji (40,4), najmenej v Košickom kraji (25 KJ), v Nitrianskom kraji (31,7), v Trnavskom kraji (38,2) a v Banskobystrickom kraji (38,6 KJ).

Odporúčania IFLA v budovaní knižničných fondov (KF) verejných knižníc naše knižnice dlhodobo neplnia. Nízke hodnoty v dopĺňovaní KJ zákonite sprevádzajú nízke hodnoty vyradovaných KJ a následne aj nízky obrat KF, ktorý ukazuje na jeho zlú kvalitu. Indikátor obratu KF odráža priemerný počet výpožičiek 1 KJ za rok, odporúčaná hodnota je 2, za rok 2022 bol v 1 242 fungujúcich verejných knižniciach po zrušení obmedzení v poskytovaní služieb z dôvodu opatrení proti šíreniu koronavírusu dosiahnutý vyšší obrat 0,79 (v roku 2021 len 0,64, v roku 2020 bol 0,63, v roku 2019 bol 0,82), avšak stále je veľmi nízky.

Služby knižníc

Výpožičky

Pretrvávajúci nepriaznivý stav v budovaní knižničných fondov verejných knižníc sprevádza nízky počet realizovaných výpožičiek. V roku 2022 sme po dvoch rokoch obmedzení služieb zaznamenali výrazné oživenie ich využívania, avšak výpožičky dosiahli len 77,3 % ich počtu v roku 2019. Prezenčné výpožičky narástli na 2 452 996, čo bolo 149,2 % v porovnaní s rokom 2021 (1 643 655, keď tvorili 74,6 % v porovnaní s rokom 2020).

V roku 2022 bolo realizovaných 10 936 538 výpožičiek, čo bol oproti roku 2021 (8 922 804 výpožičiek) nárast o 2 013 734, čo bol nárast na 122,6 % (v roku 2021 bol pokles o 11,8 %, v roku 2020 bol pokles o 28,5 % oproti roku 2019). Na tisíc obyvateľov SR realizovali 2 014,5 (v roku 2021 bolo 1 642) výpožičiek, verejné knižnice ČR realizovali celkovo 41 646 000 (v roku 2021 mali 34 999 000) výpožičiek, čo bolo 3 846 (v roku 2021 bolo 3 328) výpožičiek na tisíc obyvateľov ČR.

V priemere realizoval každý obyvateľ SR 2 (v roku 2021 – 1,6, v roku 2020 – 1,85, v roku 2019 – 2,6) výpožičky, v ČR 3,8 (v roku 2021 – 3,3, v roku 2020 – 3,6, v roku 2019 – 4,8) výpožičiek z verejných knižníc na 1 obyvateľa.

Regionálne rozdiely sa výrazne prejavujú v počte realizovaných výpožičiek v jednotlivých krajoch od 1,39 (2021 – 1,06) výpožičky na 1 obyvateľa v Košickom kraji a 1,65 (2021 – 1,28) výpožičky na 1 obyvateľa v Trnavskom kraji po 2,79 (2021 – 2,38) výpožičky na 1 obyvateľa v Žilinskom kraji a 2,5 (2021 – 2,06) výpožičky na 1 obyvateľa v Banskobystrickom kraji.

Na 1 registrovaného používateľa v SR mali verejné knižnice v priemere rovnako ako v roku 2021 – 31,05 výpožičiek, v ČR mali na 1 čitateľa 34,4 výpožičky.

- 8 (0,6 % z celkového počtu verejných knižníc) regionálnych knižníc s krajskou pôsobnosťou (RKK) realizovalo 2 414 497 výpožičiek (22,1 % z celkového počtu),
- 30 (2,4 %) regionálnych knižníc (RK) realizovalo 4 172 485 výpožičiek (38,1 %),
- 104 (8,4 %) mestských knižníc (MsK) realizovalo 3 199 386 výpožičiek (29,3 %),
- 1 100 (88,6 %) obecných knižníc (OcK) realizovalo 1 150 170 výpožičiek (10,5 %).

Niektoré knižnice kupujú pre svojich používateľov prístup do licencovaných databáz na výpožičky e-knín, ktoré uvádzajú osobitne ako počet stiahnutých elektronických dokumentov, pozorujeme ich sústavný nárast: za rok 2022 ich uviedli 29 510 (2021 – 19 560, čo bol nárast o 7 634 oproti roku 2020), čo bol nárast o 9 950 (nárast o 50,9 %, v roku 2021 bol nárast o 64 %).

Pokračuje pokles vo využívaní medziknižničnej výpožičnej služby (MVS) z iných knižníc, v roku 2022 o 88 (2021 bol pokles o 809) na 13 451 (99,4 % z roku 2021). Iným knižniciam prostredníctvom MVS bolo vypožičaných 2 634 knižničných jednotiek, čo bol pokles o 312 (89,4 % z roku 2021, keď bol pokles o 147).

Výrazne menej než MVS sú využívané výpožičky prostredníctvom medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby (MMVS). V roku 2022 bolo zrealizovaných z iných knižníc 61 (2021 – 305) výpožičiek MMVS, do zahraničia bolo vypožičaných 30 (2021 – 9) KJ. Mierny pokles sme zaznamenali aj vo využívaní rešeršnej služby vo verejných knižniciach, v roku 2022 bolo vypracovaných 2 897 rešerší, čo bol pokles o 8 (v roku 2021 bol pokles o 251), bibliografií vypracovali 131, čo bol pokles o 97 (v roku 2021 bol nárast o 138 (153 % v porovnaní s rokom 2020).

Verejné knižnice mali 521 (nárast o 17) čítární a 15 958 (nárast o 628) študijných a čitateľských miest pre používateľov, čo je 2,9 na tisíc obyvateľov SR, plocha knižníc pre používateľov bola 134 621 (nárast o 249 m²), čo je v priemere 24,8 m² na tisíc

obyvateľov SR a 31,3 m² pre tisíc obyvateľov v sídlach knižníc, odporúčaná hodnota je 60 m² pre tisíc obyvateľov obce.

Počet prevádzkových hodín pre verejnosť za týždeň vo verejných knižniciach SR len mierne narástol o 188 hodín a 40 minút po zrušení protipandemických opatrení na 11 711 (2021 – 11 522, knižnice uvádzali aj počet hodín, keď realizovali výpožičky pri dodržiavaní špeciálnych opatrení pre vstup do budovy knižnice), čo bolo v priemere 9 hodín a 25 minút na 1 knižnicu. 1 100 obecných knižníc malo v priemere rovnako ako v roku 2021 – 5,8 prevádzkových hodín pre verejnosť za týždeň, 104 mestských knižníc malo 33,2 (2021 – 32,6) hodín, 30 regionálnych knižníc malo 47,8 (2021 – 42,8) hodín a 8 regionálnych knižníc s krajskou pôsobnosťou malo v priemere 52,5 (2021 – 45,5) prevádzkových hodín pre verejnosť za týždeň.

Aktívni (registrovaní) používatelia

Po zrušení protipandemických opatrení sa po 2 rokoch obmedzení knižnično-informačných služieb začali do knižníc vracieť ich používatelia, ich počet dosiahol 122,5 % v porovnaní s rokom 2021 a 87,9 % v porovnaní s rokom 2019, keď poskytovali služby bez obmedzení. Pomalú obnovu knižničných fondov a nízky prírastok knižničných jednotiek získaných aktívnou akvizíciou sprevádza nízky podiel počtu registrovaných aktívnych používateľov z počtu obyvateľov SR – 6,5 %. Počet registrovaných používateľov v 1 242 fungujúcich verejných knižniciach bol 352 174, čo bol nárast o 64 789 (v roku 2021 ich mali 287 385, čo bol pokles oproti roku 2020 o 36 807) registrovaných používateľov.

Počet registrovaných aktívnych používateľov predstavoval 6,5 % (v roku 2021 – 5,29 %, v roku 2020 – 5,9 %, v roku 2019 – 7,3 %, v ČR v roku 2022 – 11,17 %, v roku 2021 – 10,57 %, v roku 2020 – 11,1 %) z počtu obyvateľov Slovenskej republiky k 31.

decembri 2022 – 5 428 792 podľa Štatistického úradu SR. Podiel registrovaných používateľov z počtu obyvateľov sídiel knižníc 4 301 035 (2021 – 4 321 961) predstavoval 8,19 % (2021 – 6,65 %, 2020 – 7,4 %, 2019 – 8,8 %).

– 8 RKK malo 62 707 registrovaných používateľov (nárast o 14 381), čo bolo 9,7 % z obyvateľov sídla knižníc a podiel 17,8 % z registrovaných používateľov verejných knižníc SR,

– 30 RK malo 98 444 registrovaných používateľov (nárast o 18 342), čo bolo 11,6 % z obyvateľov sídla knižníc a podiel 28 % z registrovaných používateľov verejných knižníc SR,

– 104 MsK malo 117 359 registrovaných používateľov (nárast o 23 287), čo bolo 7,6 % z obyvateľov sídla knižníc a podiel 33,3 % z registrovaných používateľov verejných knižníc SR,

– 1 100 OcK malo 64 885 registrovaných používateľov (nárast o 8 779), čo bolo 4,4 % z obyvateľov sídla knižníc a podiel 20,9 % z registrovaných používateľov verejných knižníc SR.

Najvyšší podiel registrovaných aktívnych používateľov z počtu obyvateľov kraja dosiahli vo verejných knižniciach Bratislavského kraja – 8,5 % (2021 – 6,7 %) a Žilinského kraja – 7,42 % (2021 – 6,1%), nasleduje Prešovský kraj s 6,13 % (2021 – 5,4 %) a Banskobystrický kraj s 6,1 % (2021 – 4,7 %), najmenší podiel registrovaných používateľov z počtu obyvateľov kraja mali v Košickom kraji – 5,7 % (2021 – 4,4 %) a v Nitrianskom kraji – 5,91 % (2021 – 4,6 %), nasleduje Trnavský kraj – 5,94 % (2021 – 5,16 %) a Trenčiansky kraj – 5,98 % (2021 – 5,07 %).

Vo verejných knižniciach tvoria deti do 15 rokov 43,7 % z registrovaných používateľov, najvyšší podiel tvoria v MsK – 46,6 %, nasledujú OcK so 44,7 %, RK so 43,9 % a najnižší podiel z registrovaných používateľov majú deti v RKK – 36,9 %.

V rámci krajov je najvyšší podiel detí – 53,6 % v Košickom kraji (23 927), v Nitrianskom kraji – 46,2 % (18 304) a v Žilinskom kraji – 46,15 % (23 574), najnižší podiel z registrovaných používateľov tvoria deti do 15 rokov v Trnavskom kraji – 37,9 % (12,749), v Bratislavskom kraji – 38,6 % (23 865) a v Trenčianskom kraji – 40,8 % (13 934), v Prešovskom kraji majú 44,5 % (22 046) a v Banskobystrickom kraji 41,3 % (15 534) detí z registrovaných používateľov.

Podujatia knižníc

V dôsledku zastaranosti a pomalej obnovy fondov (za 44,7 rokov pri súčasnom tempe dopĺňovania fondov, ak zohľadníme len aktívnu akvizíciu formou nákupu KJ, potom za 67 rokov) nevyhnutne dochádza aj k zmene charakteru poskytovaných a využívaných služieb verejných knižníc. Rastie počet realizovaných podujatí pre verejnosť zameraných predovšetkým na aktivizáciu čítania, ale aj na podporu komunitných aktivít a znevýhodnených skupín obyvateľov. Po zrušení protipandemických opatrení došlo k nárastu využívania prezenčných služieb a sociálnych kontaktov v priestoroch knižníc, čitatelia sa fyzicky vrátili do priestorov knižníc.

V roku 2022 došlo po zrušení protipandemických opatrení k výraznému nárastu počtu realizovaných podujatí o 17 315 (nárast o 119,4 %, v roku 2021 bol nárast o 4,1 %, v roku 2020 bol pokles o 61,2 %) na 31 817 (v ČR realizovali v roku 2022 – 118 894, v roku 2021 – 53 498, v roku 2020 – 45 173, v roku 2019 – 123 118 podujatí).

Časť podujatí realizovali knižnice SR online aj v roku 2022, uvádzame ich spolu s prezenčnými podujatiami (webináre) aj po skončení protipandemických opatrení, pretože knižnice ich naďalej realizujú.

Poznámka: Porovnanie údajov za roky 2020 až 2022 o podujatiach vrátane online podujatí s ich účastníkmi s údajmi pred rokom 2020, keď boli uvádzané výlučne prezenčné podujatia a ich fyzickí návštevníci, je potrebné vnímať s ohľadom na zmenu metodiky uvádzania údajov o podujatiach a ich návštevníkoch.

Verejné knižnice SR realizovali na tisíc obyvateľov SR 5,86 podujatí. Všetky typy verejných knižníc zaznamenali v roku 2022 nárast počtu realizovaných podujatí.

- RKK zaznamenali nárast o 2 959 podujatí (nárast o 138 %) na 5 103 (2021 – 2 144), čo bolo 7,9 podujatí na tisíc obyvateľov sídla knižnice a 24,2 podujatia na 1 zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti (ZVKČ).
- RK realizovali 11 802 (2021 – 6 010) podujatí, čo bol nárast o 5 792 (nárast o 96,4 %), čo bolo 13,9 podujatí na tisíc obyvateľov sídla knižnice a 30 podujatí na 1 ZVKČ.
- MsK realizovali 11 025 (2021 – 4 700) podujatí, čo bol nárast o 6 325 (nárast o 134,6 %), čo bolo 7,2 podujatí na tisíc obyvateľov sídla knižnice a 36,9 podujatí na 1 ZVKČ.
- OcK realizovali 3 887 (2021 – 1 648) podujatí, čo bol nárast o 2 239 (135,9 %), čo bolo 2,3 podujatí na tisíc obyvateľov sídla knižnice a 28,6 podujatí na 1 ZVKČ.

Najviac podujatí realizovali v Prešovskom kraji – 5 686, čo bolo 7 podujatí na tisíc obyvateľov kraja (2021 – 3 301, 4,1 na tis. obyv. kraja), v Košickom kraji 4 951 (6,4 na tis. obyv. kraja) a v Žilinskom kraji – 4 667 (6,8 na tis. obyv. kraja), najmenej podujatí realizovali v Trenčianskom kraji – 2 848 (5 na tis. obyv. kraja) a v Bratislavskom kraji – 2 996 (4,1 na tis. obyv. kraja).

K výraznému nárastu o 14 988 (nárast o 136,8 %) na 25 947 (2021 – 10 959, pokles o 0,9 %, v roku 2020 bol pokles o 63,2 %) došlo v počte realizovaných výchovno-vzdelávacích podujatí so zameraním na podporu čítania. Počet kultúrno-spoločenských podujatí narástol o 2 253 (66,7 %) na 5 631.

Podujatí zameraných na informačnú výchovu realizovali 6 094, čo bolo o 4 107 viac ako v roku 2021 (nárast o 206,7 %).

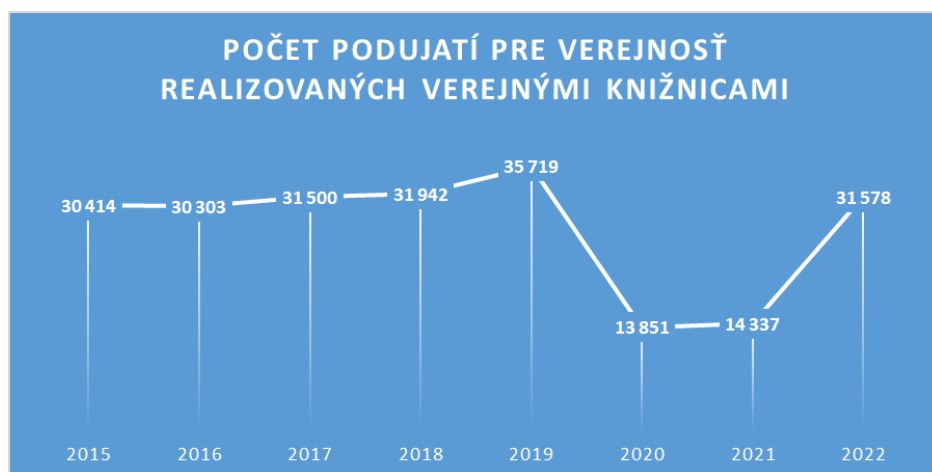
Zaznamenali sme aj nárast počtu realizovaných odborných vzdelávacích podujatí pre knihovníkov o 74 (44,8 %, v roku 2021 nárast o 85), realizovali ich 239.

Výrazne narástol počet podujatí realizovaných pre deti do 15 rokov o 14 257 (160,6 %) na 23 136 (v roku 2021 len 8 879, čo bol pokles o 3,3 %, v roku 2020 bol pokles o 66,3 %). V rámci SR realizovali knižnice pre deti 72,7 % zo všetkých podujatí. Najväčší podiel podujatí pre deti z celkového počtu realizovaných podujatí mali MsK – 80,9 %, nasledujú OcK s podielom 74,8 %, RK so 68,3 % a RKK so 63,7 % zo všetkých realizovaných podujatí. V rámci realizovaných podujatí pre deti vo všetkých verejných knižniciach SR bol ich podiel v RKK 14 %, v RK 34,9 %, v MsK 38,5 % a v OcK 12,6 %. V rámci krajov realizovali najviac podujatí pre deti v Prešovskom kraji – 4 125 (nárast o 2 128), čo bolo na tisíc registrovaných detí 187 podujatí a v Košickom kraji - 3 944 (nárast o 2 738), t. j. 165 podujatí na tisíc registrovaných detí, najmenej ich realizovali v Bratislavskom kraji – 1 950 (nárast o 1 125), t. j. 82 podujatí na tisíc registrovaných

detí a v Trenčianskom kraji – 2 289 (nárast o 1 590), t. j. 164 podujatí na tisíc registrovaných detí, relatívne nízky podiel na tisíc registrovaných detí mali v Žilinskom kraji 133, realizovali 3 131 podujatí pre deti.

Narástol aj počet podujatí zameraných na znevýhodnené skupiny obyvateľov o 2 045 (179 %) na 3 188 (v roku 2021 bolo 1 143, v roku 2020 bolo 1 182), čo bolo 10 % zo všetkých podujatí realizovaných verejnými knižnicami. Najväčší podiel týchto podujatí v rámci SR realizovali RK – 40,5 % (1 291), MsK 25 % (797), RKK 17,7 % (565) a v OcK 16,8 % (535).

V rámci krajov ich najviac realizovali v Prešovskom kraji – 629, v Banskobystrickom kraji – 511 a v Košickom kraji – 444, najmenej ich realizovali v Trenčianskom kraji – 164, v Bratislavskom kraji – 242 a v Nitrianskom kraji – 366.

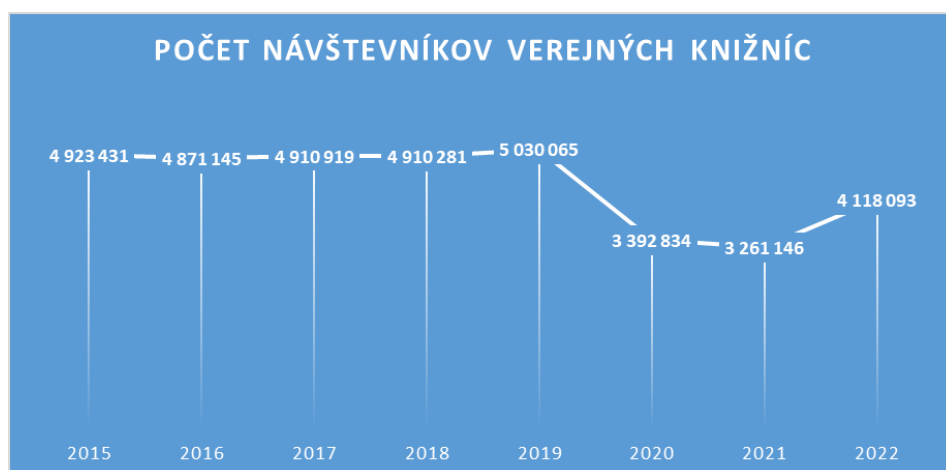
Návštevníci knižníc

V roku 2022 boli na jar zrušené protipandemické opatrenia, čo viedlo k zvýšeniu fyzických návštev knižníc, popri nich mohli knižnice naďalej uvádzať online návštevníkov na online podujatiach, ktoré realizovali v sledovanom roku a boli porovnateľné s prezenčnými (napríklad webináre, online besedy, online tréningy pamäti a pod.). Zaznamenali sme nárast počtu návštev knižníc o 856 947, čo bol nárast o 26,3 % (v roku 2021 bol pokles o 3,9 %, v roku 2020 bol pokles o 32,5 %) na 4 118 093, čo bolo 0,76 (v roku 2021 bolo 0,6) návštevy knižnice (vrátane online podujatia) na 1 obyvateľa SR. V roku 2019 sme uvádzali len počet fyzických návštevníkov verejných knižníc, bolo ich 5 030 065, čo bolo 0,92 fyzickej návštevy knižnice na 1 obyvateľa SR.

Najviac návštevníkov (fyzických aj online) zaznamenali v Košickom kraji – 691 526 (0,89 návštev na 1 obyv. kraja), v Žilinskom kraji 636 010 (0,92 na 1 obyv. kraja)

a v Prešovskom kraji 625 756 (0,77 návštev na 1 obyv. kraja), najmenej návštev mali v knižniciach Nitrianskeho kraja – 368 451 (0,55 návštev na 1 obyv. kraja), Trenčianskeho kraja – 409 625 (0,72 návštev na 1 obyv. kraja) a v knižniciach Banskobystrického kraja – 413 834 návštevníkov (0,67 návštev na 1 obyv. kraja), v knižniciach Bratislavského kraja mali 512 672 návštevníkov (0,7 návštev na 1 obyv. kraja), v Trnavskom kraji mali 460 219 návštevníkov (čo bolo 0,81 návštev na 1 obyv. kraja, v roku 2021 mali 1,1 návštevu na 1 obyv. kraja, v ostatných krajoch zaznamenali nárast počtu návštevníkov).

- RKK mali 964 963 návštevníkov (1,5 návštev na 1 obyv. sídla, v roku 2021 ich mali 1,38), čo bolo 23,4 % z návštevníkov verejných knižníc SR,
- RK mali 1 409 803 (1,7 návštev na 1 obyv. sídla, v roku 2021 ich mali 1,36), čo bolo 34,2 % z návštevníkov verejných knižníc SR,
- MsK mali 1 280 399 návštevníkov (0,8 návštev na 1 obyv. sídla, v roku 2021 ich mali 0,55), čo bolo 31,1 % z návštevníkov verejných knižníc SR,
- OcK mali 462 928 návštevníkov (0,3 návštev na 1 obyv. sídla, v roku 2021 ich mali 0,2), čo bolo v priemere na 1 OcK 421 návštevníkov (v roku 2021 mali 312 návštevníkov na 1 OcK), ich návštevníci tvorili 11,2 % z návštevníkov verejných knižníc SR.

V počte návštevníkov na podujatiach pre verejnosť sme zaznamenali pokles o 57 616 (pokles o 5,6 %, v roku 2021 bol nárast o 31 %, v roku 2020 bol pokles o 29,4 %) na 968 779 fyzických a online návštevníkov prezenčných a online podujatí. Pokles počtu návštevníkov súvisel so zvýšením orientácie na fyzických návštevníkov prezenčných podujatí a znížením počtu online podujatí a ich online návštevníkov po zrušení protipandemických opatrení v roku 2022.

V počte návštevníkov odborných podujatí pre knihovníkov sme zaznamenali pokles o 795 (21,1 %) na 2 975 vrátane online návštevníkov.

Nárast o 29 625 (124 %, v roku 2021 bol nárast o 11,5 %) návštevníkov sme zaznamenali na podujatiach pre znevýhodnené skupiny obyvateľov na 53 489.

Pokračoval nárast počtu návštevníkov na podujatiach pre deti o 25 105 (4,6 %, v roku 2021 bol nárast o 65,3 %, v roku 2020 bol pokles o 54,7 %) na 573 446, vrátane online návštevníkov. RKK mali 69 246 návštevníkov (v roku 2021 mali 209 603), čo bolo 12,1 % všetkých návštevníkov na podujatiach pre deti SR, RK mali 185 348 (v roku 2021 mali 182 963) návštevníkov, čo bolo 32,3 % všetkých návštevníkov na podujatiach pre deti SR, MsK mali 259 675 (v roku 2021 mali 132 465) návštevníkov, čo bolo 45,3 % všetkých návštevníkov na podujatiach pre deti SR, OcK mali 59 177 (v roku 2021 mali 23 310) návštevníkov, čo bolo 53,8 návštevníkov podujatí pre deti na 1 OcK, ich návštevníci tvorili 10,3 % všetkých návštevníkov na podujatiach pre deti SR. V rozdieloch v porovnaní s rokom 2021 sa odrazili možnosti realizovať prezenčné podujatia s fyzickými návštevníkmi v obvyklých podmienkach bez protipandemických obmedzení.

Najväčší počet návštevníkov na podujatiach pre deti mali v knižniciach v Trnavskom kraji 118 323, čo bolo 20,6 % zo všetkých návštevníkov podujatí pre deti vo verejných knižniciach SR, v Košickom kraji 89 879, čo bolo 15,7 %, a v Prešovskom kraji 84 788, čo bolo 14,8 %. Najmenej návštevníkov na podujatiach mali v knižniciach v Bratislavskom kraji 43 691, čo bolo 7,6 % zo všetkých návštevníkov podujatí pre deti vo verejných knižniciach SR, v Banskobystrickom kraji 49 281, čo bolo 8,6 %, a v Trenčianskom kraji 53 955 (9,4 %). V knižniciach v Žilinskom kraji mali 71 686 návštevníkov na podujatiach pre deti (12,5 %) a v knižniciach Nitrianskeho kraja mali 61 843 návštevníkov na podujatiach pre deti (10,8 %).

Edičná činnosť

V roku 2022 verejné knižnice vydali 201 titulov, čo bol pokles o 36 titulov (pokles o 15,2 %, v roku 2021 vydali 237 titulov, čo bol nárast o 111 (88,1 %) oproti roku 2020), v tlačenej forme vydali 147 titulov, čo bol pokles o 25 titulov. Nárast edičnej činnosti verejných knižníc v roku 2021 súvisel s protipandemickými opatreniami a obmedzeniami služieb verejných knižníc, po uvoľnení opatrení už v roku 2021 realizovali aj projekty, ktoré nemohli realizovať v roku 2020, sú sprevádzané publikovaním dokumentov k projektom.

Online služby a informačné technológie

Po zrušení protipandemických obmedzení služieb knižníc sme zaznamenali spomalenie nárastu využívania elektronických služieb, prípadne pokles ich využívania. V počte zodpovedaných dopytov (vrátane mailových usmernení) v elektronických referenčných službách bol v roku 2022 výrazný pokles o 385 739 (73,4 %, počas pandemických rokov mali nárast v roku 2021 o 405,2 % na 525 277, v roku 2020 mali nárast o 29,3 %) na 139 538.

V roku 2022 len 741 (59,7 %) verejných knižníc malo pripojenie na internet, čo bol nárast o 16 knižníc, počet počítačov pre verejnosť s pripojením na internet narástol o 16 na 1 038, pripojenie wifi pre používateľov v priestoroch knižnice malo 547 (44 %) knižníc, čo bol nárast o 37 verejných knižníc.

Vlastné webové sídlo uviedlo 165 knižníc (13,3 % z celkového počtu, pokles o 12 knižníc), v počte návštev webových sídiel knižníc sme zaznamenali pokles o 175 605 (6,1 %, v roku 2021 bol pokles o 0,7 %, v roku 2020 bol nárast o 15,2 %) na 2 706 810. Elektronický katalóg na webovom sídle (aj na sídle zriaďovateľa) uviedlo 212 knižníc (17,1 % z celkového počtu, nárast o 21 knižníc). Mierny nárast bol v počte vstupov do elektronických katalógov na 2 016 041, čo bol nárast o 6 457 (0,32 %, v roku 2021 – 2 009 584, čo bol nárast o 34,3 %, v roku 2020 bol nárast o 17,6 %).

V rámci 104 MsK len 1 nemala v roku 2022 pripojenie na internet, pripojenie wifi pre používateľov v priestoroch knižnice nemalo 21 MsK (20,2 %), vlastné webové sídlo nemalo 46 (44 %) MsK a elektronický katalóg na webovom sídle nemalo 30 (28,8 %) MsK.

V rámci 1 100 OcK nemalo pripojenie na internet 500 OcK (45,5 %), pripojenie wifi pre používateľov v priestoroch knižnice nemalo 671 (54 %), vlastné webové sídlo nemalo 1 031 (93,7 %) OcK a elektronický katalóg na webovom sídle nemalo 1 000 (91 %) OcK.

Narástol počet návštevníkov, ktorí využili prístup na internet v knižnici o 23 364 (73,4 %) na 55 194. Z nich 8 074 (14,6 %) využilo internet v RKK, 24 300 (44 %) v RK, 14 137 (25,6 %) v MsK, 8 683 (15,7 %) v OcK.

Používatelia mohli využívať vo všetkých knižniciach 71 (pokles o 9) licencovaných elektronických informačných zdrojov, realizovali v nich 51 177 vyhľadávaní, čo bol nárast o 41 462 (426,9 %) vyhľadávaní, vytvorili 78 databáz (pokles o 6).

Finančné zabezpečenie činnosti verejných knižníc

Príjmy na činnosť verejných knižníc narástli o 2 242 681 eur (nárast o 6,8 %) oproti roku 2021 (33 022 366 eur) na celkových 35 265 047 eur. Od svojich zriaďovateľov z rozpočtov VÚC získali 18 060 707 eur (51,2 % z celkových príjmov) a z rozpočtov obcí získali 13 118 734 eur (37,2 %).

V roku 2022 mali verejné knižnice SR pridelené z Fondu na podporu umenia 1 687 148 eur (v roku 2021 mali 2 150 363 eur), čo bol pokles o 463 215 eur (pokles o 21,5 %, v roku 2021 bol nárast o 67,4 %), z kapitoly MK SR získali 96 944 eur, čo bol nárast o 46 155 eur (90,9 %). Zo zahraničných grantov získali verejné knižnice 35 897 eur (v roku 2021 získali 40 993 eur), 57 925 eur (v roku 2021 získali 42 510 eur) získali z mimorozpočtových darov a sponzorských príspevkov. Príjmy z poplatkov za knižničné činnosti narástli o 163 601 eur (24,1 %) na 842 629 eur.

Celkové náklady na činnosť verejných knižníc boli 34 666 279 eur, čo bol nárast o 2 426 972 eur (7,5 %) oproti roku 2021 (32 239 307 eur).

Zaznamenali sme pokles nákladov na nákup knižničného fondu. Tieto náklady 2 408 743 eur oproti roku 2021 (2 816 893 eur, v roku 2020 boli 1 920 991 eur, v roku 2019 boli 2 256 899 eur) klesli o 408 150 eur (v roku 2021 boli zvýšené o 895 902 eur, čo bolo 46,6 %), čo bol pokles o 14,5 %.

Pokračoval nárast nákladov na nákup elektronických informačných zdrojov vrátane licencií na stiahnutie e-kníh, ktoré boli 38 184 eur, čo bol nárast o 6 755 eur (21,5 %).

Náklady na nákup knižničných fondov verejných knižníc v SR sú dlhodobé nízke, od roku 2013 do roku 2019 sme zaznamenávali ich postupný mierny nárast, v pandemickom roku 2020 bol výrazný pokles, za rok 2021 boli dokonca vyššie než za rok 2019 o 559 994 eur, v roku 2022 došlo opäť k ich poklesu o 408 150 eur, čo bolo o 151 844 eur (o 6,7 %) viac ako v roku 2019.

Verejné knižnice mali v roku 2 022 náklady na nákup KF 0,44 eur na 1 obyvateľa, v roku 2021 to bolo 0,52 eur, v roku 2020 mali 0,35 eur na 1 obyvateľa, v roku 2019 mali 0,41 eur na 1 obyvateľa.

Došlo k poklesu obnovy kúpou iba 1,5 % (v roku 2021 sa obnovilo nákupom 1,85 %) celkového objemu KF. Aby dokázali zabezpečiť odporúčanú 7 % obnovu svojich fondov kúpou pri minimálnom objeme knižničného fondu 2 knižničné jednotky na 1 obyvateľa SR pri priemernej cene za 1 KJ 10 eur (odborné publikácie sú obvykle drahšie), museli by na 1 obyvateľa vynaložiť na nákup KF 1,40 eur, t. j. 7 600 309 eur pre obyvateľov SR, vynaložili len 2 408 743 eur, čo bolo 31,7 % (v roku 2021 to bolo

37 %) z odporúčanej sumy (v roku 2020 – 1 920 991 eur – 25,1 %, v roku 2019 to bolo 29,5 %).

Ak prepočítame náklady na nákup KF na počet obyvateľov v sídle knižníc, potom v priemere verejné knižnice vynaložili 0,51 eur na 1 obyvateľa sídla verejnej knižnice, v sídlach RKK to bolo 0,65 eur na 1 obyvateľa, v sídlach RK bolo 0,94 eur na 1 obyvateľa, v sídlach MsK mali náklady na nákup KF na 1 obyvateľa 0,42 eur, v sídlach OcK mali 0,33 eur na 1 obyvateľa.

V rámci krajov mali na 1 obyvateľa kraja najvyššie náklady na nákup KF 0,5 eur v Trenčianskom kraji a 0,49 eur v Prešovskom kraji, najnižšie náklady na nákup KF na 1 obyvateľa mali v Košickom kraji – 0,3 eur a v Nitrianskom kraji 0,37 eur.

Kapitálové výdavky verejných knižníc boli vo výške 2 970 636 eur, čo bol nárast oproti roku 2021 (2 156 702 eur) o 813 934 (37,7 %). Rastú náklady na rekonštrukciu knižníc. Z celkového objemu kapitálových výdavkov bolo na výstavbu a rekonštrukciu knižníc vynaložených 2 529 566 eur (v roku 2021 vynaložili 1 910 128 eur), čo bol nárast o 619 438 eur (o 32,4 %, v roku 2021 bol nárast o 167 219 eur, čo bolo o 9,6 % viac oproti roku 2020, keď vynaložili 1 742 909 eur, v roku 2019 vynaložili na výstavbu a rekonštrukciu knižníc 1 253 480 eur).

Mzdové náklady stúpili oproti roku 2021 (15 317 166 eur bez odvodov, ktoré boli 5 759 967 eur) o 1 584 127 eur (10,3 %) na 16 901 293 eur bez odvodov zamestnávateľov za zamestnancov, ktoré boli 6 302 289 eur.

Priemerná hrubá mesačná mzda bola uvedená len za zamestnancov na plný úväzok. Za rok 2022 bola priemerná mzda zamestnancov na plný úväzok 1 066 eur, čo bol nárast o 95 eur, čo bolo 9,8 %, v roku 2021 bol nárast o 34 eur (3,6 %), v roku 2020 bol nárast o 39 eur (4,3 %).

Na zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti (ZVKČ) na plný úväzok bola v roku 2022 priemerná hrubá mesačná mzda 1 048, čo bol nárast o 85 eur (8,8 %), v roku 2021 mali nárast o 28,5 eur (3 %), v roku 2020 bol nárast o 48,5 eur (5,5 %).

Personálne zabezpečenie činnosti verejných knižníc

Na zabezpečení činnosti knižníc participovalo celkovo 3 122 osôb, čo bol nárast oproti roku 2021 o 476 osôb (18 %).

Z toho bol celkový počet zamestnancov, ktorí sa podieľali na činnosti knižníc, 1 305 prepočítaného úväzku, čo bol pokles o 5 (0,4 %). Na plný pracovný úväzok pracovalo 1 115 zamestnancov, čo bol v porovnaní s rokom 2021 (1 096) nárast o 19 (1,7 %), v roku 2020 bolo 1 120 zamestnancov na plný úväzok. Prácu knižníc zabezpečovalo aj

450 dobrovoľníkov, čo bol v porovnaní s rokom 2021 nárast o 137 (43,9 %), 749 osôb pracovalo v knižniciach na dohodu, čo bol v porovnaní s rokom 2021 nárast o 72 (10,6 %), 618 osôb bolo SZČO alebo na zmluvu, čo bol nárast o 272 (78,6 %).

Z celkového počtu 1 100 fungujúcich obecných knižníc malo len 120 knižníc zamestnanca s úväzkom 0,5 a vyšším, čo bol rovnaký počet ako v roku 2021, kedy bol nárast o 3 knižnice.

Z celkového počtu prepočítaných úväzkov zamestnancov 1 305 knihovníckej činnosti vykonávalo 1 038,37 zamestnancov, čo bol takmer rovnaký počet úväzkov ako v roku 2021 (rozdiel bol v poklese o 0,02 úväzku), keď bol pokles zamestnancov vykonávajúcich knihovníckej činnosti (ZVKČ) o 8,88 úväzku, v roku 2020 bol pokles o 20,26 úväzku.

Z celkového počtu zamestnancov s prepočítaným úväzkom 1 305 malo vysokoškolské vzdelanie 607,5 (46,55 % zo všetkých zamestnancov, v roku 2021 bol ich podiel 44,1 %), čo bol nárast o 29,4 (5,1 %) prepočítaných úväzkov zamestnancov (v roku 2021 bol nárast o 38,95 úväzkov, 7,2 %), stredoškolské vzdelanie malo 683,39 (52,4 % zo všetkých zamestnancov), čo bol pokles o 33,24 (4,6 %) úväzkov.

Na 10-tisíc obyvateľov sídla knižníc boli zamestnanci s VŠ vzdelaním v RKK s úväzkom 2,25 (24 % zo zamestnancov s VŠ vzdelaním v rámci verejných knižníc SR, 145,8 úväzkov zamestnancov s VŠ vzdelaním), v RK s úväzkom 3,2 (44,8 %, 272,21 zamestnancov), v MsK s úväzkom 1 (25,3 %, 153,84 zamestnancov), v OcK s úväzkom 0,21 (5,87 %, 35,65 zamestnancov).

V rámci krajov mali najvyšší podiel zamestnancov s VŠ vzdelaním na 10-tisíc obyvateľov kraja vo verejných knižniciach Prešovského kraja – 1,37 prepočítaných úväzkov, Bratislavského kraja – 1,22 a Žilinského kraja – 1,19, nižší podiel zamestnancov s VŠ vzdelaním na 10-tisíc obyvateľov kraja mali v Trenčianskom kraji – 0,88 úväzku, Nitrianskom kraji – 0,95 úväzku, v Trnavskom kraji – 1,03 úväzku, v Banskobystrickom kraji – 1,07 úväzku a v Košickom kraji – 1,14 úväzku.

Pretrváva vysoký podiel zamestnancov s neknihovníckym vzdelaním: vysokoškolské neknihovnícke vzdelanie malo 455,69 zamestnancov (nárast o 30,8 – 7,2 %, v roku 2021 bol nárast o 34,81 – 8,9 %), čo bolo 75 % zamestnancov s VŠ vzdelaním, knihovnícke vysokoškolské vzdelanie malo 151,81 zamestnancov (pokles o 1,4 úväzku – 0,9 %, v roku 2021 bol nárast o 4,14 – 2,8 %), čo predstavuje 11,6 % všetkých zamestnancov. So stredoškolským neknihovníckym vzdelaním mali 394,61 zamestnancov (57,7 % zo všetkých so SŠ vzdelaním), čo bol pokles o 7,93 (1,97 %)

úväzkov, pokračuje pokles zamestnancov so stredoškolským knižničným vzdelaním o 25,31 úväzku (8,1 %, v roku 2021 bol pokles o 46,18 úväzkov – 12,8 %), malo ho 288,78 zamestnancov, čo bolo 22,1 % (v roku 2021 – 23,97 %) všetkých zamestnancov.

Dochádza k poklesu podielu zamestnancov s knižničným stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním z celkového počtu zamestnancov: za rok 2022 predstavujú 33,8 % (v roku 2021 to bolo 35,7 %), čo bol pokles ich podielu zo všetkých zamestnancov o 1,9 %, mali 440,59 úväzku (v roku 2021 mali 467,3 úväzku, v roku 2020 – 509,34 úväzku, v roku 2019 – 535,57 úväzku) z celkového počtu zamestnancov 1 305.

Prehľad vybraných ukazovateľov

VEREJNÉ KNIŽNICE	2018	2019	2020	2021	2022
počet knižníc poskytujúcich služby	1 461	1 421	1 302	1 254	1 242
počet knižničných jednotiek	14 840 962	14 858 216	14 181 330	13 934 495	13 805 368
počet výpožičiek	14 131 396	14 148 359	10 121 534	8 922 804	10 936 538
počet aktívnych používateľov	389 256	400 550	324 192	287 385	352 174
z toho aktívni používatelia do 15 rokov	152 112	165 986	126 976	108 496	153 933
počet podujatí organizovaných knižnicami	32 118	35 873	13 931	14 502	31 817
počet návštevníkov knižníc	4 910 281	5 030 065	3 392 834	3 261 146	4 118 093
príjmy knižníc (v eurách)	26 921 654	30 808 026	31 084 253	33 022 366	35 265 047
náklady na činnosť knižníc (v eurách)	26 758 942	30 342 613	29 860 930	32 239 307	34 666 279
počet osôb zabezpečujúcich činnosť	2 993,31	3 120,66	2 482,59	2 646,08	3 121,99
z toho zamestnanci	1 320,31	1 355,66	1 319,59	1 310,08	1 304,99

Vedecké knižnice

Počet knižníc

V roku 2022 poskytovalo knižnično-informačné služby verejnosti 7 vedeckých knižníc, ktoré mali 6 pobočiek. Slovenská pedagogická knižnica bola ako samostatný odbor od 1. novembra 2021 pripojená k Metodicko-pedagogickému centru, od 1. októbra 2022 bola oddelením Slovenskej pedagogickej knižnice v Národnom inštitúte vzdelávania a mládeže (NIVAM) a od 1. júna 2023 je oddelením knižničných a informačných služieb NIVAM. V rámci štátneho štatistického zisťovania bola už s údajmi za rok 2021 preradená zo siete vedeckých knižníc do siete iných špeciálnych knižníc, čo ovplyvnilo celkové výsledky vedeckých a špeciálnych knižníc SR.

Knižničný fond, služby knižnice

Knižničný fond (KF) 7 vedeckých knižníc zahrňal 12 194 681 knižničných jednotiek (KJ), čo bol nárast oproti roku 2021 (12 149 994 KJ) o 44 687 (0,37 %, v roku 2021 bol pokles o 577 959 KJ (4,5 %) v súvislosti s prechodom Slovenskej pedagogickej knižnice do siete špeciálnych knižníc.

Celkový prírastok knižničných fondov vedeckých knižníc predstavoval 77 285 KJ, čo bol oproti roku 2021 (70 299 KJ) nárast o 6 986 KJ (9,9 %, v roku 2021 bol pokles o 22 919, 24,6 %). Z toho v roku 2022 ako povinný výtlačok získali 46 818 KJ, čo bol oproti roku 2021 (42 362 KJ) nárast o 4 456 (10,5 %, v roku 2021 pokles o 9 351 KJ – 18,1 %, v roku 2020 bol pokles o 30,5 %, ako povinný výtlačok získali v roku 2019 do KF 74 435 KJ). Výmenou získali 2 586 KJ (nárast o 386 KJ, 17,5 %), darom získali 8 730 (nárast o 1 426 KJ, 19,5 %).

Prírastok KJ kúpou, ktorý predstavuje aktívnu akvizíciu, bol v roku 2022 len 17 405 KJ, čo predstavuje nárast oproti roku 2021 (16 517 KJ, v roku 2020 bol 26 062 KJ, v roku 2019 mali 18 438 KJ) o 888 (nárast o 5,4 %, v roku 2021 bol pokles o 36,6 %) KJ. Výrazný pokles objemu KJ získaných kúpou zaznamenali v Univerzitnej knižnici v Bratislave, avšak v rámci 7 vedeckých knižníc skončili v objeme nákupu KJ na druhom mieste po Štátnej vedeckej knižnici v Prešove, kde mali najväčší prírastok KJ kúpou v rámci vedeckých knižníc, k výraznému nárastu došlo aj v Štátnej vedeckej knižnici v Košiciach, ktorá skončila na treťom mieste v objeme nákupu KJ.

K poklesu oproti roku 2021 (13 460) o 1 095 (8,1 %) došlo v počte dochádzajúcich titulov periodík na celkový počet 12 365, klesol oproti roku 2021 (5 507) aj počet titulov zahraničných periodických publikácií o 640 (11,6 %) na 4 867, najmä pre ich výrazný pokles vo Vedeckej knižnici Centra vedecko-technických informácií Slovenskej republiky (CVTI SR).

Vedecké knižnice zaznamenali v roku 2022 úbytky z KF vo výške 32 598 KJ, čo bol výrazný pokles o 293 757 (90 %). V roku 2021 boli úbytky 326 355 KJ, čo bolo ovplyvnené realizáciou revízií KF.

Výpožičky

Vo vedeckých knižniciach sme zaznamenali nárast počtu výpožičiek oproti roku 2021 (779 279, v roku 2020 mali 978 173, v roku 2019 realizovali 1 461 002 výpožičiek) o 80 542, čo bol nárast o 10,3 % (v roku 2021 bol pokles o 20,3 %, v roku 2020 bol pokles oproti roku 2019 o 33 %). V roku 2022 realizovalo 7 vedeckých knižníc

859 821 výpožičiek. Údaj ovplyvnil výrazný nárast počtu výpožičiek v Štátnej vedeckej knižnici v Košiciach a v Univerzitnej knižnici v Bratislave, kde dosahujú najvyšší počet výpožičiek v rámci vedeckých knižníc. Nárast výkonov a oživenie celkovej činnosti vedeckých knižníc ovplyvnilo zrušenie protipandemických opatrení.

K poklesu došlo v poskytovaní medziknižničnej výpožičnej služby (MVS) iným knižniciam oproti roku 2021 (17 668) o 5 752 (32,6 %) na celkových 11 916 výpožičiek. Údaj ovplyvnil výrazný pokles vo využívaní tejto služby v Slovenskej národnej knižnici. Aj využívanie MVS z iných knižníc zaznamenalo pokles oproti roku 2021 (2 767) o 248 (9 %) výpožičiek na celkový počet 2 519.

K poklesu došlo aj vo využívaní medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby (MMVS) z iných knižníc oproti roku 2021 (2 381, v roku 2020 – 2 664, 2019 – 4 374) o 183 (7,7 %) na 2 198, o 1 klesol aj počet výpožičiek MMVS poskytnutých iným knižniciam na 141 (v roku 2021 bol pokles o 935, čo bol pokles o 86,8 % MMVS iným knižniciam).

K nárastu došlo v počte vypracovaných rešerší, nárast oproti roku 2021 (8 006, v roku 2020 – 11 792, v roku 2019 ich vypracovali 13 080) bol o 1 976 (24,7 %) na 9 982 rešerší, výrazný pokles zaznamenala Slovenská národná knižnica, avšak v rámci vedeckých knižníc ostáva na prvom mieste v počte vypracovaných rešerší, nasleduje Univerzitná knižnica v Bratislave, ktorá zaznamenala výrazný nárast oproti roku 2021.

Používatelia

V roku 2022 došlo k nárastu počtu registrovaných aktívnych používateľov v 7 vedeckých knižniciach v porovnaní s rokom 2021 (38 531) o 3 848 (10 %, v roku 2021 bol pokles o 13,3 %) na celkový počet používateľov 42 379. Výrazný nárast počtu používateľov zaznamenali vo Vedeckej knižnici CVTI SR, kde sa ich počet zdvojnásobil v porovnaní s rokom 2021, po nich nasleduje s nárastom 151 % Štátna vedecká knižnica v Košiciach, najvyšší celkový počet registrovaných aktívnych používateľov v rámci vedeckých knižníc má Univerzitná knižnica v Bratislave.

Návštevníci knižníc

Vedecké knižnice zaznamenali nárast počtu fyzických a online návštevníkov oproti roku 2021 (367 173, v roku 2020 mali 398 088, v roku 2019 mali 641 246 návštevníkov, avšak v roku 2019 uvádzali len fyzických návštevníkov) o 82 389

návštevníkov (22,4 %, v roku 2021 klesla návštevnosť o 7,8 %, v roku 2020 bol pokles o 37,9 %).

Z uvedených návštevníkov 70 462 využilo prezenčne prístup na internet prostredníctvom počítačov vedeckých knižníc, čo bol nárast o 36 137 (105,3 %), najviac návštevníkov na PC s internetom mali v Univerzitetnej knižnici v Bratislave a v Štátnej vedeckej knižnici v Prešove.

Počet návštevníkov vrátane návštevníkov na online podujatiach vedeckých knižníc oproti roku 2021 (89 975, v roku 2020 mali 20 953, v roku 2019 uvádzali len fyzických návštevníkov, ktorých bolo 70 073) narástol o 35 796 (39,8 %) na 125 771, výrazne stúpol v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici, naopak, nízky počet návštevníkov podujatí mali vo Vedeckej knižnici CVTI SR. K rozdielom došlo aj v súvislosti so zrušením protipandemických opatrení, s realizáciou prezenčných podujatí a návratom fyzických návštevníkov do knižníc.

Podujatia

Vedecké knižnice zorganizovali spolu 2 497 prezenčných a online podujatí, čo bol oproti roku 2021 (1 744, 2020 – 1 198, v roku 2019 realizovali 2 499 len prezenčných podujatí) nárast o 753 (43,2 %), z toho bolo 2 015 výchovno-vzdelávacích podujatí, čo bol nárast o 543 (36,9 %), 409 podujatí bolo zameraných na informačnú výchovu, čo bol oproti roku 2021 (47) nárast o 362 (770 %), výrazný nárast podujatí informačnej výchovy zaznamenala Štátna vedecká knižnica v Košiciach.

Najviac odborných podujatí pre knihovníkov realizovala Slovenská národná knižnica a mali aj najvyššiu návštevnosť.

Nárast zaznamenali vedecké knižnice v realizácii podujatí pre znevýhodnené osoby na 676 (nárast o 272, čo bolo 67,3 %), najviac ich dlhodobo realizujú v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici, pričom najvyšší podiel majú podujatia realizované pre seniorov a osoby so zdravotným postihnutím.

K nárastu o 238 (46,7 %) na 747 došlo v počte realizovaných podujatí pre deti do 15 rokov. Zúčastnilo sa na nich 13 300 návštevníkov vrátane online, čo bol oproti roku 2021 (6 772, v roku 2020 – 4 441, v roku 2019 bolo 10 822 len fyzických návštevníkov) nárast o 6 528 (96,4 %) návštevníkov.

Podujatia pre deti do 15 rokov realizujú v rámci vedeckých knižníc dlhodobo najviac v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici, dosahujú aj najvyššiu návštevnosť. K výraznému nárastu realizovaných podujatí pre deti a ich návštevníkov v porovnaní

s rokom 2020 došlo v roku 2021 a 2022 v Slovenskej národnej knižnici, konkrétne v Aponiovskej knižnici v Oponiciach.

Online služby

Vedecké knižnice zaznamenali 1 492 791 vstupov do svojich online katalógov, čo bol nárast o 57 250 (4 %) vstupov (problémom pri uvádzaní návštev webových sídiel sú nejednotné počítadlá).

Vedecké knižnice spolu vytvorili 38 databáz, sprístupňovali 154 (pokles o 2) licencovaných elektronických informačných zdrojov. Zaznamenali pretrvávajúci nárast počtu vyhľadávaní v elektronických informačných zdrojoch (EIZ), v porovnaní s rokom 2021 (1 613 981) sa zvýšili o 74 179 vyhľadávaní (4,6 %, v roku 2021 sa zvýšili o 4,3 %, v roku 2020 sa zvýšilo o 8,6 %) na 1 688 160. Najviac vyhľadávaní v EIZ realizovali v Ústrednej knižnici Slovenskej akadémie vied, nasleduje Vedecká knižnica CVTI SR. Počet stiahnutých (vrátane zobrazených na čítanie) elektronických dokumentov bol 950 511, čo bol nárast o 708 043 (292 %, v roku 2021 bol pokles o 7,7 %, v roku 2020 pokles o 37,2 %). K nárastu dochádza po zrušení protipandemických opatrení aj vďaka dôslednejšej evidencii podľa metodických usmernení.

Pracovníci vedeckých knižníc odpovedali na 92 437 dopytov v elektronických referenčných službách, čo bol oproti roku 2021 (59 028) nárast o 33 409 (56,6 %, v roku 2021 bol nárast o 13 967, čo bolo 31 %), avšak došlo k zmene metodiky uvádzania počtu zodpovedaných dopytov, keďže mohli už za rok 2021 uviesť aj počet zodpovedaných dopytov používateľov prostredníctvom mailov.

Personálne a finančné zabezpečenie činnosti vedeckých knižníc

Finančné príjmy na činnosť 7 vedeckých knižníc oproti roku 2021 (24 538 347 eur), narástli o 3 322 387 (13,5 %) eur na celkových 27 860 734 eur. Najvyšší nárast príjmov a nákladov na činnosť zaznamenali v Slovenskej národnej knižnici. Náklady na činnosť vedeckých knižníc boli 26 589 777 eur, čo bol v porovnaní s rokom 2021 (24 025 714 eur) nárast o 2 564 063 eur (10,7 %).

Náklady na nákup KF narástli oproti roku 2021 (507 381 eur, v roku 2020 boli 504 092 eur, v roku 2019 boli 665 124 eur) o 34 277 eur (6,75 %) na 541 658 eur, narástli vo všetkých troch štátnych vedeckých knižniciach, z toho najviac v Štátnej vedeckej knižnici v Prešove. Najvyššie náklady na nákup KJ v rámci vedeckých knižníc mali v Slovenskej národnej knižnici a v Univerzitnej knižnici v Bratislave.

Osobitne boli uvedené výdavky na nákup elektronických informačných zdrojov (EIZ) vo výške 1 832 809 eur, čo bol nárast oproti roku 2021 (830 947 eur, v roku 2020 boli 1 150 147 eur, v roku 2019 boli 1 269 247 eur) o 1 001 862 eur (120,6 %), výrazný nárast a najvyšší objem výdavkov na EIZ v rámci vedeckých knižníc zaznamenali vo Vedeckej knižnici CVTI SR, nasleduje Slovenská národná knižnica.

Kapitálové výdavky narástli oproti roku 2021 (586 665 eur, v roku 2020 boli 509 307 eur) o 830 693 eur (141,6 %) na celkových 1 417 358 eur, výdavky na výstavbu a rekonštrukciu za rok 2022 mali vedecké knižnice 970 978 eur, čo bol oproti roku 2021 (406 800 eur) nárast o 564 178 eur (138,7 %).

Mzdové náklady vedeckých knižníc mierne narástli oproti roku 2021 (10 351 940 eur) o 346 904 eur (3,35 %), boli 10 698 844 eur bez odvodov, ktoré boli 3 786 660 eur.

Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca na plný úväzok bola 1 285 eur, čo bol nárast o 65,7 eur (5,4 %), u zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti na plný úväzok bola priemerná hrubá mesačná mzda 1 238 eur, čo bol nárast o 27 eur (2,2 %).

Na zabezpečení činnosti vedeckých knižníc participovalo celkovo 840,7 osôb, čo bol nárast oproti roku 2021 (772,08 osôb) o 68,62 osôb (8,9 %). Z toho bol celkový prepočítaný počet zamestnancov, ktorí sa podieľali na činnosti knižníc, 679,7 úväzku, čo bol oproti roku 2021 (694,08, v roku 2020 mali 735,72 úväzkov) pokles o 14,38 úväzkov (2,1 %), z toho bolo na plný pracovný úväzok 659 zamestnancov, čo bol pokles oproti roku 2021 (672, v roku 2020 bolo 711) o 13 (1,9 %, v roku 2021 bol pokles o 39 – 5,5 %) zamestnancov. Prácu knižníc zabezpečovalo aj 68 (nárast o 6) osôb na dohodu a 91 (nárast o 75) osôb na zmluvu, mali 2 dobrovoľníkov.

Z celkového počtu prepočítaných úväzkov zamestnancov 679,7 vykonávalo knihovnícke činnosti 504,67 (v roku 2021 mali 515,03, v roku 2020 mali 551,8, v roku 2019 mali 582,5) zamestnancov, čo bol rovnaký podiel zo všetkých zamestnancov ako v roku 2021 – 74,2 %.

Vo vedeckých knižniciach rastie podiel zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním, v roku 2022 malo vysokoškolské vzdelanie 422,45 zamestnancov, čo bol nárast o 4,27 (1 %) oproti roku 2021 (418,18 zamestnancov), čo bolo 62,1 % (v roku 2021 – 60,2 %, v roku 2020 to bolo 59,3 %) z celkového počtu zamestnancov.

Pretrváva vysoký podiel zamestnancov s vysokoškolským neknihovníckym vzdelaním 319,73 (302,92 v roku 2021, v roku 2020 – 301,15, v roku 2019 – 338,12) zamestnancov, čo bol nárast o 16,81 (5,5 %), tvorili 47 % (v roku 2021 – 43,6 %)

z celkového počtu zamestnancov a 75,7 % (v roku 2021 – 72,4 %, v roku 2020 – 69 %) zo všetkých zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním.

Knihovnícke vysokoškolské vzdelanie malo 102,72 (2021 – 115,26, v roku 2020 – 135,08, v roku 2019 – 133,18) zamestnancov, čo bol pokles o 12,54 úväzkov (10,9 %), predstavujú z celkového počtu zamestnancov 15,1 % (v roku 2021 – 16,6 %, v roku 2020 – 18,4 %) a podiel 24,3 % (2021 – 27,6 %) z vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov. Z celkového počtu zamestnancov so stredoškolským vzdelaním bolo 252,75 (v roku 2021 – 270,9, v roku 2020 bolo 295,85, v roku 2019 bolo 301,06), čo bolo 37,2 % (v roku 2021 bolo 39 %), z nich malo knihovnícke vzdelanie len 60,97 (v roku 2021 – 65,81, v roku 2020 bolo 71,56, v roku 2019 bolo 78,64) zamestnancov, čo je z celkového počtu zamestnancov 8,9 % (2021 – 9,5 %) a 24,1 % (2021 – 24,3 %) zo stredoškolsky vzdelaných zamestnancov. Stredoškolské a vysokoškolské knihovnícke vzdelanie malo spolu 163,69 (2021 bolo 181,07) zamestnancov, čo bolo 24,1 % (2021 bolo 26,1 %) zo všetkých zamestnancov 7 vedeckých knižníc.

Prehľad vybraných ukazovateľov

VEDECKÉ KNIŽNICE	2018	2019	2020	2021	2022
počet knižníc poskytujúcich služby	8	8	8	7	7
počet knižničných jednotiek	12 590 035	12 599 881	12 727 953	12 149 994	12 194 681
počet výpožičiek	1 660 218	1 461 002	978 173	779 279	859 821
počet aktívnych používateľov	52 199	51 205	44 447	38 531	42 379
počet podujatí organizovaných knižnicami	2 660	2 499	1 198	1 744	2 497
počet návštevníkov knižníc	708 911	641 246	398 088	367 173	449 562
príjmy knižníc (v eurách)	27 349 538	32 122 571	30 297 799	24 538 347	27 860 734
náklady na činnosť knižníc (v eurách)	29 913 624	31 255 581	29 379 685	24 025 714	26 589 777
počet osôb zabezpečujúcich činnosť	1 036,46	1 009,30	870,72	772,08	840,7
z toho zamestnanci	801,46	777,30	735,72	694,08	679,7

Špeciálne knižnice

Počet knižníc

V roku 2022 poskytovalo knižnično-informačné služby verejnosti 240 (pokles o 4 knižnice) špeciálnych knižníc, mali 21 pobočiek, 3 lekárske knižnice prerušili poskytovanie služieb (stagnovali, v roku 2021 stagnovalo 7), 1 iná špeciálna knižnica bola zrušená (v roku 2021 boli 3 špeciálne knižnice zrušené). Do siete špeciálnych knižníc bola v roku 2021 včlenená Slovenská pedagogická knižnica zo siete vedeckých knižníc, v súčasnosti poskytuje svoje služby v sieti iných špeciálnych knižníc ako

oddelenie knižničných a informačných služieb Národného inštitútu vzdelávania a mládeže.

Knižničný fond

Objem knižničného fondu v knižniciach poskytujúcich služby verejnosti oproti roku 2021 (4 176 844 KJ) klesol o 24 022 (0,6 %) na celkových 4 152 822 KJ. Celkový prírastok mali 38 287 KJ, z nich bol prírastok formou nákupu 14 899 KJ, čo bol oproti roku 2021 (14 848 KJ) mierny nárast o 51 KJ (0,3 %).

Výpožičky

Počet výpožičiek v špeciálnych knižniciach narástol oproti roku 2021 (300 679) o 4 183 (1,4 %) na 304 862 výpožičiek.

Zaznamenali sme výrazný pokles počtu realizovaných výpožičiek iným knižniciam prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby (MVS) o 1 096 (35 %) na celkových 2 037 MVS (v roku 2021 bol nárast o 1 041, čo bolo 49,8 %), z iných knižníc cez MVS realizovali 1 679 (v roku 2021 – 1 720 výpožičiek, čo bol nárast o 129 – 8,1 %) výpožičiek. Pokles bol aj vo využívaní MMVS z iných knižníc na 548 (v roku 2021 – 561, čo bol nárast o 192 %) výpožičiek, čo bol pokles o 13 (2,3 %), iným knižniciam cez MMVS vypožičali 28 (pokles o 5) KJ. Narástol počet vypracovaných rešerší oproti roku 2021 (3 826) o 75 (2 %) na 3 901.

Používatelia

Zaznamenali sme pokles počtu registrovaných aktívnych používateľov v špeciálnych knižniciach oproti roku 2021 (34 277) o 3 353 (10,8 %) na celkový počet 30 924 používateľov.

Podujatia, návštevníci

Špeciálne knižnice v roku 2022 realizovali celkovo 903 podujatí vrátane online, čo bol oproti roku 2021 (643, v roku 2020 – 522) nárast o 260 (40,4 %) podujatí. Už v roku 2021 sme po uvoľnení protipandemických opatrení zaznamenali nárast realizovaných podujatí o 121 (23,2 %). Z celkového počtu bolo 605 (393 v roku 2021) výchovno-vzdelávacích podujatí (nárast o 212, čo bolo 53,9 %), čo bolo 67 % (v roku 2021 to

bolo 61,1 %) zo všetkých podujatí. Na informačnú výchovu bolo zameraných 269 podujatí (nárast o 75, čo bolo 38,7 %), 273 podujatí bolo kultúrno-spoločenských, čo bol nárast o 68 (33,2 %), pre knihovníkov realizovali len 25 odborných podujatí (pokles o 20), zúčastnilo sa na nich 196 knihovníkov (pokles o 200). Na znevýhodnené skupiny obyvateľov bolo zameraných 205 (nárast o 98, čo bolo 91,6 %) podujatí, zúčastnilo sa na nich 3 529 návštevníkov vrátane online návštevníkov, čo bol oproti roku 2021 (2 360) nárast o 1 169, čo bolo 49,5 %. Na 149 podujatiach pre deti do 15 rokov, čo bol nárast o 30 (25,2 %), sa zúčastnilo 1 556 návštevníkov, čo bol pokles o 1 187 (43,3 %). Pokles počtu návštevníkov na podujatiach pre deti do 15 rokov bol spôsobený realizáciou prezenčných podujatí a redukciou online podujatí v roku 2022.

Počet návštevníkov na všetkých podujatiach (vrátane online) zaznamenal oproti roku 2021 (22 027) pokles o 3 487 (15,8 %), celkovo mali na podujatiach 18 540 účastníkov.

Špeciálne knižnice vydali 795 titulov, čo bol pokles o 74 (8,5 %), z toho bolo 161 v tlačenej forme, čo bol nárast o 36 titulov (28,8 %).

Z 240 špeciálnych knižníc malo len 161 pripojenie na internet (pokles o 7), 41 uviedlo vlastné webové sídlo (nárast o 3), 59 špeciálnych knižníc malo sprístupnený online katalóg na webovom sídle (nárast o 5) a zaznamenaných bolo 166 443 vstupov do elektronických katalógov týchto knižníc, čo bol nárast o 5 705 (3,5 %).

Používatelia knižníc mali k dispozícii 110 počítačov s prístupom na internet (pokles o 4), využilo ho 2 815 návštevníkov, čo bol oproti roku 2021 (2 707) nárast o 108 (4 %), mohli využívať 112 licencovaných elektronických informačných zdrojov (pokles o 62, čo bolo 35,6 %), v nich bolo zaznamenaných 35 283 vyhľadávaní, čo bol pokles o 78 527 (69 %), počet stiahnutých, prípadne zobrazených elektronických dokumentov na čítanie bol 187 854, čo bol nárast o 68 616 (57,5 %). K nárastu dochádza aj vďaka dôslednej evidencii ich výpožičiek a upresňovaniu metodických usmernení.

Zamestnanci zodpovedali 12 146 dopytov používateľov v elektronických referenčných službách vrátane mailov, čo bol pokles o 2 888 dopytov (19,2 %), pretože používatelia knižníc sa po zrušení protipandemických opatrení fyzicky vracajú do knižníc.

Personálne a finančné zabezpečenie činnosti špeciálnych knižníc

Pri porovnávaní údajov treba zohľadniť, že v roku 2021 bola do siete špeciálnych knižníc priradená Slovenská pedagogická knižnica, služby začali poskytovať nové

knižnice, niektoré prestali poskytovať služby, takže porovnávame súbory knižníc so značnými rozdielmi, preto už neuvádzame porovnanie s výsledkami za rok 2020.

Príjmy špeciálnych knižníc boli 6 390 483 eur (nárast o 0,1 %). Náklady na činnosť špeciálnych knižníc boli 6 368 563 eur (pokles o 0,4 %).

Na nákup knižničného fondu bolo vynaložených 589 009 eur, čo bol nárast o 26 324 eur (4,7 %), na nákup elektronických informačných zdrojov vynaložili 137 287 eur, čo bolo o 2 276 eur (1,6 %) menej ako v roku 2021.

Kapitálové výdavky špeciálnych knižníc boli vo výške 74 738 eur, čo bol nárast o 12 677 eur (20,4 %), výdavky na výstavbu a rekonštrukciu špeciálne knižnice neuviedli.

Mzdové náklady špeciálnych knižníc bez odvodov boli 3 350 763 eur (v roku 2021 boli 3 407 620 eur), čo bolo o 56 857 eur (1,7 %) menej, odvody boli 1 116 959 eur.

Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca knižnice na plný úväzok bola 1 192 eur (v roku 2021 bola 1 145 eur), čo bol nárast o 47 eur (4,1 %), priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca vykonávajúceho knihovnícke činnosti na plný úväzok bola 1 189 eur (v roku 2021 bola 1 140 eur), čo bol nárast o 49 eur (4,3 %).

Na zabezpečení činnosti knižníc participovalo celkovo 362,24 osôb, čo bol nárast o 2,37 (0,6 %). Z toho bolo 248,24 zamestnancov (pokles o 8,63, čo bolo 3,4 %), na plný pracovný úväzok pracovalo 213 zamestnancov (pokles o 6, čo bolo 2,7 %). Prácu knižníc zabezpečovalo aj 56 (nárast o 3) dobrovoľníkov, 26 (nárast o 6) osôb na dohodu a 32 (nárast o 2) osôb na zmluvu.

V špeciálnych knižniciach v roku 2022 pracovalo 139,7 zamestnancov s vysokoškolským vzdelaním, čo bol rovnaký počet ako v roku 2021, z celkového počtu zamestnancov v roku 2022 bol ich podiel 56,3 % (v roku 2021 to bolo 54,4 %). Medzi zamestnancami s vysokoškolským vzdelaním pretrváva prevaha podielu zamestnancov s vysokoškolským neknihovníckym vzdelaním – 81,74, čo bolo 58,5 % (v roku 2021 – 54,4 %), z celkového počtu zamestnancov tvorili 32,9 % (v roku 2021 – 29,6 %), knihovnícke vysokoškolské vzdelanie malo 57,96 zamestnancov, čo bol pokles o 5,74 úväzku (pokles o 9 %), z celkového počtu zamestnancov predstavovali 23,3 % (24,8 % v roku 2021), podiel zo zamestnancov s VŠ vzdelaním bol 41,5 %.

Z celkového počtu 105,54 zamestnancov so stredoškolským vzdelaním (pokles o 6,62 úväzkov, čo bolo 5,9 %) malo knihovnícke vzdelanie 43,94 (pokles o 4,26 úväzkov, čo bolo 8,8 %) zamestnancov, čo bolo z celkového počtu zamestnancov 17,7 % (v roku 2021 – 18,8 %), ich podiel zo zamestnancov so stredoškolským vzdelaním bol 41,6 %. S vysokoškolským a stredoškolským knihovníckym vzdelaním pracovalo

v špeciálnych knižniciach 101,9 (111,9 v roku 2021) zamestnancov, t. zn. 41 % (v roku 2021 tvorili 43,6 %) z celkového počtu zamestnancov.

Prehľad vybraných ukazovateľov

ŠPECIÁLNE KNIŽNICE	2018	2019	2020	2021	2022
počet knižníc poskytujúcich služby	253	248	245	244	240
počet knižničných jednotiek	4 024 378	3 823 989	3 831 279	4 176 844	4 152 822
počet výpožičiek	649 769	372 893	316 261	300 679	304 862
počet aktívnych používateľov	52 279	38 580	35 306	34 277	30 924
počet podujatí organizovaných knižnicami	4 133	940	522	643	903
počet návštevníkov knižníc	344 345	143 904	106 575	121 022	116 037
príjmy knižníc (v eurách)	6 017 012	5 511 992	5 905 649	6 383 279	6 390 483
náklady na činnosť knižníc (v eurách)	5 906 957	5 473 258	5 723 280	6 396 508	6 368 563
počet osôb zabezpečujúcich činnosť	547,51	345,34	327,80	359,87	362,24
z toho zamestnanci	278,51	238,34	235,80	256,87	248,24

4.4 Subjekty profesionálneho scénického umenia

Predmet zisťovania

Štatistické zisťovanie sleduje činnosť subjektov v oblasti profesionálneho scénického umenia v Slovenskej republike. Od roku 2021 prišlo k zmene názvu výkazu z KULT 12-01 o profesionálnom divadle na KULT 12-01 o subjektoch v oblasti profesionálneho scénického umenia z dôvodu rozšírenia zoznamu spravodajských jednotiek o malé nezávislé subjekty. Cieľom štatistického zisťovania bolo získanie údajov o počte divadiel a iných subjektov v oblasti profesionálneho scénického umenia, počte scén a súborov, o výkonoch divadelných i tanečných súborov na domácich aj zahraničných scénach, o kapacite stálych scén a ich návštevnosti. Osobitne sa získali údaje o personálnom a finančnom zabezpečení činnosti subjektov v oblasti profesionálneho scénického umenia.

V roku 2022 sa skončili protipandemické opatrenia súvisiace s Covid-19, preto Divadelný ústav upustil od osobitného zisťovania online aktivít a subjektom odporučil prípadné aktivity tohto druhu zahrnúť do štandardného elektronického formulára. V súvislosti s tým prestal sledovať aj výpadky tržieb v porovnaní s obdobím pred pandémiou.

Spravodajské jednotky

V roku 2021 sa Divadelný ústav rozhodol osloviť aj ďalšie nezávislé divadelné subjekty, ktorých aktivity zaregistroval. V dôsledku toho sa zoznam 122 spravodajských jednotiek z roku 2020 rozšíril na 168 spravodajských jednotiek v roku 2021. Po revízii zoznamu spravodajských jednotiek a vyradení zaniknutých subjektov sa počet oslovených spravodajských jednotiek v roku 2022 upravil na 163. Do štátneho štatistického zisťovania sa zapojilo 158 subjektov, z toho 7 zriaďovaných štátom (MK SR, VŠMU), 19 samosprávnymi krajmi, 4 obcami a 128 inými právnickými alebo fyzickými osobami (nezávislých). Činnosť v roku 2022 vykonávalo 133 subjektov, 22 subjektov činnosť prerušilo (všetko nezávislé subjekty) a 3 subjekty svoju činnosť ukončili (2 nezávislé a 1 obecný).

Pri ďalších nezávislých subjektoch, ktoré nereagovali ani na niekoľkonásobné urgencie, možno predpokladať, že v priebehu roka taktiež zanikli. Niektorí predstavitelia nezávislých subjektov svoju neochotu poskytnúť údaje pre štatistické

zisťovanie odôvodnili frustráciou z toho, že štátne orgány neprejavili dostatočnú ochotu pomôcť im pri prekonávaní finančných problémov spôsobených dlhodobým pandemickým lockdownom.

Subjekty profesionálneho scénického umenia – scény a súbory

Aktívne divadelné subjekty pôsobili na 113 stálych scénach/divadelných priestoroch, z toho bolo 62 vlastných, 3 boli poskytnuté vo vlastnom objekte zriaďovateľa a 48 v dlhodobom prenájme. Mimo prevádzky bolo 7 vlastných stálych scén. Nezávislé divadlá pôsobili aj v 225 priestoroch poskytnutých krátkodobo alebo len na jedno predstavenie.

Nezávislé divadlá využívali spolu 103 skúšobných priestorov, z ktorých polovica (52) bola prenajatá, a ďalších 39 im poskytli partnerské organizácie.

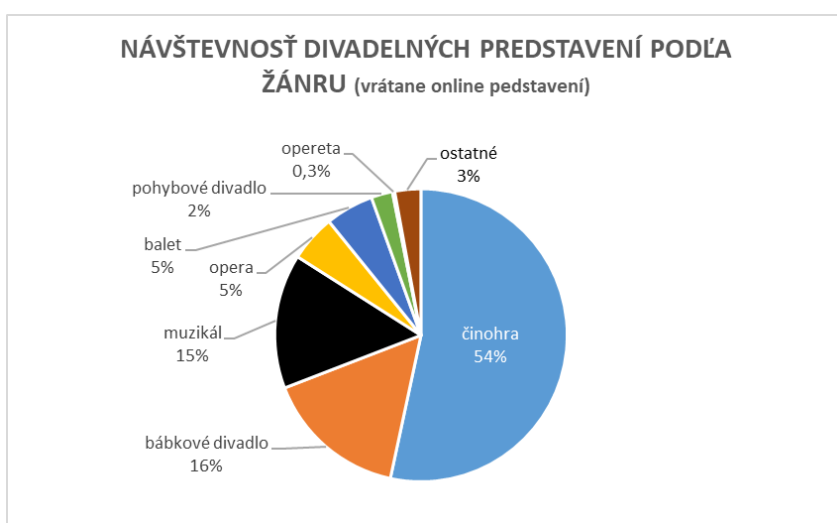
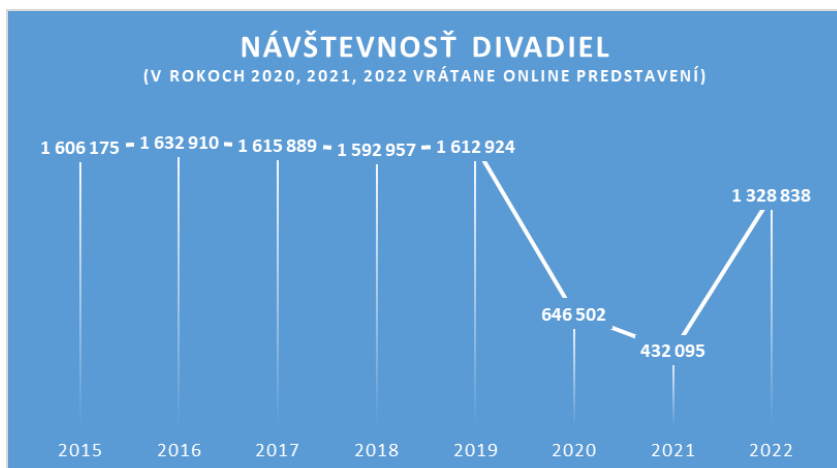
Prevádzkované domovské scény mali kapacitu 26 702 miest/sedadíel a pôsobilo na nich spolu 188 súborov. Najviac bolo, rovnako ako v predchádzajúcom roku, činoherných súborov (72), počet multikultúrnych súborov vzrástol na 56 (predtým 36) a tanečné súbory zostali na úrovni predchádzajúceho roka (33). Vlastnú dielňu prevádzkovalo 20 divadiel.

Repertoár a návštevnosť subjektov profesionálneho scénického umenia

Divadelné subjekty mali v repertoári 1 464 inscenácií (z toho 339 premiér, 185 diel pôvodnej tvorby). Uviedli spolu 9 782 predstavení, z toho 5 734 na domácej scéne, 3 635 na hosťovaní v SR a 413 v zahraničí. Súbory zo zahraničia odohrali 103 predstavení (predtým 68). Uvedené údaje dokazujú viditeľné oživenie divadelných činností po skončení pandémie, pričom vzrástol počet inscenácií v repertoári súborov (o 92) aj premiér, počet predstavení vzrástol viac ako dvojnásobne tak na domácej scéne a pri hosťovaní v SR, ako aj pri hosťovaní v zahraničí.

Najpočetnejšími boli opäť predstavenia činohry (5 377) a bábkového divadla (2 802), nasledovali muzikál (519), performatívne formy (420) a pohybové divadlo/súčasný tanec (296 predstavení). Predstavenia pre deti a mládež v počte 3 720 tvorili 38 % zo všetkých predstavení.

Divadelné priestory ponúkli návštevníkom na všetkých predstaveniach 1 859 790 miest, z ktorých návštevníci využili 1 328 838 miest, z toho 864 990 miest na domovskej scéne, 414 582 mimo domovskej scény v SR a 49 266 v zahraničí.

Personálne a finančné zabezpečenie činnosti subjektov profesionálneho scénického umenia

Celkový počet osôb zabezpečujúcich činnosť subjektov profesionálneho scénického umenia zaznamenal v roku 2022 nárast zo 6 300 na 6 758 osôb, z toho bolo 2 672 zamestnancov (nárast o 52 zamestnancov), podiel žien tvoril 49,9 % zamestnancov (nárast o 1,7 %). Umeleckých zamestnancov bolo 979 (36,6 %), umelecko-technických zamestnancov bolo 514 (19,2 %).

Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca na plný pracovný úväzok dosiahla 1 163 eur (nárast o 63 eur), u žien 1 105 eur (nárast o 40 eur).

Subjekty profesionálneho scénického umenia hospodárili s celkovými príjmami 99 813 731 eur, čo je oproti predchádzajúcemu roku nárast o 25 317 702 eur. Najvyššie príspevky dostali zo štátneho rozpočtu – 43 437 918 eur, z rozpočtu VÚC 21 493 125 eur a z rozpočtov obcí 1 282 043 eur. Od iných subjektov získali spolu

475 158 eur, z tuzemských grantov dostali 2 118 421 a zo zahraničných grantov 236 005 eur. Výnosy zo vstupného tvorili spolu 11 962 951 eur (12 % z celkových príjmov).

Celkové náklady na činnosť vykázali subjekty profesionálneho scénického umenia vo výške 92 452 708 eur, čo je o 16 389 233 eur viac ako v roku 2021. Výsledok ich hospodárenia bol teda kladný, keď dosiahli konečný zisk 7 361 023 eur. V tom sa tiež výrazne prejavil priaznivý účinok skončenia pandémie.

Najvyššie sumy si vyžiadali mzdové náklady (41 245 623 eur), náklady na sociálne a zdravotné poistenie (14 926 663 eur) a náklady na služby, spotrebu materiálu, energie, prevádzkové náklady (13 863 246 eur). Náklady na činnosť bez mzdových a prevádzkových nákladov dosiahli výšku 11 564 549 eur.

Festivaly a prehliadky v oblasti profesionálneho scénického umenia

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania sú festivaly a prehliadky v oblasti profesionálneho scénického umenia. V nadväznosti na zmenu názvu výkazu KULT 12-01 prišlo v roku 2021 aj k zmene názvu výkazu z KULT 17-01 o divadelných festivaloch a prehliadkach na KULT 17-01 o festivaloch a prehliadkach v oblasti profesionálneho scénického umenia. Prostredníctvom štatistického zisťovania sa získali údaje o počte festivalov a prehliadok v členení podľa periodicity a ich charakteru, údaje o programe festivalov a prehliadok, o ponúknutých miestach a návštevnosti, osobitne sa získali údaje o finančnom a personálnom zabezpečení tejto oblasti kultúry.

Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami štatistického zisťovania v oblasti festivalov a prehliadok profesionálneho scénického umenia sú profesionálne divadlá, občianske združenia a ďalšie subjekty, ktoré organizujú podujatia profesionálneho scénického umenia.

Výzvu na poskytnutie štatistických údajov dostalo 53 spravodajských jednotiek, súčinnosť poskytlo 52 spravodajských jednotiek, z toho 25 subjektov organizovalo festival/prehliadku, 22 subjektov nevykonávalo činnosť v sledovanom období a 5 spravodajských jednotiek ukončilo činnosť v tejto oblasti.

Program a návštevnosť

V roku 2022 sa uskutočnilo 28 festivalov a prehliadok, z toho 23 periodických a 5 neperiodických (27 v roku 2021, 25 periodických a 2 neperiodické), 2 boli regionálne, 9 celoslovenských a 17 medzinárodných.

Počet tvorivých dielní a workshopov dosiahol počet 61 (66 v roku 2021), z toho 17 bolo regionálnych, 31 celoslovenských a 13 medzinárodných.

Na festivaloch sa zúčastnilo 395 slovenských a 118 zahraničných súborov (v roku 2021 to bolo 293 a 106). Najpočetnejšie boli opäť zastúpené činoherné súbory (154 domácich a 26 zahraničných), súbory bábkových divadiel a súbory pohybového divadla a súčasného tanca.

Z celkového počtu 455 (predtým 366) predstavení odohrali 302 predstavení slovenské súbory a 153 predstavení bolo v podaní zahraničných súborov.

Na aktivitách sprievodného programu sa zúčastnilo spolu 200 slovenských a 72 zahraničných umelcov (187 a 30 v roku 2021).

Spolu 163 hracích priestorov ponúklo divákovi 117 779 miest, ktoré obsadilo 98 371 divákov (83,5 %), z toho 32 679 (33,2 %) platiacich.

Finančné a personálne zabezpečenie festivalov a prehliadok profesionálneho scénického umenia

Organizátori festivalov a prehliadok profesionálneho scénického umenia získali na svoju činnosť spolu 2 082 084 eur (1 602 841 v roku 2021), z toho 118 875 eur zo štátneho rozpočtu, 125 913 eur z rozpočtu VÚC, 419 107 eur z rozpočtu obcí, 206 000 eur od iných subjektov a z rozpočtu EÚ získali 25 000 eur. Z tuzemských grantov dostali 689 330 eur (nárast o 190 930 eur) a zo zahraničných grantov 75 720 eur (nárast o 3 420 eur). Na vstupnom vybrali 260 050 eur (nárast o 56 287 eur).

Celkové náklady na organizáciu a zabezpečenie festivalov a prehliadok dosiahli výšku 2 066 156 eur, čo je o 528 572 eur viac ako v predchádzajúcom roku, napriek tomu dosiahli aspoň minimálny zisk 15 928 eur. Najvyššie sumy si vyžiadali služby (honoráre, licenčné a iné poplatky) – 806 347 eur, spotreba materiálu, energií, prevádzkové náklady boli 494 460 eur a mzdové náklady 222 808 eur.

Festivaly a prehliadky zabezpečovalo v roku 2022 spolu 942 osôb, z toho 490 žien, údaje sú podobné ako v roku 2021. Z celkového počtu osôb zabezpečujúcich túto oblasť kultúry bolo 121 zamestnancov (nárast o 8), z toho 71 žien, 558 osôb pracovalo na dohodu alebo bolo v inom ako pracovnoprávnom vzťahu a na organizácii festivalov/prehliadok sa podieľalo aj 263 dobrovoľníkov.

Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca pracujúceho na plný pracovný úväzok dosiahla v sledovanom období 1 142 eur a u žien 1 206 eur.

4.5 Hudba

Hudobné telesá a umelecké súbory

Predmet zisťovania

Ročný výkaz o hudobných telesách a umeleckých súboroch mapuje činnosť štátnych a neštátnych hudobných telies a umeleckých súborov, ich repertoár a návštevnosť na koncertoch, finančné a personálne zabezpečenie s cieľom dokresliť celkový obraz hudobného života na Slovensku.

Získané údaje týkajúce sa repertoáru, realizácie nahrávok, návštevnosti hudobných podujatí a pod. využíva oddelenie dokumentácie Hudobného centra na rozšírenie dokumentačnej práce.

Spravodajské jednotky

Aj v roku 2022 bolo v zozname spravodajských jednotiek zaradených 31 subjektov profesionálnych hudobných telies a umeleckých súborov. Počet spravodajských jednotiek sa nemení od roku 2018. Činnosť vykonávalo 28 subjektov, 3 subjekty nevykonávali činnosť.

Koncerty a vystúpenia hudobných telies a umeleckých súborov

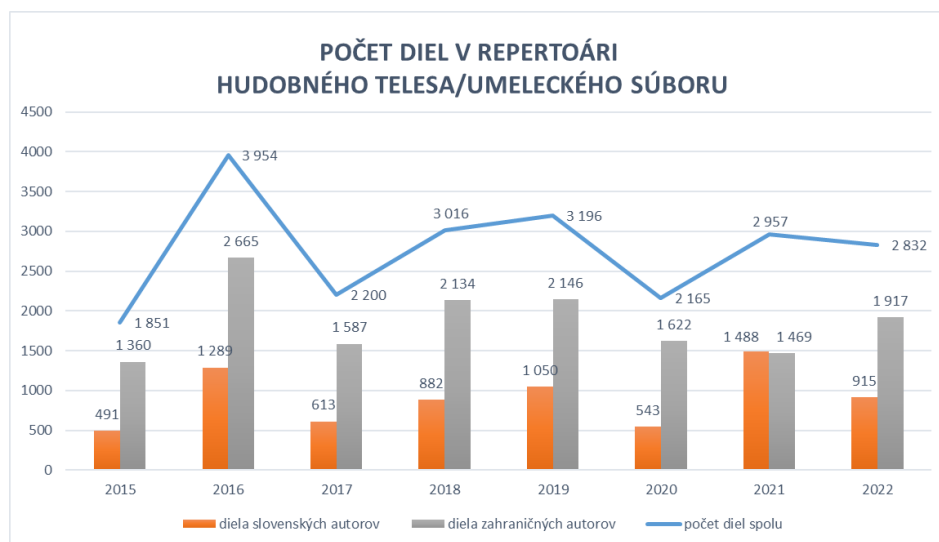
Údaje hovoria, že profesionálne telesá uskutočnili v roku 2022 spolu 806 koncertov, z toho 689 na Slovensku a 117 v zahraničí. Celkový počet koncertov za rok 2022 je oproti roku 2021 o 333 koncertov vyšší, ide teda o nárast o 66,8 %, ktorý predstavuje prvé postpandemické čísla odzrkadľujúce postupný návrat k úrovni z roku 2019. Počet koncertov v zahraničí stúpol takmer dvojnásobne zo 60 na 117, počet koncertov pre deti a mládež narástol o 150 %.

Ukazovateľ	2018	2019	2020	2021	2022
počet hudobných telies a umeleckých súborov vykonávajúcich činnosť	30	29	27	27	28
koncerty/vystúpenia spolu	1 018	878	309	473	806
z toho v tuzemsku	816	736	295	413	689
v zahraničí	202	142	14	60	117
pre deti a mládež	118	102	21	32	80
profesionálne koncerty vážnej hudby	730	674	246	350	595

Repertoár hudobných telies a umeleckých súborov

V rámci štatistického zisťovania sa sledujú kvantitatívne údaje o repertoári, premiérach a nahrávkach hudobných telies a umeleckých súborov. Podľa získaných údajov hudobné telesá mali v roku 2022 v repertoári celkovo 2 832 hudobných diel, z toho bolo 915 diel slovenských autorov (pokles o 38,5 %). Počet premiér diel slovenských aj zahraničných autorov za rok 2022 bol 80. Súbory a telesá realizovali 199 hudobných nahrávok, z toho pre médiá 137 (v tom 111 zvukových a 26 obrazovo-zvukových nahrávok) a na nosiči 7 nahrávok. Subjekty uviedli aj zrealizovanie inej nahrávky v počte 55. Do týchto údajov mohli byť zarátané aj koncerty odohraté v online priestore.

Ukazovateľ	2018	2019	2020	2021	2022
počet hudobných diel v repertoári spolu	3 016	3 196	2 165	2 957	2 832
diela slovenských autorov	882	1 050	543	1 488	915
diela zahraničných autorov	2 134	2 146	1 622	1 469	1 917
počet premiér spolu	138	110	474	192	80
premiéry diel slovenských autorov	67	58	257	130	64
premiéry diel zahraničných autorov	71	52	217	62	16

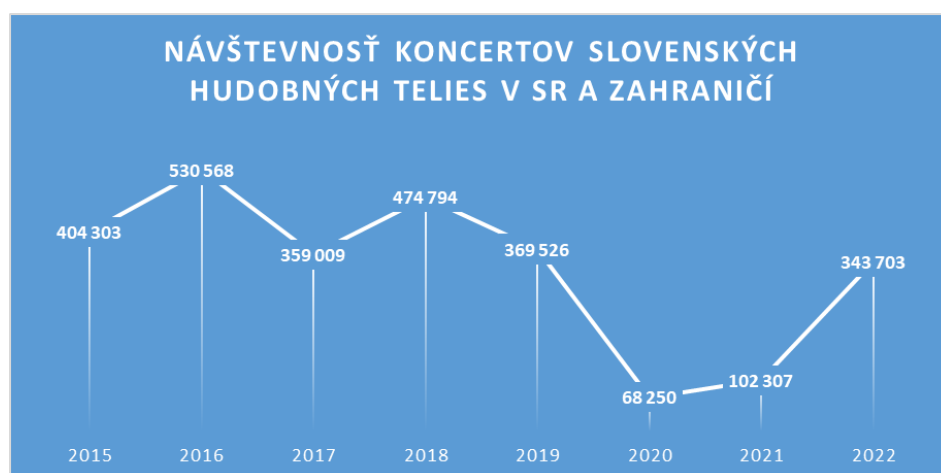
Návštevnosť na koncertoch a vystúpeniach

Na všetkých koncertoch a vystúpeniach sledovaných hudobných telies a umeleckých súborov na území Slovenskej republiky bolo k dispozícii 322 904 miest, čo je nárast o 145,3 % oproti údajom z roku 2021. Vystúpenia v SR navštívilo alebo sledovalo

online spolu 252 190 návštevníkov, čo je o 162 950 poslucháčov a divákov viac ako v roku 2021 a návštevnosť koncertov s podielom 78,1 % sa tak v roku 2022 dostala prvýkrát od začiatku pandémie takmer na úroveň návštevnosti v roku 2019. Počet návštevníkov na koncertoch v zahraničí vzrástol na 91 513 (13 067 v roku 2021), čo o takmer 30 % presiahlo aj údaj z roku 2019.

Rok	Počet ponúknutých miest na koncertoch v SR	Počet návštevníkov na koncertoch v SR	Návštevnosť v %
2018	418 269	364 517	87,2
2019	350 888	298 780	85,1
2020	92 049	61 977	67,3*
2021	131 636	89 240	67,8*
2022	322 904	252 190	78,1

* V niektorých prípadoch sa údaje zaznamenali odhadom a vzhľadom na historicky výnimočnú situáciu počas pandémie nebola dosiahnutá spoločná metodika zaznamenávania týchto údajov.

Finančné a personálne zabezpečenie činnosti hudobných telies a umeleckých súborov

Celkové príjmy hudobných telies a umeleckých súborov boli vo výške 14 493 351 eur (13 380 224 eur v roku 2021), celkové náklady na činnosť tvorili sumu 20 741 036 eur (17 332 094 eur v roku 2021).

Činnosť subjektov zabezpečovalo 2 560 osôb, z toho bolo 608 zamestnancov. Podiel žien z celkového počtu osôb zabezpečujúcich túto oblasť kultúry tvoril 39 %. Priemerná mzda zamestnanca pracujúceho na plný pracovný úväzok predstavovala 1 434 eur.

Verejné podujatia profesionálnej hudobnej kultúry

Predmet zisťovania

Ročným výkazom o verejných podujatiach v oblasti profesionálnej hudobnej kultúry sa získava prehľad o aktivitách organizátorov hudobného života a o koncertnom dianí na Slovensku, žánrovom a územnom členení podujatí a členení podľa typu. Osobitne sa získavajú údaje o finančnom a personálnom zabezpečení podujatí.

Spravodajské jednotky

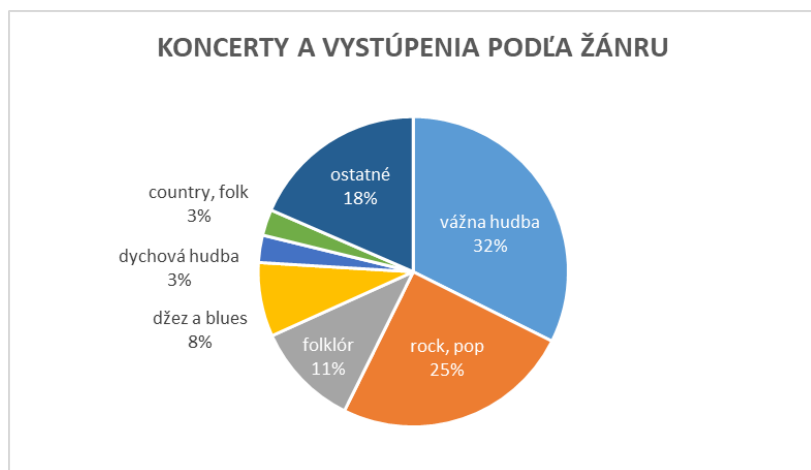
Spravodajskými jednotkami sú organizácie, umelecké agentúry, nadácie, občianske združenia, mestské kultúrne strediská, obecné a mestské zastupiteľstvá i slovenské liečebné kúpele, ktoré v rámci svojej činnosti usporadúvajú verejné koncerty a hudobné podujatia profesionálnej hudobnej kultúry. Zo 159 oslovených subjektov poskytlo súčinnosť v štatistickom zisťovaní 152, z nich 123 vykonávalo činnosť v sledovanom období.

Žánrové a geografické členenie podujatí profesionálnej hudobnej kultúry

V roku 2022 bolo usporiadaných 3 236 koncertov a vystúpení, čo predstavuje výrazný nárast (70,4 %) oproti roku 2021. Počty koncertov v jednotlivých žánroch stúpili nerovnomerne. Môže ísť o rozdielny postpandemický záujem pri jednotlivých druhoch publika alebo horšiu schopnosť niektorých žánrov presadiť sa po prerušení kontinuity. Rovnako môže ísť o dôsledok rôznej adaptácie na pandemické opatrenia, počas ktorých sa za prísnejších podmienok mohli konať komornejšie podujatia, charakteristické viac pre vážnu hudbu, na rozdiel od masových akcií popovej a rockovej hudby, ktoré boli zrušené úplne. Najvyšší nárast zaznamenali podujatia v oblasti rock a pop – o 112,4 %, počet podujatí vážnej hudby stúpol o 46,8 %.

Z celkového počtu 3 236 koncertov bolo 1 133 odohraných na festivaloch, 567 v rámci koncertného cyklu a samostatných koncertov bolo 1 536. Subjekty odohrali 251 koncertov pre deti a mládež (68 v roku 2021).

Rok	Podujatia spolu	Žánrové členenie podujatí						
		vážna hudba	dychová hudba	folklór	džez a blues	rock, pop	country, folk	ostatné
2018	4 518	1 704	249	586	272	681	154	87
2019	4 741	1 643	388	669	271	838	156	776
2020	1 587	710	62	173	120	214	54	254
2021	1 899	714	77	181	159	380	43	345
2022	3 236	1 048	92	353	250	807	88	598

Rozloženie usporiadateľských aktivít podľa jednotlivých krajov ukazuje, že medziročne došlo k nárastu počtu podujatí vo všetkých krajoch, celkový údaj však ešte nedosiahol úroveň pred pandémie. V roku 2022 sa najviac podujatí uskutočnilo v Bratislavskom, Trenčianskom a Banskobystrickom kraji, najmenej v Nitrianskom kraji. Trenčiansky kraj dokonca prekonal údaj z roku 2019, približne na rovnakej úrovni ako v roku 2019 bol počet podujatí Žilinského kraja, ostatné kraje nedosiahli počty podujatí z roku 2019.

Rok	Členenie podujatí podľa krajov							
	Bratislavský	Trnavský	Trenčiansky	Nitriansky	Žilinský	Bansko-bystrický	Košický	Prešovský
2018	1 384	529	362	281	311	540	248	863
2019	1 325	615	459	268	337	796	238	703
2020	635	219	160	57	150	154	79	133
2021	528	124	326	135	195	179	141	271
2022	889	252	530	137	342	441	214	431

Návštevnosť na podujatiach profesionálnej hudobnej kultúry

Po ukončení protipandemických opatrení zaznamenal počet návštevníkov pozitívny trend, návštevnosť medziročne prudko stúpila na 1 988 861 návštevníkov, čo predstavuje nárast o 416,9 %. Údaje o počte návštevníkov a návštevnosti (86,6 %) sa tak prakticky vrátili na hodnoty z roku 2019.

Rok	Počet ponúknutých miest na podujatiach	Počet návštevníkov na podujatiach	Návštevnosť v %
2018	2 489 033	2 030 449	81,57
2019	2 451 079	2 099 287	85,65
2020	233 799	206 010	88,11*
2021	540 476	384 750	71,2*
2022	2 295 997	1 988 861	86,62

* V dôsledku striedajúcich sa protipandemických opatrení sa menila aj možnosť počtu ponúknutých miest, a preto môže byť údaj o návštevnosti skreslený.

Finančné a personálne zabezpečenie podujatí v oblasti profesionálnej hudobnej kultúry

Subjekty pôsobiace v tejto oblasti hospodárili s celkovými príjmami 37 975 652 eur (28 478 752 eur v roku 2021), celkové náklady na činnosť tvorili sumu 43 348 199 eur (v roku 2021 to bolo 29 478 856 eur).

Činnosť zabezpečovalo 3 503 osôb (1 633 v roku 2021, 5 968 /!/ v roku 2019), z toho bolo 692 zamestnancov. Podiel žien z celkového počtu osôb zabezpečujúcich túto oblasť kultúry tvoril polovicu. Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca na plný úväzok predstavovala 1 217 eur.

Výroba a distribúcia zvukových záznamov hudobných diel

Predmet zisťovania

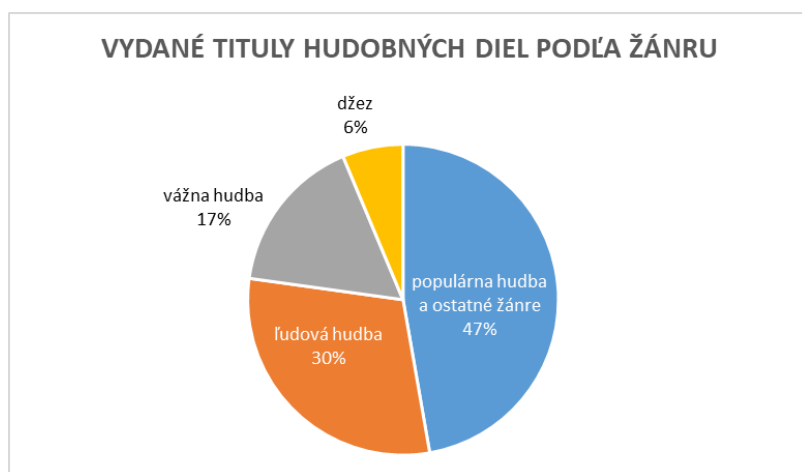
Prostredníctvom ročného výkazu o výrobe a distribúcii zvukových záznamov hudobných diel sa získava prehľad o aktivitách hudobných vydavateľstiev i menších vydavateľov CD, DVD, blu-ray a iných hudobných nosičov a o finančnom a personálnom zabezpečení tejto oblasti kultúry.

Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami sú vydavatelia hudobných nosičov – organizácie, umelecké agentúry a súkromní vydavatelia, ktorí v rámci svojej činnosti pravidelne alebo príležitostne vydávajú profesionálne hudobné nahrávky interpretov na hudobných nosičoch. Z celkového počtu 165 oslovených spravodajských jednotiek 145 subjektov poskytlo súčinnosť v štatistickom zisťovaní, z nich 50 vyrobilo a distribuovalo záznamy hudobných diel, 92 prerušilo činnosť v tejto oblasti a 3 subjekty ukončili činnosť. Zoznam spravodajských jednotiek sa každoročne mení podľa selekcie subjektov, ktoré sú pre štatistické zisťovanie relevantné.

Žánrové členenie, náklad a predaj rozmnoženín zvukových záznamov hudobných diel

Spolu bolo vydaných 364 titulov hudobných diel, čo znamená nárast o 24,6 % oproti roku 2021. Žánrovo dominuje naďalej populárna hudba a podžánre (172), nasledujú ľudová hudba (109), vážna hudba (60) a džez (23).

Celkový počet titulov hudobných diel vydaných na zvukových nosičoch vzrástol z 203 na 272, náklad predstavoval 131 829 (145 761 v roku 2021) kusov nosičov a počet

predaných nosičov 74 166 (84 317 v roku 2021) kusov. Počet hudobných diel v distribúcii online sa medziročne opäť zvýšil z 94 na 116, stále je to však nízke číslo. Počet predaných rozmnoženín zvukových záznamov hudobných diel distribuovaných online sa opäť výrazne znížil z 3 605 v roku 2021 na 1 788 (12 267 v roku 2020).

Vybrané ukazovatele		2018	2019	2020	2021	2022
počet vydaných titulov zvukových záznamov hudobných diel spolu		423	652	300	292	364
z toho zvukové záznamy hudobných diel slovenských autorov		374	293	214	252	336
v tom	vážna hudba	82	61	82	54	60
	ľudová hudba (regionálna, tradičná)	127	98	127	44	109
	džez	36	23	36	28	23
	populárna hudba a ostatné žánre	407	118	407	166	172
počet vydaných titulov zvukových záznamov hudobných diel distribuovaných na nosičoch (CD, DVD, blu-ray, LP – vinyl a i.)		372	589	258	203	272
počet vydaných titulov zvukových záznamov hudobných diel distribuovaných online		82	79	78	94	116

Oblasť vydávania nosičov hudobnej kultúry je dlhodobo nestabilná a z údajov nie je možné vytvoriť dlhodobé trendy ani vyvodiť dosah pandémie. Kolísavosť údajov môžu spôsobovať tieto faktory: 1. hudobné nosiče sa nevydávajú pravidelne každý rok v rovnakom počte, ale tieto počty sa môžu meniť a jeden výrazný titul môže významne zmeniť všetky ukazovatele, 2. počet a zloženie spravodajských jednotiek sa dynamicky mení.

Finančné a personálne zabezpečenie výroby a distribúcie zvukových záznamov hudobných diel

Výška príjmov spravodajských jednotiek predstavovala 8 875 745 eur, z toho až 94 % tvorili výnosy. Podiel tuzemských grantov vo výške 174 630 eur bol v porovnaní s predchádzajúcim rokom nižší (244 177 eur v roku 2021). Celkové náklady na činnosť predstavovali 6 724 953 eur. Zatiaľ čo údaje v príjmoch a nákladoch za posledné roky predstavujú určitý kontinuálny trend, niektoré konkrétne ukazovatele v ekonomickom module sú značne kolísavé. Tieto údaje môžu naznačovať určitú neustálenosť v oblasti vydávania a distribúcie nosičov na slovenskej hudobnej scéne (neustálenosť tohto sektora je možné pozorovať aj v zahraničí). Pre mnohé spravodajské jednotky je problematické vyplniť ekonomické ukazovatele za túto oblasť, pretože nie sú vydavateľskými subjektmi a ich hlavná činnosť je iná.

Ukazovateľ (v eurách)	2018	2019	2020	2021	2022
príjmy (výnosy) spolu	5 068 646	5 752 401	5 924 152	7 545 295	8 875 745
z toho výnosy	4 093 841	5 354 842	5 594 935	7 010 847	8 341 560
náklady spolu	4 032 402	4 909 942	5 238 333	6 408 190	6 724 953

Vydavateľskú a distribútorskú činnosť v oblasti zvukových záznamov hudobných diel zabezpečovalo 130 osôb (142,4 v roku 2021), z toho 26 (predtým 35) tvorilo zamestnaneckú základňu. Podiel žien na celkovom počte osôb zabezpečujúcich činnosť v tejto oblasti tvoril 27,7 %. Priemernú hrubú mesačnú mzdu zamestnanca v pracovnom pomere na plný pracovný úväzok uviedli spravodajské jednotky v priemere vo výške 991 eur, mzdu odborného zamestnanca 1 097 eur.

Štatistické zisťovanie za rok 2022 naznačilo prvé pozitívne trendy v oblasti profesionálnej hudobnej kultúry po skončení pandémie. Stúpajúci trend v niektorých ukazovateľoch však neznamena návrat do stavu pred pandemiou. Súčasné výsledky vývoja v kultúre skôr zodpovedajú stavu niekoľko rokov pred pandemiou. Je zrejme, že niektoré oblasti boli zasiahnuté poklesom počtu aktivít a návštevnosti viac ako iné a je otázne, či sa situácia vráti na úroveň rokov tesne pred pandemiou.

4.6 Audiovília

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania v oblasti audiovília je výroba slovenských audiovizuálnych diel, distribúcia audiovizuálnych diel na slovenský trh, sieť poskytovateľov audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie, organizátorov filmových festivalov a prevádzkovateľov kín v Slovenskej republike. Prostredníctvom štatistického zisťovania sa získali údaje o počte vyrobených slovenských audiovizuálnych diel, nákladoch na ich výrobu a o podieloch slovenských producentov na zahraničnej koprodukcii, o distribúcii audiovizuálnych diel so zreteľom na distribúciu kinematografických diel pre kiná podľa krajiny pôvodu. Za oblasť filmových festivalov boli získané údaje o počte organizovaných podujatí, o návštevnosti, v oblasti kín sa zisťovali údaje o počte kín, predstavení a návštevníkov, cene vstupného a údaje o celkových tržbách kín. Osobitne sa získali údaje o finančnom a personálnom zabezpečení oblasti audiovília.

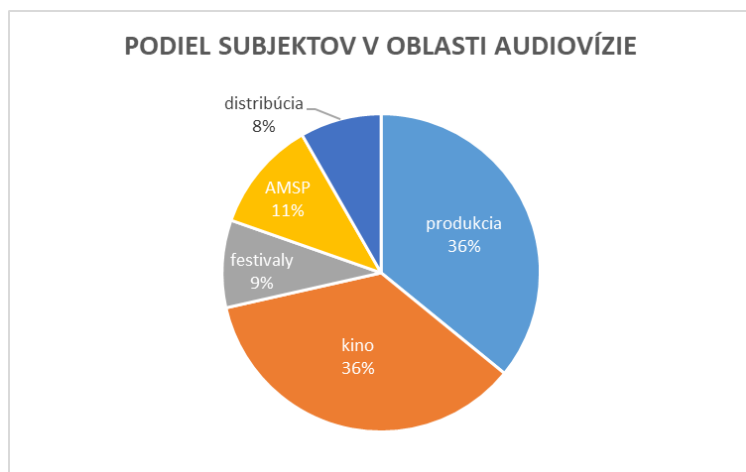
Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami za oblasť audiovília sú producenti a distributéri audiovizuálnych diel, organizátori filmových festivalov, poskytovatelia audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie a prevádzkovatelia kín.

V roku 2022 bolo oslovených 549 spravodajských jednotiek, z ktorých 537 poskytlo súčinnosť v štatistickom zisťovaní. Aspoň jednu zo sledovaných činností v oblasti audiovília¹ vykonávalo 326 subjektov:

- 117 subjektov v oblasti produkcie,
- 27 subjektov v oblasti distribúcie audiovizuálnych diel,
- 37 subjektov poskytovalo audiovizuálne mediálne služby na požiadanie,
- 29 subjektov organizovalo filmový festival,
- 116 subjektov prevádzkovalo kino.

¹ Ak subjekt vykonával kombináciu činností (produkcia/distribúcia, prevádzkovanie kina atď.), je vedený vo všetkých kategóriách.

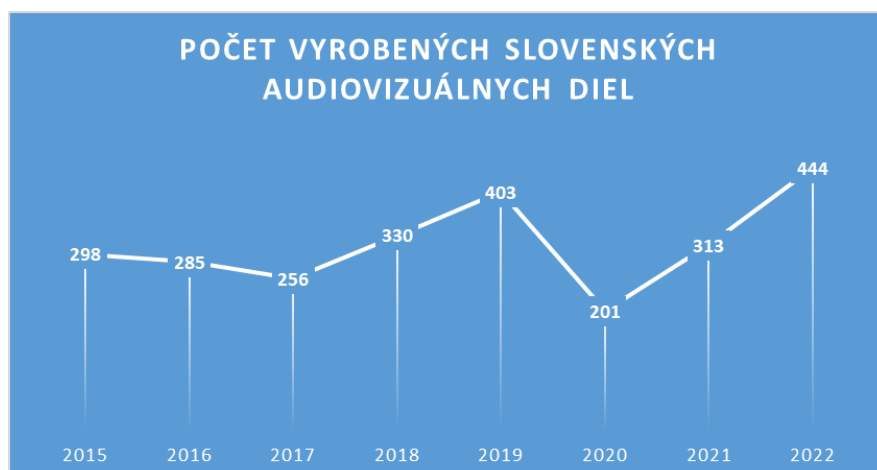
V roku 2022 aspoň jednu zo sledovaných činností v oblasti audiovizízie prerušilo/nevykonávalo 274 subjektov a 11 subjektov činnosť ukončilo.

Výroba slovenských audiovizuálnych diel

V roku 2022 slovenské producentské spoločnosti vyrobili 444 audiovizuálnych diel, z ktorých bolo:

- 57 (36 v roku 2021) kinematografických audiovizuálnych diel (44 dlhometrážnych a 13 krátkych a stredometrážnych) s celkovými nákladmi na výrobu viac ako 40,9 milióna eur,
- 387 (277 v roku 2021) iných audiovizuálnych diel (1 dlhometrážny a 386 krátkych a stredometrážnych) s celkovými nákladmi na výrobu vo výške 732,8 tisíca eur.

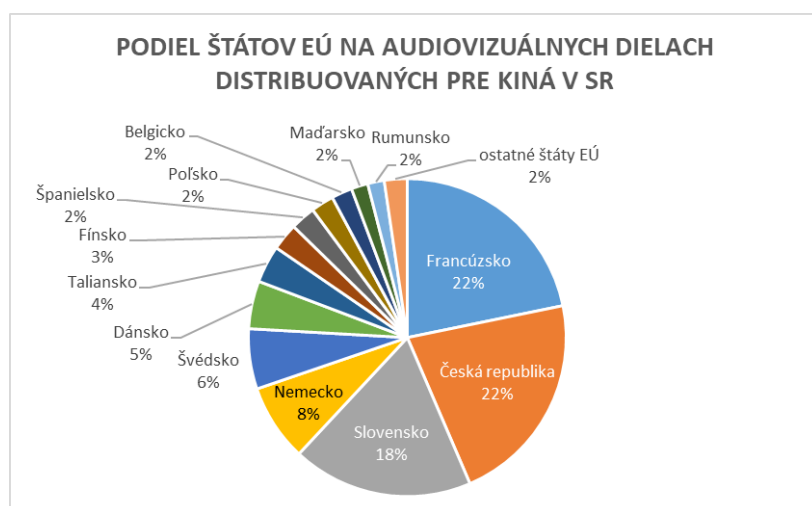
	2018	2019	2020	2021	2022
vyrobené slovenské audiovizuálne diela	330	403	201	313	444
podiel v % (porovnanie s rokom 2018)	100	122,1	60,9	94,8	134,5
celkové náklady na výrobu (v tis. eur)	26 546	25 065	19 396	24 687	41 618

Počet kinematografických diel v oblasti medzinárodnej koprodukcie narástol z 26 diel vyrobených v roku 2021 na 36 kinematografických diel (nárast o 27,7 %), ktoré boli vyrobené v koprodukcii s Belgickom, Českom, Cyprom, Chorvátskom, Poľskom, Slovinskom, Talianskom a Veľkou Britániou.

Distribúcia audiovizuálnych diel na slovenský trh

V roku 2022 bolo na slovenský trh distribuovaných 5 229 audiovizuálnych diel, z nich bolo 785 určených pre kiná. Na nosičoch bolo distribuovaných 5 039 audiovizuálnych diel, z toho v premiére bolo na Slovensku uvedených 225 audiovizuálnych diel. Z distribuovaných titulov pre kiná bolo najviac z produkcie štátov Európskej únie – 473 (393 v roku 2021). Najvyššie zastúpenie mali audiovizuálne diela českej a francúzskej produkcie (po 103), slovenskej produkcie 87 (76 v roku 2021), nasledujú diela nemeckej (37), švédskej (29), dánskej (23) a talianskej (18) produkcie. Produkcia ostatných štátov EÚ dosahovala nižšie počty.

Z európskych štátov mimo Európskej únie bolo distribuovaných 87 titulov (67 titulov v roku 2021). Produkcia ostatných štátov sveta predstavovala 225 diel (248 v roku 2021), z toho najvyššie zastúpenie mala opäť produkcia USA – 195 titulov (222 v roku 2021).

	2018	2019	2020	2021	2022
počet distribuovaných audiovizuálnych diel spolu	7 878	6 824	4 432	5 099	5 229
počet distribuovaných audiovizuálnych diel pre kiná	727	755	653	708	785
podiel distribuovaných audiovizuálnych diel pre kiná v %	9,2	11	14,7	13,9	15

Audiovizuálne mediálne služby na požiadanie (AMSP)

V roku 2022 bolo poskytovaných 46 (41 v roku 2021) audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie, z toho 42 AMSP bolo poskytovaných bezodplatne a 5 AMSP bolo poskytovaných za úhradu.

Z celkového počtu 101 035 (113 174 v roku 2021) ponúkaných programov bolo 6 326 (9 306 v roku 2021) audiovizuálnych diel, z toho 1 798 slovenských (1 845 v roku 2021).

Poskytovatelia AMSP evidovali 14 372 096 (11 200 565 v roku 2021) používateľov. Z tohto počtu bolo 127 391 registrovaných, ktorí si zabezpečili prístup uhradením paušálneho poplatku a 2 333 registrovaných používateľov, ktorí využili prístup k ponúkaným programom v AMSP uhradením jednorazového poplatku.

Filmové festivaly

Na Slovensku sa v roku 2022 konalo celkovo 37 filmových festivalov a prehliadok, ktoré mali slovenského organizátora.

Na festivaloch a prehliadkach sa uviedlo spolu 1 483 filmov a programov (1 850 v roku 2021). Slovenské filmy predstavovali podiel 28,7 % (22,9 % v roku 2021), podiel filmov z krajín Európskej únie (okrem slovenských) bol 49,1 %, zvyšných 22,2 % tvorili filmy a programy ostatných štátov. Celkový počet predstavení filmov a programov bol 981 (1 536 v roku 2021), z toho počet predstavení slovenských filmov bol 320 – 32,6 % (243 predstavení, 15,8 % v roku 2021). Festivaly a prehliadky navštívilo 110 566 divákov, z toho bolo 20 978 (31 632 v roku 2021) divákov slovenských filmov a programov (19 %, predtým 22,8 %). Počet evidovaných účastníkov na festivaloch/prehliadkach predstavoval 7 364 (8 245 v roku 2021) osôb.

	2018	2019	2020	2021	2022
počet filmových festivalov a prehliadok spolu	53	43	34	32	37
tuzemské bez zahraničnej účasti	18	8	12	11	16
tuzemské so zahraničnou účasťou	31	30	17	18	18
cezhraničné	4	5	5	3	3
počet návštevníkov na festivaloch a prehliadkach spolu	292 868	194 287	141 180	138 567	110 566

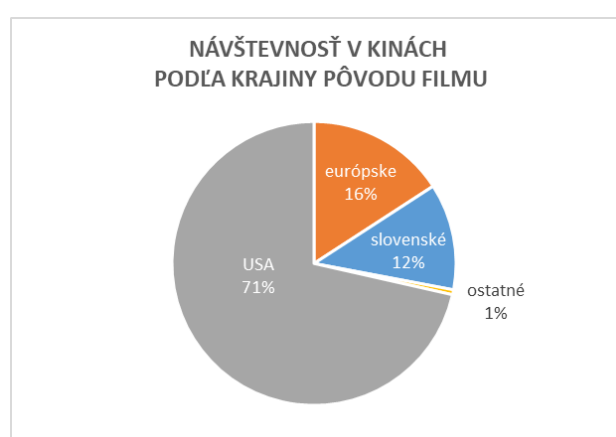
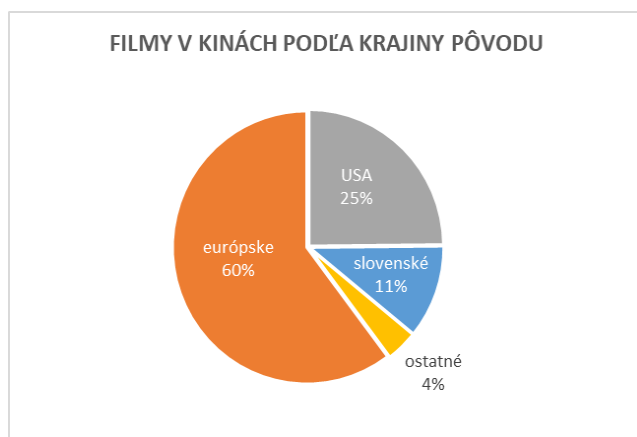
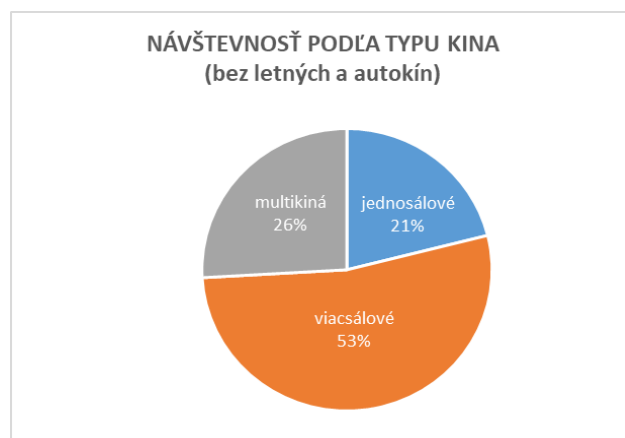
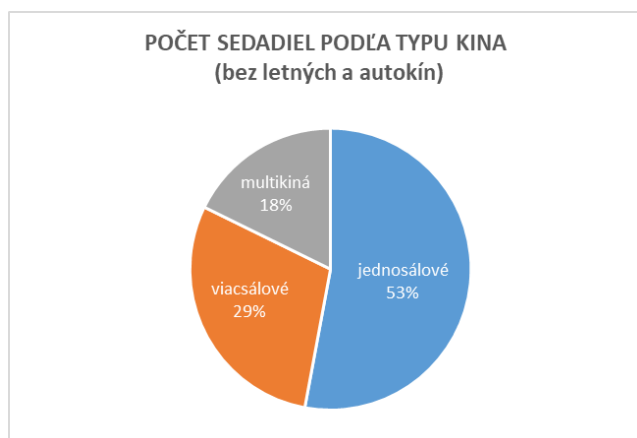
Kiná v SR

V Slovenskej republike bolo v roku 2022 v prevádzke 168 kín, z ktorých bolo 100 v zriaďovateľskej pôsobnosti štátu/obce a 68 kín prevádzkovali súkromné subjekty. V sledovanom období nepremietalo/prerušilo činnosť 38 kín, 3 kiná ukončili činnosť. Uskutočnilo sa 183 997 (99 219 v roku 2021) predstavení, ktoré navštívilo 4 149 807 návštevníkov (priemerná návštevnosť na predstavenie bola 23 návštevníkov). Celkové tržby zo vstupného medziročne výrazne stúpili o 135,4 % z 11 665 771 eur na 27 466 948 eur, čo je takmer na úrovni obdobia pred pandémiou. Priemerná cena vstupenky bola 6,62 eura (6,01 eura v roku 2021).

Vybrané ukazovatele za kiná

	2018	2019	2020	2021	2022
počet kín spolu	149	147	155	142	168
jednosálové	106	98	100	88	98
viacsálové	21	22	22	23	23
multikiná	4	4	4	5	5
letné/autokiná	18	23	29	26	42
počet návštevníkov	5 859 903	6 432 357	2 291 413	1 940 041	4 149 807
tržby zo vstupného (v eurách)	28 778 775	33 151 132	12 640 298	11 665 771	27 466 948

Finančné a personálne zabezpečenie činností v oblasti audiovizízie

V roku 2022 predstavovali celkové príjmy subjektov pôsobiacich vo všetkých oblastiach audiovizízie (produkcia a distribúcia audiovizuálnych diel, organizácia filmových festivalov, poskytovanie audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie a prevádzkovanie kín) objem 122 769 545 eur (64 598 009 eur v roku 2021). Podiel výnosov z celkového objemu príjmov sa medziročne zvýšil zo 68,1 % na 79,6 %. Celkové náklady na činnosť v oblasti audiovizízie tvorili 98 977 975 eur (60 256 681 eur v roku 2021).

Personálne zabezpečovalo túto oblasť kultúry 4 813 osôb, z toho 2 337 žien (48,5 %). Z celkového počtu osôb bolo 690 zamestnancov (v roku 2021 celkovo 4 465 osôb, z toho 663 zamestnancov). Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca zamestnaného na plný pracovný úväzok predstavovala 1 211 eur (1 126 eur v roku 2021).

4.7 Vysielanie rozhlasových a televíznych programových služieb

Rozhlasové vysielanie

Predmet zisťovania

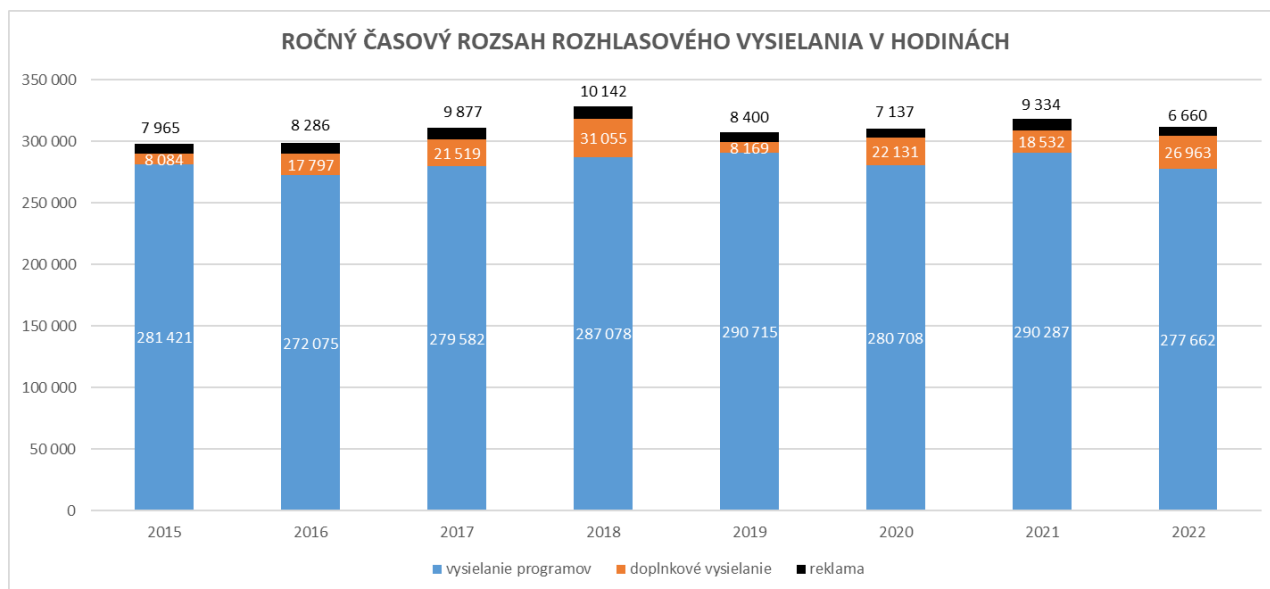
Predmetom štatistického zisťovania je oblasť rozhlasového vysielania. Prostredníctvom štatistického zisťovania sa získali údaje o celkovom časovom rozsahu rozhlasového vysielania a rozsahu vysielania jednotlivých typov programov, ako aj o rozsahu doplnkového vysielania. Osobitne sa zisťovali údaje o rozsahu vysielania do zahraničia, a to podľa typu programov a jazyka vysielania, údaje o časovom rozsahu vysielania v jazykoch národnostných menšín, údaje o finančnom a personálnom zabezpečení vysielania.

Spravodajské jednotky

Údaje za rok 2022 poskytol verejnoprávny vysielateľ Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej RTVS) za organizačnú zložku Slovenský rozhlas a držiteľia licencie na rozhlasové vysielanie. V roku 2022 v SR vysielalo 39 rozhlasových programových služieb, 9 z nich prevádzkoval RTVS. Za Slovenský rozhlas boli údaje poskytnuté osobitne za jednotlivé programové služby (Rádio Slovensko, Rádio Patria, Rádio FM, Rádio Devín, Rádio Regina, Radio Slovakia International, Rádio Litera, Rádio Pyramída a Rádio Junior).

Rozsah rozhlasového vysielania v členení podľa typu programu

Štatistickým zisťovaním sa získal obraz o celkovom rozsahu rozhlasového vysielania, ako aj o zastúpení a rozsahu vysielania jednotlivých typov programov. V roku 2022 bolo v SR odvysielaných 310 996 hodín programov a doplnkového vysielania, o 7 157 hodín menej ako v roku 2021.

Z celkového rozsahu rozhlasového vysielania najvyššie zastúpenie mali hudobné programy – 81 322 hodín, prúdové moderované vysielanie 67 945 hodín, publicistické programy 20 739 hodín, literárno-dramatické programy 18 701 hodín, spravodajské programy 17 803, náboženské programy 14 534 hodín, programy pre deti 7 557 hodín a zábavné programy 6 295 hodín. Doplnkové vysielanie bolo zaradené do vysielania rozhlasových programových služieb v rozsahu 33 623 hodín, z toho 6 660 hodín bola reklama, čo je o 29 % menej ako v roku 2021.

Vysielanie Slovenského rozhlasu predstavovalo 24 % (75 243 hodín) z celkového rozsahu rozhlasového vysielania v roku 2022. Najvyššie zastúpenie v jeho vysielaní mali hudobné programy – 20 504 hodín, spravodajstvo a publicistika boli odvysielané v celkovom rozsahu 16 245 hodín. Rozsah vysielania literárno-

dramatických programov, ktoré sa v komerčnom vysielaní vyskytuje v minimálnej miere, bol 17 602 hodín. Pre deti a mládež sa v Slovenskom rozhlas v roku 2022 odvysielalo 6 118 hodín programu.

Vysielanie do zahraničia

Vysielanie pre zahraničných poslucháčov zabezpečoval v zmysle zákona Slovenský rozhlas, a to prostredníctvom rozhlasovej programovej služby Radio Slovakia International. V roku 2022 bol celkový časový rozsah vysielania do zahraničia 8 760 hodín programov, pričom rozsah vysielania v každom jazyku vysielania (anglickom, nemeckom, francúzskom, ruskom, španielskom a slovenskom) predstavoval približne 1 460 hodín.

Vysielanie v jazykoch národnostných menšín

Vysielanie v jazykoch národnostných menšín žijúcich na území Slovenskej republiky takisto v roku 2022 zabezpečoval v zmysle zákona Slovenský rozhlas. V maďarskom jazyku vysielala tiež stanica s náboženským zameraním MIRJAM RÁDIO v rozsahu 8 760 hodín. Celkovo sa pre národnostné menšiny žijúce na území Slovenskej republiky odvysielalo 13 983 hodín programov. Najvyššie zastúpenie – 13 085 hodín – malo vysielanie v maďarskom jazyku. V rusínskom jazyku bolo odvysielaných 362 hodín, v ukrajinskom 338 a v rómskom jazyku 136 hodín programov. V porovnaní s rokom 2021 bol časový rozsah vysielania v jazykoch národnostných menšín nezmenený.

Finančné zabezpečenie vysielania rozhlasových programových služieb

Subjekty disponovali príjmami vo výške 50 885 600 eur, náklady na zabezpečenie rozhlasového vysielania predstavovali 50 393 715 eur.

Vybrané ekonomické ukazovatele z oblasti rozhlasového vysielania (v mil. eur)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
príjmy (výnosy) spolu (bez príjmových finančných operácií)	45,0	44,4	47,2	51,6	46,1	43,8	50,9
z toho príjmy z úhrad za služby verejnosti poskytované RTVS	23,5	24,3	24,8	25,0	22,6	22,9	22,3
výnosy z vlastnej činnosti spolu	14,7	14,2	14,9	14,7	13,6	14,2	16,1
z toho reklama, telenákup, sponzorské oznámenie a i.	5,5	6,1	7,5	5,0	5,1	6,3	6,3
výdavky (náklady) na bežnú činnosť spolu	40,4	39,7	41,5	43,8	45,1	47,2	50,4
z toho mzdové náklady (bez OON)	8,5	8,9	9,9	10,4	11,8	12,0	13,2

Osoby zabezpečujúce rozhlasové vysielanie

Programy jednotlivých rozhlasových programových služieb v roku 2022 vyrábalo a ich vysielanie zabezpečovalo 1 153 osôb, z toho bolo 789 zamestnancov, mierne viac ako v predošlom roku. Medziročné výkyvy v celkovom počte osôb sú z dôvodu kolísajúceho počtu pracovníkov pracujúcich na dohodu v RTVS. Priemerná mzda zamestnancov v oblasti rozhlasového vysielania stúpila o 10 % na 1 372 eur.

Stav v oblasti rozhlasového vysielania, tak ako po minulé roky, nezaznamenal výrazné zmeny.

Televízne vysielanie

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania je oblasť televízneho vysielania. Prostredníctvom štatistického zisťovania sa získali údaje o celkovom časovom rozsahu vysielania, rozsahu vysielania a pôvode jednotlivých typov programov, ako aj o rozsahu doplnkového vysielania. Osobitne boli získané údaje o rozsahu vysielania v jazykoch národnostných menšín, rozsahu vysielania pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva, ako aj údaje o finančnom a personálnom zabezpečení vysielania.

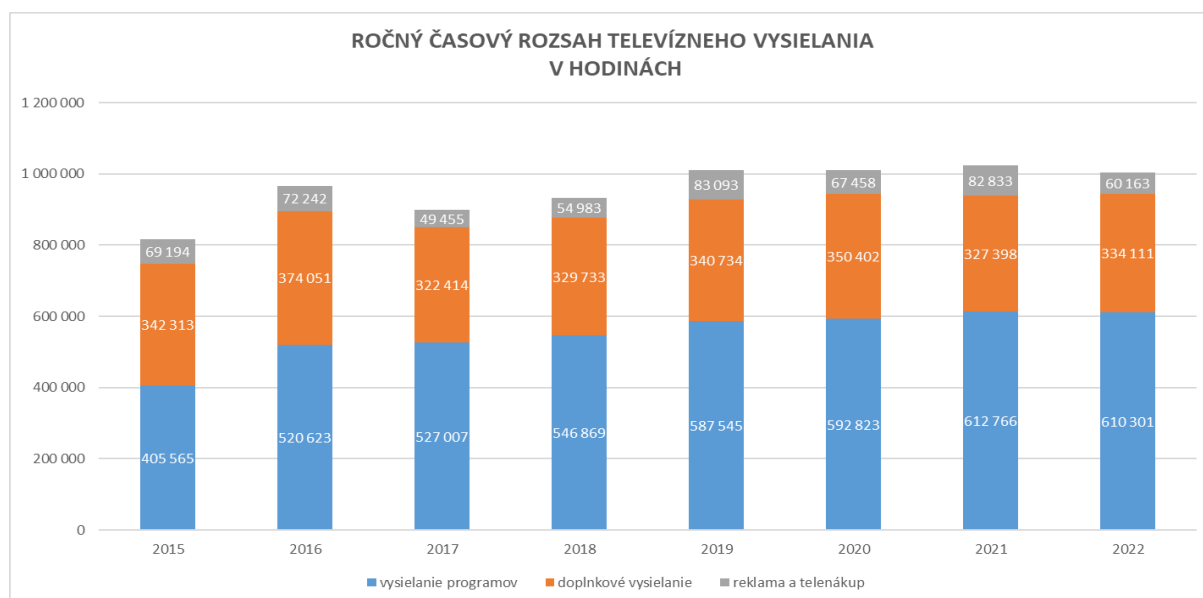
Spravodajské jednotky

Údaje za rok 2022 poskytol verejnoprávny vysielateľ Rozhlas a televízia Slovenska (ďalej RTVS) za organizačnú zložku Slovenskú televíziu a držiteľia licencie na televízne vysielanie. V roku 2022 bolo v SR prevádzkovaných 137 televíznych programových služieb, v prípade 7 programových služieb bolo vysielanie prerušené/nevysielali, 17 televíznych programových služieb ešte nezačalo vysielateľ a v prípade 2 televíznych programových služieb bolo vysielanie ukončené.

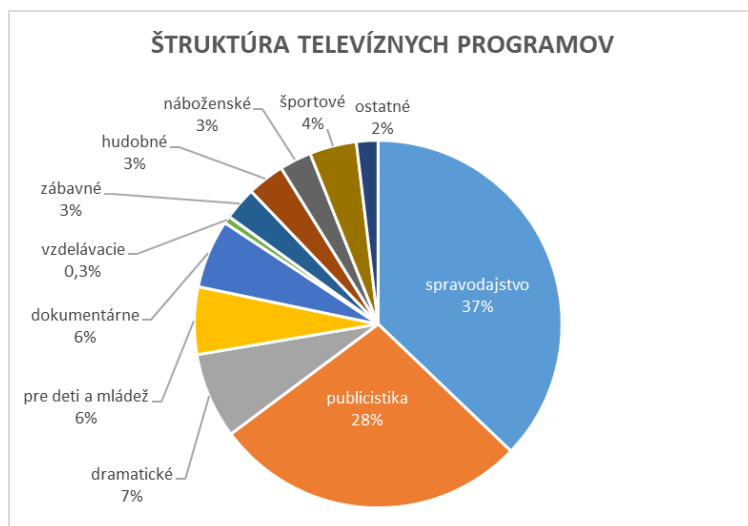
Za Slovenskú televíziu boli údaje poskytnuté osobitne za jednotlivé televízne programové služby Jednotka, Dvojka, Trojka, RTVS Šport a RTVS 24.

Rozsah televízneho vysielania v členení podľa typu a pôvodu programu

Štatistickým zisťovaním sa získal obraz o celkovom rozsahu televízneho vysielania, ako aj o zastúpení a rozsahu vysielania jednotlivých typov programov. V roku 2022 sa v Slovenskej republike odvysielalo 1 004 575 hodín televíznych programov a doplnkového vysielania, čo je o 18 422 hodín menej ako v roku 2021 pri rovnakom počte vysielajúcich staníc.

Z programových typov najvyššie zastúpenie vo vysielaní malo spravodajstvo – 226 694 – a publicistika – 168 776 hodín. Doplnkové vysielanie bolo zaradené do vysielania televíznych programových služieb v celkovom rozsahu 394 274 hodín, z toho 245 769 hodín predstavovalo vysielanie videotextových informácií lokálneho vysielania a 60 163 hodín vysielanie reklamy a telenákupu, čo bolo o štvrtinu menej ako v predchádzajúcom roku.

Z dôvodu vzniku dvoch nových programových služieb, stanice RTVS Šport a spravodajskej stanice RTVS 24 stúpol v roku 2022 počet odvysielaných hodín Slovenskej televízie o 54 % na 37 111 hodín programov a doplnkového vysielania. Rozsah spravodajských programov (vrátane športových) stúpol takmer trojnásobne na 9 109 hodín, rozsah publicistických programov vzrástol takmer dvojnásobne na 6 310 hodín. Rozsah odvysielaných športových programov (bez športových správ) stúpol trojnásobne na 4 851 hodín. Rozsah ostatných typov programov zostal približne na rovnakej úrovni ako v predošlom roku. Dokumentárnych programov bolo odvysielaných 3 134 hodín, dramatických programov 5 692 hodín, zábavných programov 2 611 hodín. Programy pre deti a mládež boli odvysielané v rozsahu 1 919 hodín. Doplnkové vysielanie bolo zaradené do vysielania Slovenskej televízie v celkovom rozsahu 2 024 hodín, z toho 527 hodín predstavovalo vysielanie reklamy a telenákupu.

Vysielanie v jazykoch národnostných menšín

Národnostné vysielanie v roku 2022 zabezpečovala v zmysle zákona Slovenská televízia, v jazyku národnostnej menšiny vysielali aj iní držitelia licencie. Spolu bolo v roku 2022 odvysielaných 26 711 hodín programov v jazykoch národnostných menšín. Z nich najvyššie zastúpenie malo vysielanie v maďarskom jazyku – 23 990 hodín. V českom jazyku bolo odvysielaných 2 562 hodín, okrem RTVS vysielala v tomto jazyku aj stanica Česko-Slovenská regionálna televízia. V rómskom jazyku bolo odvysielaných 59 hodín programov, v ukrajinskom jazyku 30 hodín, v rusínskom jazyku 27 hodín, v hebrejskom jazyku 14 hodín, v nemeckom 8 hodín, v poľskom 2 hodiny, v bulharskom 2 hodiny a v chorvátskom jazyku 1 hodina.

Finančné zabezpečenie vysielania televíznych programových služieb

Príjmové položky spravodajských jednotiek na zabezpečenie televízneho vysielania predstavovali spolu sumu 318 293 150 eur, údaje o výdavkoch tvorili celkovú sumu 259 082 435 eur, z toho mzdové náklady boli vo výške 40 721 645 eur.

Vybrané ekonomické ukazovatele z oblasti televízneho vysielania (v mil. eur)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
príjmy (výnosy) spolu (bez príjmových finančných operácií)	283,7	214,6	230,7	243,6	283,8	301,3	318,3
z toho príjmy z úhrad za služby verejnosti poskytované RTVS	54,8	56,7	57,8	58,3	52,7	53,4	52,0
výnosy z vlastnej činnosti spolu	150,1	129,0	138,4	141,3	192,9	202,5	221,6
z toho reklama, telenákup, sponzorské oznámenie a i.	112,5	92,5	99,7	101,3	165,9	180,2	194,1
výdavky (náklady) na bežnú činnosť spolu	274,8	204,1	209,5	213,8	226,6	244,4	259,1
z toho mzdové náklady (bez OON)	28,6	25,5	25,7	29,0	35,5	35,8	40,7

Osoby zabezpečujúce televízne vysielanie

Programy jednotlivých televíznych programových služieb v roku 2022 tvorilo a vyrábalo 5 124 osôb, z ktorých bolo 1 076 žien. Z uvedeného počtu osôb program Slovenskej televízie tvorilo a vyrábalo 3 503 osôb a z nich bolo 420 žien. Vysoký je počet pracovníkov pracujúcich v inom ako pracovnoprávnom vzťahu. Priemerná mzda zamestnancov v oblasti televízneho vysielania bola na úrovni 1 250 eur.

4.8 Vydávanie periodickej tlače

Údaje za oblasť vydávania periodickej tlače v SR sa nezískavajú prostredníctvom výkazov KULT, zdrojom údajov je evidencia periodickej tlače, ktorú vedie ministerstvo. V roku 2022 sa v SR vydávalo 1 565 titulov periodickej tlače, v porovnaní s rokom 2021 to bolo o 72 titulov menej. Pokles čiastočne ovplyvnila absencia kategórie inzertných novín v celkovom počte tlače, ktoré sa podľa nového zákona č. 265/2022 Z. z. prestali evidovať. Z vydávaných časopisov klesol počet týždenníkov z 22 na 19, počet dvojtýždenníkov stúpol z 10 na 11 a počet mesačníkov klesol z 214 na 206.

V roku 2022 sa znížil počet vychádzajúcich denníkov o 1 na 9, počet regionálnych novín klesol z 99 na 94. Počet obecných novín, ktoré majú vo vydávaní novín najvyššie zastúpenie, v roku 2022 medziročne klesol zo 475 na 471 titulov.

4.9 Vydávanie neperiodických publikácií

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania je vydávanie neperiodických publikácií v Slovenskej republike. Prostredníctvom štatistického zisťovania boli získané údaje o počte vydaných neperiodických publikácií v členení podľa tematických skupín (triedenie zodpovedá systematike Medzinárodného desatinného triedenia), formy a nákladu vydania. Osobitne sa získali údaje o jazyku vydania a jazykoch, z ktorých boli vydané publikácie preložené, ako aj údaje o finančnom a personálnom zabezpečení vydavateľskej činnosti.

Spravodajské jednotky

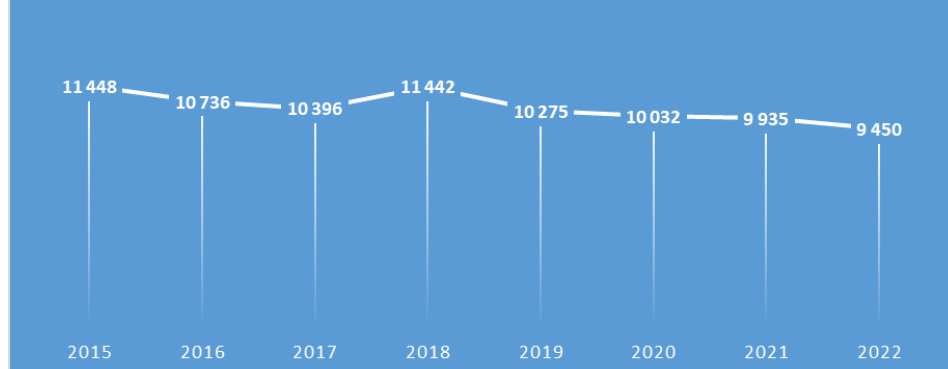
Spravodajskými jednotkami štatistického zisťovania za oblasť vydávania neperiodických publikácií sú vydavateľstvá pôsobiace na slovenskom trhu, ale aj štátne inštitúcie, obce, mimovládne organizácie a fyzické osoby, ktoré v príslušnom roku vydali neperiodické publikácie, požiadali Národnú agentúru ISBN v Slovenskej republike o pridelenie čísla ISBN.

V roku 2022 bolo oslovených 1 708 spravodajských jednotiek. Súčinnosť v štatistickom zisťovaní poskytlo 1 476 spravodajských jednotiek, vydavateľskú činnosť vykonávalo 1 243 spravodajských jednotiek (v roku 2021 to bolo 1 300 spravodajských jednotiek a v roku 2020 to bolo 1 382 spravodajských jednotiek), 218 spravodajských jednotiek prerušilo vydavateľskú činnosť a 15 spravodajských jednotiek vydavateľskú činnosť ukončilo.

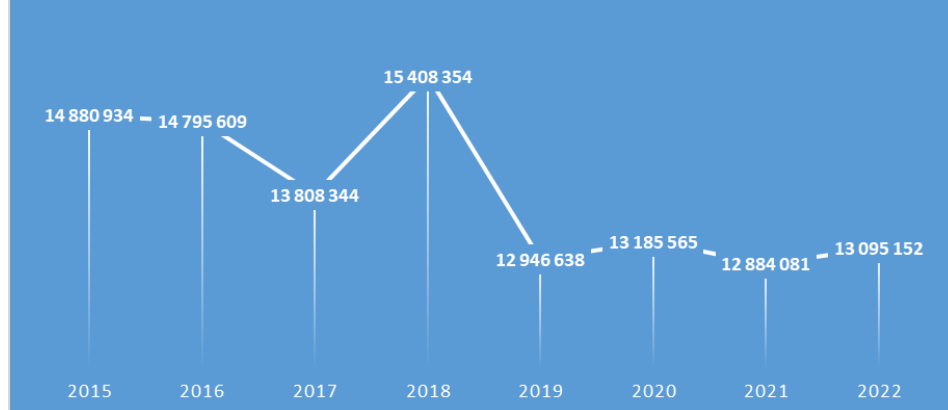
Produkcia vydaných titulov neperiodických publikácií

V roku 2022 bolo vydaných celkovo 9 450 titulov neperiodických publikácií, z toho predstavujú knihy 81,9 % (7 738 titulov) a brožúry 18,1 % (1 712 titulov). V porovnaní s rokom 2021 je to pokles o 485 titulov (4,9 %). Z celkového počtu vydaných neperiodických publikácií vyšlo v prvom vydaní 7 161 titulov (75,8 %).

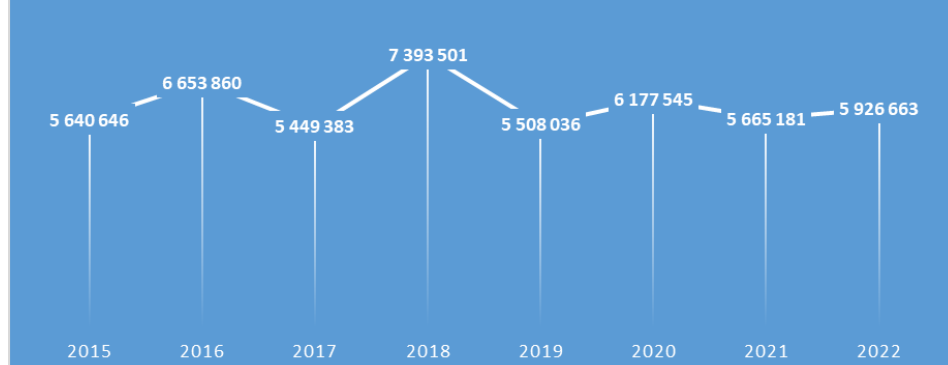
POČET VYDANÝCH TITULOV NEPERIODICKÝCH PUBLIKÁCIÍ

POČET VÝTLAČKOV VYDANÝCH PUBLIKÁCIÍ

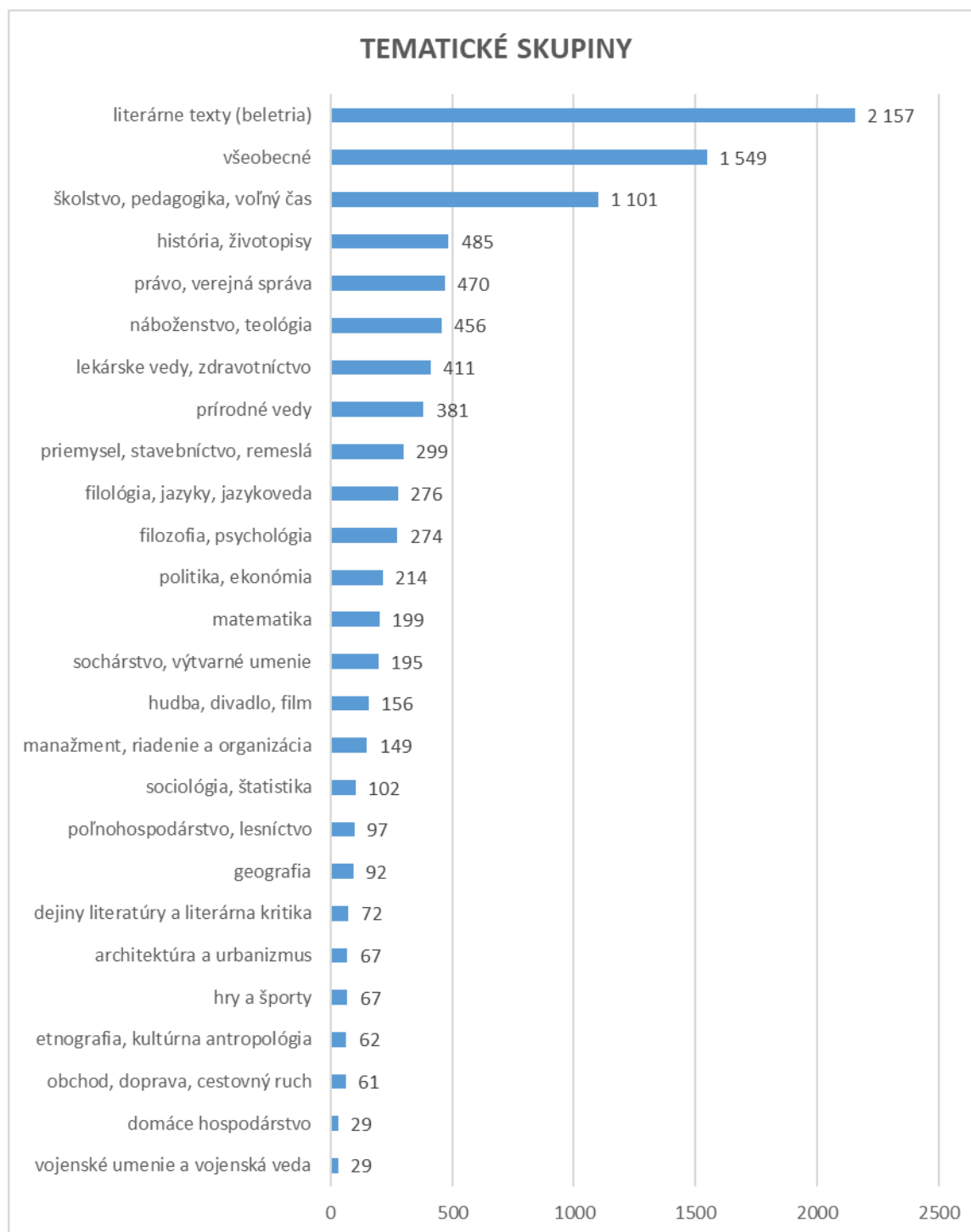

POČET PREDANÝCH VÝTLAČKOV VYDANÝCH PUBLIKÁCIÍ

Členenie podľa tematických skupín

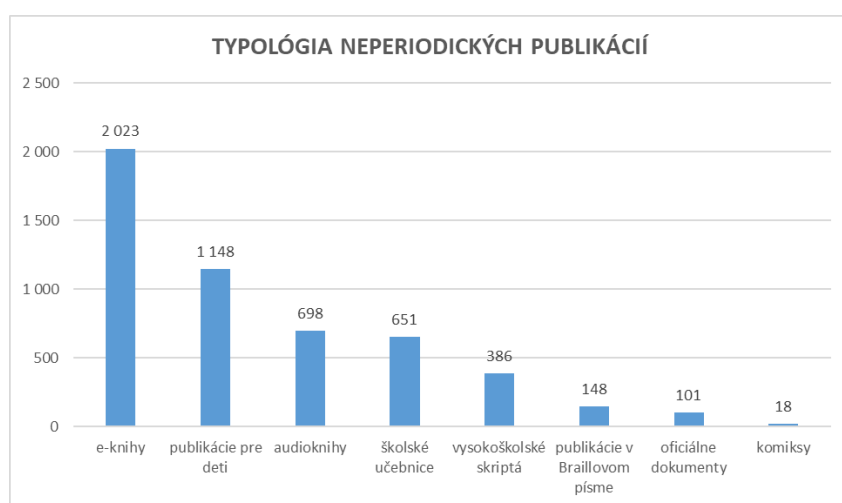
Medzi tematickými skupinami neperiodických publikácií vydaných v roku 2022 prevažujú literárne texty (beletria) – 22,8 % (2 157 titulov), po nich nasleduje skupina všeobecné – 16,4 % (1 549 titulov), skupina školstvo, pedagogika, voľný čas – 11,7 % (1 101 titulov), skupina história, životopisy – 5,1 % (485 titulov). Poradie tematických skupín zostalo oproti predchádzajúcemu obdobiu zachované.

Členenie podľa typológie dokumentov

Podľa typológie bolo v roku 2022 vydaných 1 148 titulov neperiodických publikácií pre deti (12,2 % z celkového počtu vydaných titulov neperiodických publikácií), 651 titulov školských učebníc (6,9 %), 386 titulov vysokoškolských skrípt (4,1 %), 148 titulov publikácií v Braillovom písme (1,6%), 101 titulov oficiálnych dokumentov (1,1 %) a 18 titulov komiksov (0,2 %).

Vo forme e-knihy (formát pdf, mobi, epub) bolo vydaných 2 023 titulov (21,4 %), čo je oproti roku 2021 pokles o 52 titulov, vo forme audiokníh bolo vydaných 698 titulov (7,4 %), oproti roku 2021 je to pokles o 112 titulov.

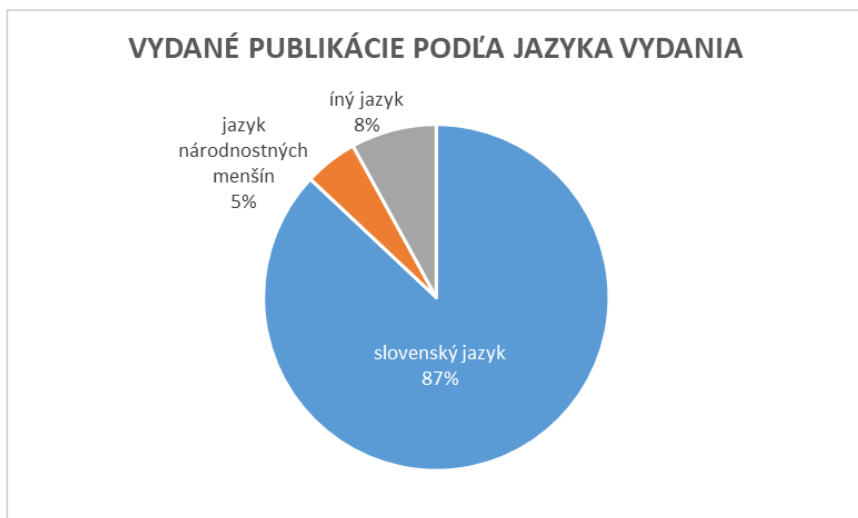
Členenie podľa jazyka vydania

V roku 2022 bolo v slovenskom jazyku vydaných 8 245 titulov (87,3%), čo je oproti roku 2021 pokles o 290 titulov. Z celkového počtu publikácií vydaných v slovenčine tvorila pôvodná tvorba 5 590 titulov (67,8 %), preklady predstavovali 2 655 titulov.

V jazyku národnostných menšín bolo vydaných 507 titulov (5,4 %; v roku 2021 to bolo 574 titulov). Najviac titulov vyšlo v maďarskom jazyku – 299 titulov, po ňom nasleduje český jazyk – 105 titulov, nemecký jazyk – 27 titulov, poľský jazyk – 19 titulov, ruský jazyk – 14 titulov, ukrajinský jazyk – 14 titulov, rusínsky – 11 titulov, rómsky jazyk – 6 titulov, srbský jazyk – 2 tituly, bulharský jazyk – 1 titul, v iných ako uvedených jazykoch národnostných menšín vyšlo spolu 9 titulov neperiodických publikácií.

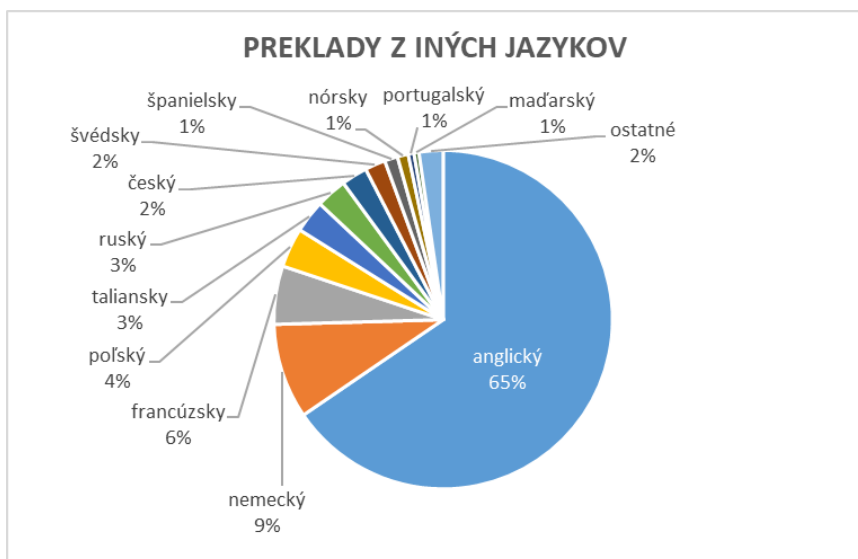
V iných jazykoch vyšlo 468 titulov (5 %), v roku 2021 to bolo 592 titulov. Medzi nimi má najvyššie zastúpenie anglický jazyk – 417 titulov, po ňom nasleduje francúzsky

jazyk – 19 titulov, taliansky jazyk – 9 titulov, španielsky jazyk – 8 titulov, latinský jazyk – 5 titulov. V ďalších jazykoch, ako boli uvedené, vyšlo spolu 10 titulov. Viacjazyčné publikácie zastupuje 230 titulov (2,4 %, 234 titulov v roku 2021).

Preklady z iných jazykov

Z iných jazykov bolo preložených celkovo 2 708 titulov (oproti roku 2021 nárast o 155 titulov), z toho 2 655 titulov do slovenského jazyka a 53 titulov bolo preložených z cudzieho jazyka do iného cudzieho jazyka. Najviac titulov bolo preložených z anglického jazyka (1 773 titulov – 65,5 %), po nich nasledujú preklady z nemeckého jazyka (246 titulov), z francúzskeho jazyka (151 titulov), z poľského jazyka (102 titulov), z talianskeho jazyka (84 titulov), z ruského jazyka (80 titulov), z českého jazyka (67 titulov), zo švédkeho jazyka (53 titulov). Preložené tituly z ostatných jazykov predstavovali nižšie počty.

Finančné a personálne zabezpečenie vydávania neperiodických publikácií

Celkové príjmy a výnosy subjektov na vydávanie neperiodických publikácií predstavovali v roku 2022 spolu 116 056 323 eur, čo je oproti roku 2021 nárast o 17 %. Vyššie boli oproti roku 2021 aj náklady v celkovej výške 98 897 108 eur (nárast o 15 %).

Činnosť v tejto oblasti zabezpečovalo 6 175 osôb, z nich bolo 1 999 zamestnancov v pracovnom pomere, medzi zamestnancami prevažovali ženy (61 %). Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnancov na plný pracovný úväzok bola vo výške 1 349 eur (u žien 1 225 eur).

Porovnanie vybraných ukazovateľov

	2018	2019	2020	2021	2022
príjmy a výnosy spolu (v eurách)	113 718 735	77 207 636	112 606 491	99 126 563	116 056 323
z toho výnosy (v eurách)	86 432 949	54 659 993	85 133 805	70 058 742	85 579 468
náklady spolu (v eurách)	74 349 683	65 738 237	81 812 007	86 021 015	98 897 108
osoby zabezpečujúce vydávanie neperiodických publikácií spolu	8 982	7 538	6 395	6 458	6 175
z toho zamestnanci	2 737	2 242	1 980	1 918	1 999

4.10 Kultúrno-osvetová činnosť

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania o kultúrno-osvetovej činnosti (KOČ) boli aktivity v oblasti neprofesionálnej kultúry v SR. Sledovanými údajmi boli počty a štruktúra podujatí, počty vydávaných publikácií súvisiacich s KOČ, počty kultúrnych domov a údaje o ekonomickom a personálnom zabezpečení kultúrno-osvetovej činnosti. V rámci výkazu sa tiež sledovali výdavky obcí na obnovu národných kultúrnych pamiatok.

Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami pre štatistické zisťovanie o kultúrno-osvetovej činnosti za rok 2022 boli obce s počtom obyvateľov vyšším ako 500, regionálne kultúrno-osvetové zariadenia, Národné osvetové centrum, Matica slovenská a Ústredie ľudovej umeleckej výroby. Z celkového počtu 1 848 spravodajských jednotiek vykonávalo kultúrno-osvetovú činnosť 943 subjektov, čo predstavuje 46 % nárast oproti predošlému pandemickému roku a 18 % zaostávanie za posledným predpandemickým rokom 2019.

Kultúrno-osvetové zariadenia

V súvislosti s vyšším počtom aktivít stúpol počet využívaných objektov. Je o tretinu vyšší oproti predchádzajúcemu roku, stále však o 13 % nižší v porovnaní s predpandemickými rokmi. Na kultúrno-osvetovú činnosť sa využívalo 1 842 objektov, z toho 974 kultúrnych domov. Celkový počet iných miestností využívaných na kultúrno-osvetovú činnosť, ktoré sa nachádzajú mimo týchto objektov, bol 961.

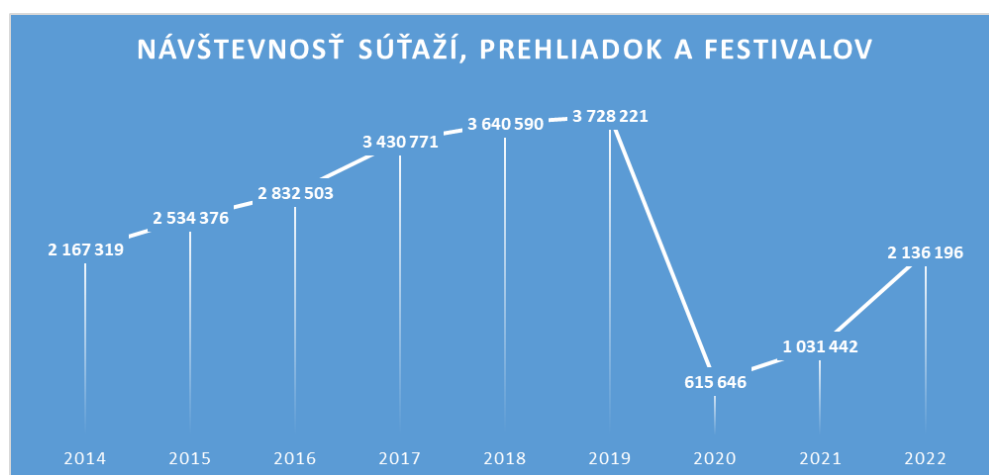
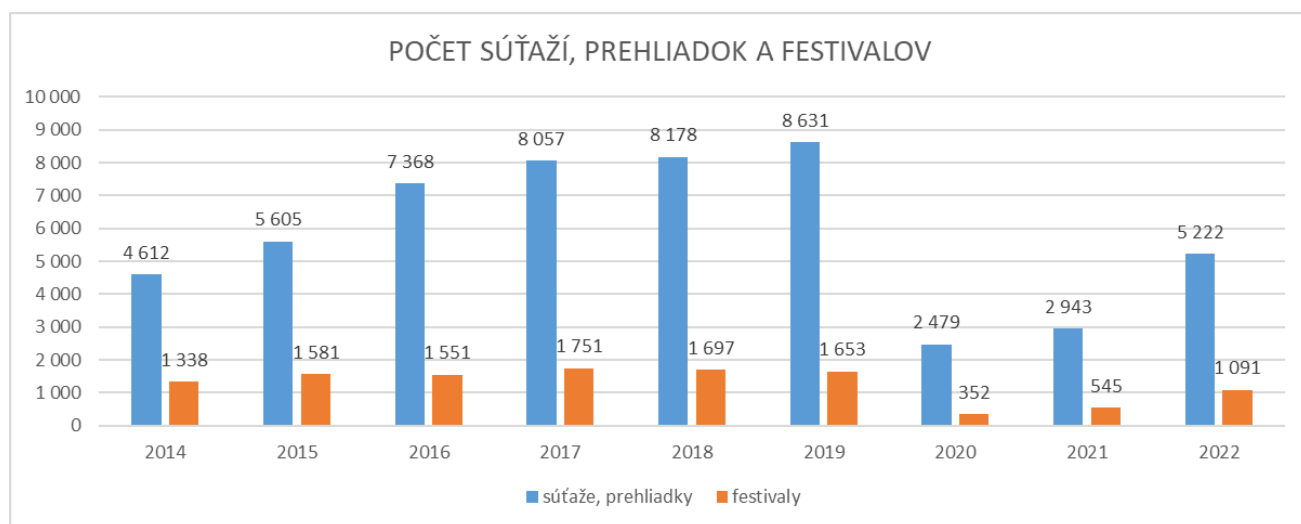
Kultúrno-osvetová činnosť

Uvoľňovanie protipandemických opatrení začiatkom jari 2022 zvýšilo možnosti realizácie kultúrno-osvetových podujatí. Počet uskutočnených kultúrno-osvetových podujatí sa medziročne zdvojnásobil, oproti predpandemickému obdobiu ostal nižší o štvrtinu. Celkový počet uskutočnených kultúrno-osvetových podujatí bol 30 906, z toho bolo 20 505 vzdelávacích podujatí s počtom účastníkov 966 131, súťaží, prehliadok a festivalov bolo 6 313 s počtom účastníkov 194 899 a s počtom návštevníkov 2 136 196.

Vzdelávacie podujatia a ich návštevnosť

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
počet SJ vykonávajúcich KOČ	1 076	1 083	1 091	1 157	668	645	943
počet vzdelávacích podujatí	27 732	28 481	28 006	26 595	9 572	9 745	20 505
počet účastníkov na vzdelávacích podujatiach	1 615 332	2 098 951	1 753 529	1 571 470	495 397	601 788	966 131
z toho deti a mládež do 18 rokov	611 918	767 566	648 592	595 610	158 341	181 687	367 739

Pre znevýhodnené skupiny obyvateľov sa zrealizovalo 4 088 podujatí. Kultúrno-spoločenských podujatí sa zorganizovalo 11 249, medziročne dvakrát viac.

K vzdelávacím podujatiam bolo vydaných 171 titulov metodických materiálov, manuálov, príručiek a učebníc, čo bolo približne rovnako ako v minulom roku. Počet titulov publikácií týkajúcich sa KOČ sa medziročne mierne zvýšil z 221 na 254, z toho periodických publikácií bolo 21. Audiovizuálnych záznamov o KOČ vzniklo 824, o pätinu menej ako v predchádzajúcom roku.

Financovanie kultúrno-osvetovej činnosti

Z celkových zdrojov financovania kultúrno-osvetovej činnosti vo výške 74 877 618 eur sa najviac čerpalo z rozpočtu obcí – 39 892 399 eur, z rozpočtu VÚC sa čerpalo 10 219 224 eur a zo štátneho rozpočtu 4 093 610 eur. Z vlastnej činnosti spravodajské jednotky získali 11 434 734 eur, z toho najväčšiu položku tvorili príjmy zo vstupného – 4 852 013 eur a z prenájmu – 2 498 288 eur. Celková výška zdrojov financovania stúpila a dostala sa mierne nad úroveň obdobia pred pandémiou.

Z celkovej sumy výdavkov na komplexné zabezpečenie kultúrno-osvetovej činnosti vo výške 69 748 793 eur predstavovali náklady na činnosť 14 330 947 eur, mzdové náklady 21 422 721 eur a prevádzkové náklady 18 573 428 eur. Celkové náklady na kultúrno-osvetovú činnosť medziročne stúpili a dostali sa mierne pod úroveň predpandemického obdobia.

Osoby zabezpečujúce kultúrno-osvetovú činnosť

Spolu sa na organizovaní podujatí kultúrno-osvetovej činnosti podieľalo 12 256 osôb. Z tohto počtu bolo 1 949 zamestnancov a 4 187 osôb pracujúcich na základe dohody o práci alebo zmluvy o diele. Pri realizáciách podujatí pomáhalo 6 120 dobrovoľníkov. Na plný pracovný úväzok pracovalo v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti 1 474 zamestnancov, odborných kultúrnych pracovníkov bolo 662.

Porovnanie vybraných ukazovateľov

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
počet osôb zabezpečujúcich KOČ	14 115,54	15 430,13	16 189,08	16 734,27	6 891,76	8 042,44	12 256,47
z toho zamestnanci	2 346,54	1 900,13	2 062,08	1 962,27	1 663,76	1 662,44	1 949,47
dobrovoľníci	6 599	7 311	7 872	8 223	2 653	3 458	6 120

Počet zamestnancov zabezpečujúcich kultúrno-osvetovú činnosť v pracovnom pomere a odborných kultúrnych pracovníkov bol na úrovni predpandemického obdobia. Počet osôb pracujúcich na základe zmluvy o vytvorení diela, osôb pracujúcich na základe dohody o práci a dobrovoľníkov napriek medziročnému rastu zostal na nižšej úrovni ako pred pandémiou. Celkový počet osôb zabezpečujúcich kultúrno-osvetovú činnosť bol proti predpandemickému obdobiu nižší o štvrtinu. Priemerná mzda kultúrnych pracovníkov vo výške 1 160 eur napriek rastu o 8 % zostala pod úrovňou priemernej mzdy v národnom hospodárstve.

4.11 Astronomické zariadenia

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania je činnosť astronomických zariadení a pracovísk v Slovenskej republike. Prostredníctvom štatistického zisťovania boli získané údaje o návštevníkoch astronomických zariadení a pracovísk, o kultúrno-výchovných podujatiach, ktoré tieto pracoviská usporiadali, údaje o počte záujmových krúžkov týchto zariadení, počte ich členov a podujatí, údaje o personálnom a finančnom zabezpečení.

Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami (SJ) štatistického zisťovania za oblasť astronomických zariadení a pracovísk sú hvezdárne, planetária, astronomické pozorovateľne a astronomické kabinety v Slovenskej republike. V rámci štátneho štatistického zisťovania bolo oslovených tých istých 23 astronomických zariadení a pracovísk ako v roku 2021, súčinnosť v štátnom štatistickom zisťovaní poskytli všetky, jedna SJ (Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne) svoju činnosť astronomického zariadenia v roku 2022 prerušila.

Veľká časť SJ nie sú samostatné hvezdárne a planetária, ale sú to súčasť iných kultúrno-osvetových a vzdelávacích zariadení. Niektoré (pracoviská v Rimavskej Sobote, Banskej Bystrici a Kysuckom Novom Meste) sú zriadené ako organizačné súčasť iných hvezdární. Organizačnou súčasťou Slovenskej ústrednej hvezdárne je aj Múzeum Mikuláša Thegeho Konkolyho. Preto je ťažké vyčíslieť presné prerozdelenie počtov návštevníkov, výnosy, náklady, úväzky či ďalšie štatistické ukazovatele. Veľakrát je to len kvalifikovaný odhad vychádzajúci zo skutočných čísel.

Výkony a návštevnosť astronomických zariadení a pracovísk

Vykazovanými výkonmi astronomických zariadení a pracovísk sú počty kultúrno-výchovných podujatí (prednášky, besedy, exkurzie, súťaže, výstavy, poradenstvo a pozorovania), počty návštevníkov týchto podujatí, počty záujmových krúžkov, ich členov a počet podujatí záujmových krúžkov.

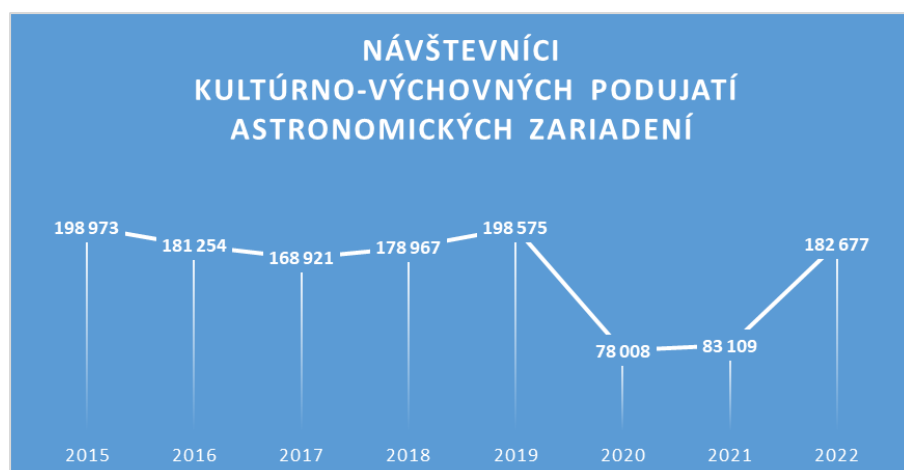
Celková návštevnosť sa oproti roku 2021 napriek pandémie na začiatku roka 2022 zvýšila na 182 677 osôb (z 83 109), avšak oproti roku 2019 je stále mierne nižšia (92,0 %). Ďalšie s návštevnosťou súvisiace štatistické ukazovatele tiež rástli: počet podujatí organizovaných pre školy 2 841 (z 1 142), čo je však tiež menej ako v roku 2019 (80,8 %); výnosy zo vstupného 251 540 eur (z 99 280 eur) však prekonal rok 2019 o 56,9 %.

V roku 2022 sa zvýšil počet záujmových krúžkov na 36 (z 31). Zvýšil sa aj počet ich členov na 307 (z 237), v tomto ukazovateli bol dokonca prekonaný aj rok 2019 (297). Počet ich stretnutí výrazne narástol na 646 (z 316), avšak nedosiahol údaj z roku 2019 (799).

Prehľad vybraných ukazovateľov

	2018	2019	2020	2021	2022
počet podujatí záujmových krúžkov a sekcií	732	799	346	316	646
počet kultúrno-výchovných podujatí	5 393	6 128	2 796	3 365	5 291
z toho pre školy	3 418	3 514	1 014	1 142	2 841
počet návštevníkov kultúrno-výchovných podujatí	178 967	198 575	78 008	83 109	182 677
z toho deti a mládež do 18 rokov	125 069	131 951	33 053	38 102	117 369
výnosy zo vstupného (v eurách)	127 096	160 276	71 074	99 280	251 540

Rok 2022 bol oproti rokom 2020 a 2021 menej poznamenaný pandémiou Covid-19. Možnosti organizovania kultúrno-výchovných podujatí či krúžkov astronomických zariadení začiatkom roka 2022 online boli veľmi obmedzené, čo bolo spôsobené najmä tým, že väčšina týchto podujatí spočíva v prehliadke nočnej oblohy pomocou d'alekohľadu a v prezentácii či premietaní v planetáriu, ktorého imerzné, tzv. fulldome zobrazenie 180°×360° nie je možné preniesť na bežnú obrazovku (oproti napríklad koncertom či divadelným predstaveniam). Napriek tomu boli v roku 2022 prekované aj niektoré štatistické ukazovatele z roku 2019.

Napäté rozpočty astronomických zariadení a výrazné zvýšenie nákladov na tlač sa podpísali na výraznom znížení počtu vydaných edičných titulov, ktorých vyšlo len 40

(oproti 82 v roku 2021), z toho bolo 5 vydávaných periodicky. Výrazne klesol aj počet propagačných materiálov na 23 (zo 63).

Z celkového počtu astronomických zariadení 13 vlastní planetárium (počet sa nemenil). Vlastné webové sídlo má zriadené 20 astronomických zariadení, rovnako ako v roku 2021.

Finančné a personálne zabezpečenie činnosti astronomických zariadení a pracovísk

V roku 2022 zabezpečovalo činnosť astronomických zariadení a pracovísk 327 osôb, z toho 109 žien. Z celkového počtu osôb bol priemerný evidenčný počet zamestnancov 122, z toho odborných zamestnancov bolo 82, počet zamestnancov bol na rovnakej úrovni ako v roku 2021.

Medzi ekonomické ukazovatele boli zaradené všetky príspevky (transfery, granty – dotačný systém ministerstva, osobitné fondy, operačné programy EÚ a i.) na činnosť, výnosy z vlastnej činnosti (z predaja tovarov alebo služieb, vstupné a i.) a výdavky (náklady) na bežnú činnosť.

Celkové príjmy (výnosy) SJ stúpili na 3 716 534 eur (z 3 251 853 eur). Výnosy z vlastnej činnosti výrazne stúpili na 383 646 eur (zo 183 298 eur) a prekonal aj rok 2019 (290 855 eur). O tento rozdiel sa zaslúžil najmä nárast výnosov zo vstupného.

Celkové náklady na činnosť SJ v roku 2022 stúpili na 3 444 926 eur (3 162 134 eur v roku 2021).

Priemerná mesačná mzda zamestnanca na plný pracovný úväzok narástla o 6,2 % na 1 127 eur, čo však bolo hlboko pod priemernou mesačnou mzdou v národnom hospodárstve a nárast nepokryl ani infláciu za rok 2022.

Prehľad vybraných ukazovateľov

	2018	2019	2020	2021	2022
príjmy (výnosy) spolu (v eurách)	3 099 799	3 462 653	3 180 716	3 251 853	3 716 534
z toho výnosy	265 683	290 855	153 160	183 298	383 646
náklady spolu (v eurách)	2 885 523	3 188 841	3 117 664	3 162 134	3 444 926
z toho mzdové náklady	1 241 241	1 440 449	1 498 173	1 426 573	1 649 890
počet osôb zabezpečujúcich činnosť spolu	371,22	330,60	265,41	291,33	326,57
z toho zamestnanci	117,28	116,22	126,60	120,33	121,57
z toho odborní zamestnanci	70,38	68,92	82,57	77,65	81,55

4.12 Cirkvi a náboženské spoločnosti

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania je činnosť registrovaných cirkví a náboženských spoločností v SR a jej personálne zabezpečenie. Prostredníctvom štatistického zisťovania boli získané údaje o počte aktívnych duchovných, o počte duchovných, ktorí ukončili aktívnu činnosť, ale aj údaje o počte študentov teológie a počte evidovaných veriacich. Osobitne boli získané údaje o cirkevných činnostiach, ako aj o materiálnom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností.

Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami štatistického zisťovania za oblasť činnosti cirkví a náboženských spoločností za rok 2022 bolo 32 ústredí 18 registrovaných cirkví a náboženských spoločností v SR. Súčinnosť v štatistickom zisťovaní poskytli všetky spravodajské jednotky.

Personálne ukazovatele

Zvýšený počet duchovných 5 312 oproti 4 955 v roku 2021 a 5 006 v roku 2020 súvisí s nárastom počtu duchovných pri Náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia na 1 429 z 1 058 (rok 2021). Cirkvi a náboženské spoločnosti poberajúce príspevok zo štátneho rozpočtu, ktorý môžu použiť aj na platy svojich duchovných, vykázali spolu 3 691 duchovných, čo je mierny pokles oproti roku 2021 (3 707).

Niektoré rozdelenia počtu duchovných sa nezhodujú s celkovým počtom duchovných, pretože viaceré subjekty jednotlivé rozdelenia nesledujú. Napríklad rozdelenie počtu duchovných do jednotlivých platových tried neviduje Bahájske spoločenstvo ani Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní a rozdelenie na diecéznych a rehoľných uvádzajú len subjekty rímskokatolíckej, gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi. Rozdelenie duchovných podľa veku a stupňa vzdelania neviduje napríklad Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia. To vysvetľuje aj skutočnosť, prečo sa jednotlivé čiastkové údaje o duchovných nerovnajú celkovému počtu duchovných.

Pri počte evidovaných veriacich spravodajské jednotky uvádzajú údaje podľa vlastnej evidencie (matriky) k 31. 12. sledovaného roka, alebo ak ich niet, údaje z posledného sčítania ľudu. V Sčítaní obyvateľov, domov a bytov 2021 sa k registrovaným cirkvám prihlásilo 3 742 083 obyvateľov, kým cirkvi vykázali počet 3 953 980 veriacich. Rozdiel predstavuje 211 897 veriacich.

Materiálne zabezpečenie

Počet bohoslužobných objektov (chrám, kostol, kaplnka, modlitebňa) je údaj, ktorý by mal vykazovať istú stabilitu, no napriek tomu bol v minulosti stále veľmi pohyblivý a v medziročnom porovnaní si vyžadoval každoročný komentár. V súčasnosti je ich počet 6 277 oproti 6 258 z roku 2021. V sledovanom roku bolo dostavaných 15 bohoslužobných objektov. Rozdiel v počte 4 objektov je spôsobený chybným vykazovaním jednotlivých kategórií i napriek nášmu usmerneniu, že ide iba o počet samostatne stojacich budov vo vlastníctve cirkvi alebo náboženskej spoločnosti slúžiacich ako kostoly, kaplnky, modlitebne. Počet bohoslužobných objektov so zabezpečeným bezbariérovým vstupom sa zvýšil na 2 089 z 2 038 v roku 2021.

Príspevok zo štátneho rozpočtu je údaj o výške príspevku štátu podľa zákona č. 370/2019 Z. z. o finančnej podpore činnosti cirkví a náboženských spoločností, ktorý nadobudol účinnosť 1. 1. 2020. Vykázané sumárne údaje 50 647 200 eur na platy duchovných a odvody do fondov a 1 706 214 eur na prevádzku ústredia nie sú úplné, lebo nezahŕňajú prevádzku ústredí, ktoré z dôvodu duplicity všetkých ostatných údajov nie sú spravodajskými jednotkami tohto štatistického zisťovania. Cirkvi a náboženské spoločnosti použili v roku 2022 z prostriedkov zo štátneho rozpočtu (príspevok štátu za sledovaný rok bol v celkovej výške 52 798 072 eur) na platy a odvody svojich zamestnancov (prevádzkových i vykonávajúcich duchovenskú činnosť) v skutočnosti sumu 51 091 694 eur a na prevádzku svojich ústredí (len tovary a služby, nie platy prevádzkových pracovníkov ako v minulosti) sumu 1 706 333 eur.

Liturgické obrady

Počet 1 256 102 bohoslužieb za rok 2022 nám ukazuje návrat k údajom z roku 2020 (1 259 811) po poklese o 14 % v roku 2021 (1 082 270) spôsobenom protipandemickými opatreniami, keďže bohoslužby sa dlhodobo konali online bez fyzickej účasti veriacich. Počty bohoslužieb vo väčšine bohoslužobných jazykov stúpili, v kombinácii slovenského a maďarského jazyka o viac ako 100 % (z 3 760 na 8 539). Výrazne klesol počet bohoslužieb v cirkevno-slovanskom jazyku (zo 148 056 na 98 803) a v rómskom jazyku (z 3 285 na 2 979).

Počet krstov opäť mierne stúpol zo 45 905 v roku 2021 na 46 207, rovnako ako počet cirkevných sobášov z 12 122 na 12 935. Počet cirkevných pohrebov oproti pandemickému roku 2021 výraznejšie klesol z 57 609 na 46 470.

Prehľad vybraných ukazovateľov

	2018	2019	2020	2021	2022
počet aktívne pôsobiacich duchovných	4 956	4 638	5 006	4 955	5 312
počet evidovaných veriacich	4 346 668	4 280 030	4 058 274	4 269 349	3 953 980
počet cirkevných škôl	322	335	338	349	334
počet bohoslužieb	1 357 982	1 372 588	1 259 811	1 082 270	1 256 102
počet krstov	49 993	48 152	41 355	45 905	46 207
počet cirkevných sobášov	15 745	14 463	10 635	12 122	12 935
počet cirkevných pohrebov	44 950	42 821	45 786	57 609	46 470

4.13 Ochrana pamiatkového fondu

Predmet zisťovania

Predmetom zisťovania je stav pamiatkového fondu, ktorý tvoria hnutelné a nehnuteľné národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu podľa § 22 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej zákon o ochrane pamiatkového fondu), všetky verejné zdroje financovania obnovy národných kultúrnych pamiatok vrátane štátneho rozpočtu.

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky vykonáva v druhom stupni štátnu správu s celoslovenskou pôsobnosťou v rozsahu zákona o ochrane pamiatkového fondu. Krajský pamiatkový úrad je v prvom stupni príslušným správnym orgánom, ktorý rozhoduje o právach a povinnostiach právnických a fyzických osôb na úseku ochrany pamiatkového fondu v rozsahu zákona o ochrane pamiatkového fondu v územnom obvode príslušného kraja.

V roku 2022 evidoval Pamiatkový úrad SR 8 krajských pamiatkových úradov, v ktorých pracovalo 381 zamestnancov, z toho 245 žien (64,3 %). Z celkového počtu zamestnancov tvorili odborní zamestnanci 71,4 %, reštaurátori 5,2 % a zvyšok tvorili organizačnosprávni zamestnanci.

Príjmy Pamiatkového úradu SR z hlavnej činnosti boli 455 000 eur, výdavky na hlavnú činnosť predstavovali 8 949 132 eur.

Ochrana pamiatkového fondu

Národné kultúrne pamiatky sú nehnuteľné a hnutelné veci pamiatkovej hodnoty, ktoré sú z dôvodu ochrany vyhlásené za národné kultúrne pamiatky. Základnou zápisnou jednotkou je kultúrna pamiatka, ktorá evidenčne pozostáva z jedného alebo viacerých nehnuteľných pamiatkových objektov alebo hnutelných pamiatkových predmetov. Územia hodnotných historických sídiel, ktoré vykazujú významné pamiatkové hodnoty, sa chránia ako pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. Lokality s pamiatkami a územiami s univerzálnymi kultúrnymi hodnotami svetového významu sa zapisujú do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Počet lokalít zapísaných v Zozname svetového dedičstva sa od roku 2021 zvýšil na 6.

Ukazovateľ	2018	2019	2020	2021	2022
počet národných kultúrnych pamiatok	25 159	25 546	25 373	25 452	25 480
počet pamiatkových objektov	16 963	17 103	17 248	17 438	17 635
z toho archeologických nálezov a nálezísk	506	516	513	528	530
počet pamiatkových predmetov	34 927	35 488	36 260	37 020	37 588
počet pamiatkových území	110	110	111	111	111

Finančné prostriedky na obnovu národných kultúrnych pamiatok z verejných zdrojov

Národné kultúrne pamiatky (NKP) môžu byť vo všetkých formách vlastníctva. Vlastník kultúrnej pamiatky je povinný na vlastný náklad starať sa o jej zachovanie, pričom mu môže Ministerstvo kultúry SR alebo obec poskytnúť príspevok na náklady spojené s jej zachovaním alebo obnovou. Priame náklady obcí vynaložené na obnovu národných kultúrnych pamiatok sa z dôvodu racionalizácie zisťujú prostredníctvom štatistického výkazu KULT 3-01 (údaje v tabuľke sú zlúčené z výkazov KULT 1-01 a KULT 3-01).

Finančné prostriedky vynaložené na obnovu NKP v eurách	2018	2019	2020	2021	2022
spolu	26 216 701	57 743 994	44 438 883	42 225 191	59 874 946
zo štátneho rozpočtu	11 744 046	34 978 541	27 771 418	30 029 902	29 347 077
z rozpočtu samosprávnych krajov	6 389 126	9 923 692	10 973 828	7 214 331	14 122 417
z rozpočtu obcí	2 647 354	5 535 946	1 586 678	1 366 081	1 928 490
z iných zdrojov	5 436 175	7 305 815	4 106 959	3 614 877	14 476 962

4.14 Multimediálny priemysel

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania v oblasti multimédií je získanie informácií o multimediálnych činnostiach na území Slovenskej republiky, zmapovanie aktivít z hľadiska produkcie a prezentácie multimediálnych diel, ekonomického a personálneho zabezpečenia činnosti v tejto oblasti.

Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami štatistického zisťovania za oblasť multimédií sú právnické a fyzické osoby, ktoré podnikajú v oblasti multimediálnej činnosti, ktoré sa identifikujú aspoň s jednou z týchto kategórií: herný priemysel, tvorba a vývoj digitálnych nástrojov a technológií, multimediálny dizajn, webový dizajn, multimediálne a interaktívne inštalácie s úžitkovým charakterom, motion design ako pohyblivý dizajn, mediálne umenie/media art, virtuálna a rozšírená realita. Zo 156 oslovených spravodajských jednotiek, ktoré pôsobia v oblasti, vykonávalo činnosť a poskytlo údaje 29 subjektov.

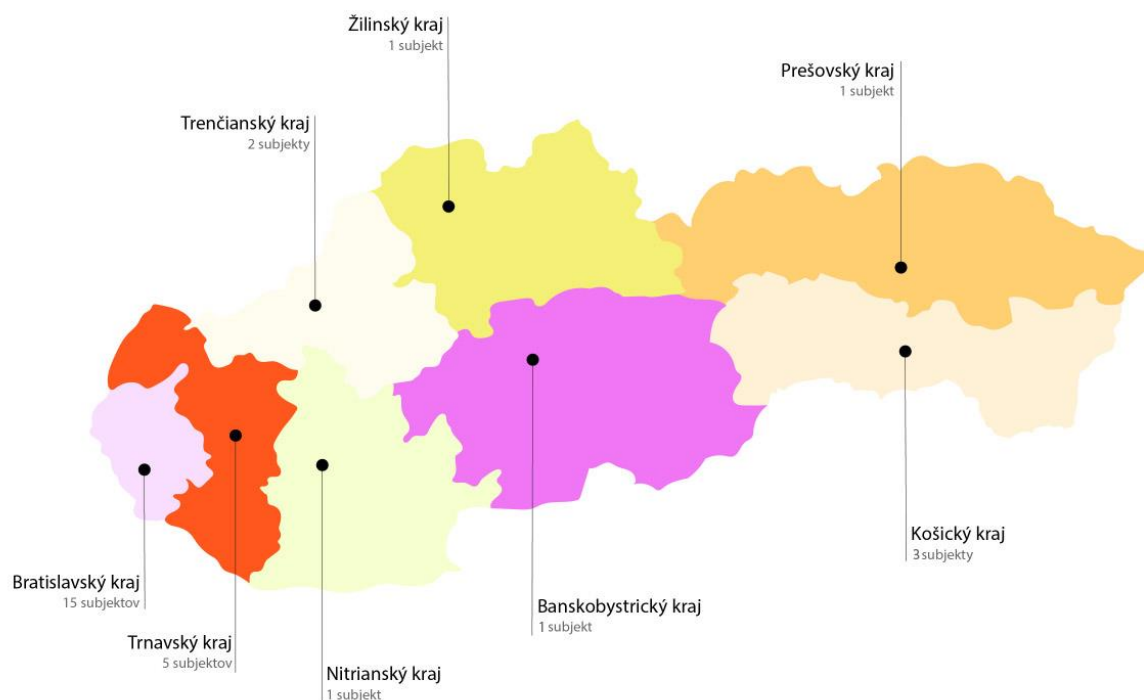
Aktivity v oblasti multimediálneho priemyslu

Subjekty pôsobiace v multimediálnom priemysle vyprodukovali 134 multimediálnych diel, z toho 81 diel určených na zábavný účel, 14 diel určených na vzdelávací účel, 17 na úžitkový účel a 22 diel neherného charakteru. Najviac multimediálnych diel bolo zhotovených pre Android, a to v počte 36, pre PC 27, pre iOS sa ich zhotovilo 17. Pre ďalšie hlavné platformy Nintendo, Playstation a Xbox bolo zhotovených zhodne po 1 diele.

		2021	2022
počet subjektov, ktoré vykonávali činnosť		28	29
počet multimediálnych diel spolu		145	134
z toho diela	určené na zábavný účel	100	81
	určené na vzdelávací účel	4	14
	určené na úžitkový účel	31	17
	neherného charakteru	10	22

Zo subjektov, ktoré poskytli údaje, bola najväčšia koncentrácia subjektov multimediálnych činností v Bratislavskom kraji s počtom 15.

Rozmiestnenie multimediálnych činností v krajocho na Slovensku

Prezentácia subjektov

V roku 2022 sa na 38 výstavách, konferenciách a iných podujatiach odprezentovalo 21 diel multimediálneho charakteru. Multimediálne diela boli propagované aj v médiách či na iných platformách v počte 126 prezentácií. Ocenené boli 2 diela, získali 2 ocenenia v zahraničí a 1 ocenenie na domácej pôde.

	2019	2020	2021	2022
počet prezentačných podujatí	68	35	21	38
z toho tuzemské	34	23	8	17
zahraničné	34	12	13	21
počet prezentovaných multimediálnych diel	59	23	5	21
počet získaných ocenení/diel	2/2	1/1	1/1	3/2
počet prezentácií v médiách	215	42	46	126

Subjekty pôsobiace v oblasti multimédií zorganizovali alebo sa podieľali na spoluorganizovaní 9 podujatí (10 podujatí v roku 2021), z toho boli 3 konferencie, 5 prednášok a 1 kurz. Podujatia navštívilo 2 000 návštevníkov (1 100 v roku 2021).

Finančné a personálne zabezpečenie činnosti v oblasti multimediálneho priemyslu

Na zabezpečenie výroby a distribúcie multimediálnych diel bolo v roku 2022 vynaložených 54 911 341 eur (v roku 2021 boli celkové príjmy 58 637 440 eur) a podobne ako v predchádzajúcom roku najväčší podiel (53 306 564 eur; 97 %) z celkových príjmov tvorili výnosy (z predaja digitálnych kópií, z prenájmu diel, z poplatkov za paušálne predplatné, za poskytnutie licencie v zmysle autorského zákona, z mikrotransakcií a z outsourcingu). Tuzemské granty z Fondu na podporu umenia boli poskytnuté vo výške 78 815 eur.

Celkové náklady na činnosť v oblasti multimédií činili 49 309 811 eur (46 113 330 eur v roku 2021).

Na zabezpečovaní výroby a distribúcií multimediálnych diel sa celkovo podieľalo 559 osôb, z toho bolo 46 žien (8 %). Z celkového počtu 559 osôb bolo 318 zamestnancov, z toho 7 žien.

Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca v pracovnom pomere na plný pracovný úväzok bola 1 536 eur (ženy 1 404 eur).

4.15 Špecializované dizajnérske činnosti

Predmet zisťovania

Predmetom štatistického zisťovania je zmapovať aktivity, výsledky tvorby, ekonomické a personálne ukazovatele za oblasť špecializovaných dizajnérskeho činností v celom rozsahu na území Slovenskej republiky.

Spravodajské jednotky

Spravodajskými jednotkami štatistického zisťovania za oblasť dizajnu sú právnické a fyzické osoby, ktoré podnikajú v oblasti špecializovaných dizajnérskeho činností (produktový a komunikačný dizajn). V rámci produktového dizajnu rozlišujeme kategórie: dizajn nábytku, interiérový dizajn, dizajn strojov a elektrických zariadení, dizajn dopravných prostriedkov, módný dizajn a šperk, textilný dizajn, dizajn multimediálnych produktov (návrhy). Do kategórie „iné“ zaraďujeme napríklad dizajn hudobných nástrojov, dizajn športového i voľnočasového náčinia či dizajn potrieb na cestovanie a expedície. Pod komunikačným dizajnom rozumieme dizajn vizuálnej identity/logotypu, dizajn komunikačnej kampane, dizajn informačného systému, dizajn pre digitálne médiá, dizajn písma, knižný dizajn a iné, napríklad ilustrácie (v kontexte komunikačného dizajnu) či vizuálna komunikácia v priestore a pod. V roku 2022 z počtu 297 spravodajských jednotiek pôsobiach v oblasti špecializovaných dizajnérskeho činností na Slovensku vykonávalo činnosť a poskytlo údaje 101 subjektov.

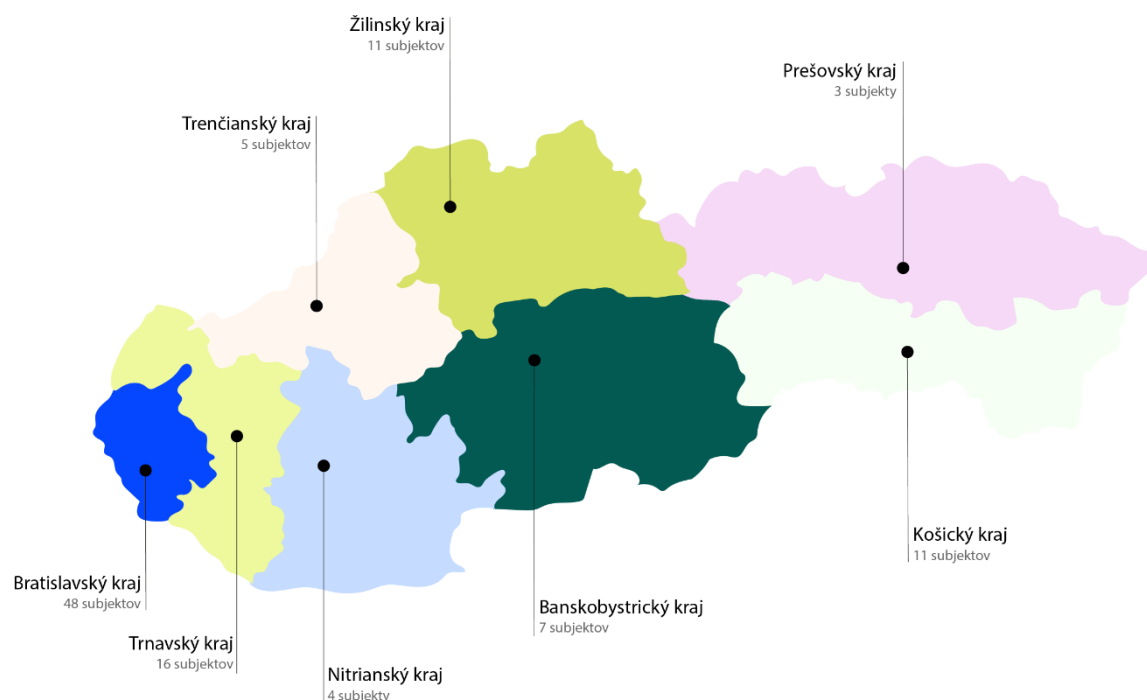
Aktivity v oblasti špecializovaných dizajnérskeho činností

V roku 2022 subjekty vytvorili 1 518 produktov, z toho 727 v kategórii produktového dizajnu a 791 diel v kategórii komunikačného dizajnu.

	2021	2022
počet subjektov, ktoré vykonávali dizajnérsku činnosť	112	101
počet produktov spolu	1 973	1 518
z toho produktový dizajn	676	727
komunikačný dizajn	1 297	791

Zo spravodajských jednotiek, ktoré poskytli údaje, bola najväčšia koncentrácia subjektov vykonávajúcich špecializované dizajnérske činnosti v Bratislavskom kraji .

Rozmiestnenie dizajnerských činností v krajocho na Slovensku

Prezentácia subjektov

V roku 2022 sa na 264 (163 v roku 2021) podujatiach (festivaly, veľtrhy, výstavy, súťaže, konferencie, workshopy) odprezentovalo 404 (195 v roku 2021) dizajnerských diel. Produkty získali 16 ocenení (z toho 10 v zahraničí), z toho bolo 11 ocenení z oblasti produktového dizajnu a 5 ocenení z oblasti komunikačného dizajnu. K propagácii produktov prispelo aj 320 prezentácií v rôznych médiách (televízia, rozhlas, tlač, online časopisy a denníky, iné platformy), z toho 29 prezentácií v zahraničí.

Subjekty, ktoré vykonávali špecializované dizajnerské činnosti, organizovali alebo sa podieľali na organizovaní 70 podujatí (21 v roku 2021). Na týchto podujatiach sa zúčastnilo 285 účinkujúcich alebo vystavujúcich a navštívilo ich 72 032 návštevníkov (13 252 v roku 2021).

Finančné a personálne zabezpečenie v oblasti špecializovaných dizajnerských činností

Celkové príjmy subjektov vykonávajúcich špecializované dizajnerské činnosti predstavovali sumu 5 225 764 eur (4 827 188 eur v roku 2021), z toho výnosy (z

predaja produktov, služieb a z poskytnutia licencie v zmysle autorského zákona), tak ako v minulosti, tvorili podstatnú časť príjmov – 97,4 % (95,8 % v roku 2021). Súčasťou príjmov boli aj tuzemské granty poskytnuté vo výške 127 884 eur (99 754 eur v roku 2021). Celkové náklady na činnosť dizajnerských subjektov tvorili finančný objem 4 169 256 eur (3 331 604 eur v roku 2021).

V roku 2022 sa na špecializovaných dizajnerských činnostiach podieľalo 173 osôb (193 v roku 2021), z toho 46 (58 v roku 2021) žien (26,5 %). Z celkového počtu osôb bolo 80 zamestnancov v pracovnom pomere (rovnako ako v roku 2021), z nich bolo 57 odborných alebo umeleckých zamestnancov. Priemerná hrubá mesačná mzda zamestnanca na plný pracovný úväzok bola na úrovni 1 101 eur (1 077 eur v roku 2021).

4.16 Kultúra národnostných menšín

Predmet zisťovania

Predmetom štátneho štatistického zisťovania je činnosť subjektov, ktoré pôsobia v oblasti kultúry národnostných menšín, počet a druh kultúrnych aktivít, ktoré subjekty národnostných menšín usporiadali, vrátane ich financovania z rôznych zdrojov.

Spravodajské jednotky

Súčinnosť v štátnom štatistickom zisťovaní poskytlo všetkých 867 oslovených spravodajských jednotiek, z toho 825 vykonávalo činnosť, 42 subjektov činnosť nevykonávalo. Medzi spravodajské jednotky boli zaradené fyzické osoby a právnické osoby (občianske združenia, nadácie, neziskové organizácie, neinvestičné fondy, organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR, vyšších územných celkov a obcí, obce, vysoké školy, verejnoprávne inštitúcie, registrované cirkvi, náboženské spoločnosti a právnické osoby, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ako aj spoločnosti s ručením obmedzeným).

Aktivity subjektov kultúry národnostných menšín

Spravodajské jednotky (SJ) vykonávajúce činnosť v oblasti kultúry národnostných menšín sa podieľali v roku 2022 na realizácii 9 413 aktivít (nárast o 21,6 %). V roku 2022 predstavoval počet registrovaných členov národnostných menšín žijúcich na Slovensku 49 252 osôb.

Národnostná menšina	2020	2021	2022
	počet aktivít	počet aktivít	počet aktivít
bulharská	13	22	23
česká	174	211	379
chorvátska	5	5	19
maďarská	5 133	5 431	6 358
moravská	35	26	30
nemecká	42	10	41
poľská	22	46	52
rómska	580	894	915
rusínska	227	279	577
ruská	33	42	23
srbská	8	5	16
ukrajinská	47	71	256
židovská	121	153	249
iná a multikultúrne aktivity	108	183	477
spolu	6 547	7 378	9 413

Najväčší počet aktivít (67,5 %) uskutočnili subjekty kultúry maďarskej národnostnej menšiny, ktoré majú aj najviac z celkového počtu registrovaných členov (64,9 %). Najmenej aktivít (16) vykázali subjekty srbskej národnostnej menšiny (majú iba 6 registrovaných členov, t. j. 0,01 % zo všetkých registrovaných členov).

Na území Slovenska v roku 2022 vykonávalo svoju činnosť 1 280 kolektívov rozvíjajúcich kultúru národnostných menšín.

Počet kolektívov	2019	2020	2021	2022
divadelný súbor	147	123	148	160
folklórny súbor	590	453	423	404
hudobná skupina	299	156	204	236
spevácky zbor	266	360	176	204
iné	605	380	339	276
spolu	1 907	1 472	1 290	1 280

Najviac záujmových kolektívov pôsobilo v oblasti národnostného folklóru (404). Tieto záujmové kolektívy sa významnou mierou aktívne podieľajú aj na rozvoji tzv. živej národnostnej kultúry – folklórnych festivalov, prehliadok, tanečných prehliadok či letných detských a mládežníckych táborov. Ďalšou početnou záujmovou umeleckou skupinou kolektívov boli hudobné skupiny (236), najmenej početné zastúpenie mali kolektívy vykonávajúce divadelnú činnosť (160).

Z celkového počtu 8 917 usporiadaných kultúrnych podujatí v roku 2022 bolo 14,7 % podujatí s celoslovenskou pôsobnosťou, 29,3 % bolo regionálnych podujatí a 56 % miestnych podujatí.

Typy kultúrnych podujatí	2019	2020	2021	2022
kultúrno-spoločenské podujatia	6 265	2 334	2 722	3 922
výchovno-vzdelávacie aktivity	4 566	2 439	2 844	3 339
výstavy	921	468	482	586
súťaže	555	304	243	358
iné	1 895	599	538	712
spolu	14 202	6 144	6 829	8 917

Subjekty kultúry národnostných menšín sa okrem organizácie kultúrnych podujatí venovali aj výskumnej činnosti, ale najmä:

- vydávaniu periodickej tlače – najaktívnejšou národnostnou menšinou bola maďarská národnostná menšina, ktorá počas roku 2022 vydala 27 titulov periodickej tlače, pričom celkovo vydala 616 čísel periodickej tlače. Periodickú tlač vydávali všetky národnostné menšiny okrem srbskej národnostnej menšiny,

- vydávaniu neperiodických publikácií – rovnako najaktívnejšou národnostnou menšinou bola maďarská národnostná menšina, ktorá počas roku 2022 vydala 101 titulov neperiodickej tlače v celkovom náklade 53 065 výtlačkov, nasledujú rusínska národnostná menšina (21 titulov, 15 860 výtlačkov) a rómska národnostná menšina (18 titulov, 14 612 výtlačkov),
- audiovizuálnej tvorbe a vydávaniu audiovizuálnych nosičov – aj v tejto oblasti bola najaktívnejšou maďarská národnostná menšina. Počas roku 2022 vytvorila 36 titulov audiovizuálnych diel, tiež vydala najviac CD/DVD nosičov v počte 11 titulov s nákladom 2 776 kusov, nasleduje tvorba rómskej národnostnej menšiny s počtom 15 audiovizuálnych diel a 4 vydanými titulmi na CD/DVD s nákladom 1 301 kusov,
- prevádzke elektronických médií – najvyšší počet elektronických médií prevádzkovali v sledovanom období maďarská národnostná menšina (79 webových stránok, 2 národnostné internetové rádiá a 2 národnostné televízne vysielania) a rómska národnostná menšina (65 webových stránok, 3 národnostné internetové rádiá a 4 národnostné televízne vysielania).

Financovanie aktivít a kultúrnych podujatí subjektov kultúry národnostných menšín

V roku 2022 mali subjekty národnostných menšín na svoju činnosť k dispozícii celkovo 17 508 100 eur (17 004 570 eur v roku 2021) zo štátneho rozpočtu, z rozpočtov regionálnych a miestnych samospráv, od sponzorov a z grantov.

Najväčšou mierou finančne podporoval kultúru národnostných menšín na Slovensku štátny rozpočet. Hlavnú časť príspevkov z regionálnej samosprávy tvorili príspevky pre profesionálne národnostné divadlá, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti vyšších územných celkov – Divadlo Thália Színház, Jókaiho divadlo, Divadlo Romathan a Divadlo Alexandra Duchnoviča. Miestna samospráva poskytla zo svojich rozpočtov príspevky na kultúru národnostných menšín pre knižnice, kultúrne a osvetové strediská, školy a iné subjekty, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí.

Národnostná menšina	Finančné prostriedky (v eurách) 2021			Finančné prostriedky (v eurách) 2022		
	štátny rozpočet	regionálna samospráva (VÚC)	miestna samospráva (obec)	štátny rozpočet	regionálna samospráva (VÚC)	miestna samospráva (obec)
bulharská	66 396		107 073	56 625	149 850	2 000
česká	161 238	2 300	370	284 196	2 150	489
chorvátska	46 486			96 541	2 000	
maďarská	4 278 809	2 501 208	824 551	4 572 944	1 892 800	820 408
moravská	120 536		4 500	135 126	5 500	500
nemecká	12 184		1 901	164 938		190
poľská	89 208	150		118 753	548	2 500
rómska	1 666 758	521 301	104 901	1 983 379	617 662	18 749
rusínska	523 280	712 719	19 243	641 584	802 853	39 227
ruská	95 798			85 171		
srbská	22 530			49 245		
ukrajinská	177 817			207 084	14 000	450
židovská	267 959	2 690	2 000	249 855	18 000	14 875
iná a multikultúrne aktivity	219 608	3 212	109 926	222 307	360 291	7 725
spolu	7 748 607	3 743 580	1 174 465	8 867 748	3 865 654	907 113

Finančnú podporu z regionálnej samosprávy nedostali nemecká, ruská ani srbská národnostná menšina a obecné samosprávy finančne nepodporili chorvátsku, ruskú ani srbskú národnostnú menšinu.

Finančné prostriedky od sponzorov zo Slovenska, resp. granty získané od slovenských poskytovateľov, predstavovali sumu 571 301 eur, od sponzorov zo zahraničia a z grantov od zahraničných poskytovateľov boli poskytnuté finančné prostriedky na realizáciu kultúrnych podujatí na Slovensku vo výške 3 296 284 eur.

Poskytovateľ príspevku na kultúru národnostných menšín	Výška príspevku (v eurách)		
	2020	2021	2022
štátny rozpočet	6 025 391	7 748 607	8 867 748
regionálna samospráva (VÚC)	2 458 735	3 743 580	3 865 654
miestna samospráva (obce)	476 533	1 174 465	907 113
sponzori/granty zo SR	639 792	2 902 176	571 301
sponzori/granty zo zahraničia	1 224 030	1 435 742	3 296 284